

Regeringens proposition

2004/05:129

En effektivare miljöprövning

Prop.
2004/05:129

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 mars 2005

Mona Sahlin

Lena Sommestad
(Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen flera ändringar av miljöprövningen. Det övergripande syftet är att effektivisera miljöprövningen, dvs. att göra prövningen snabbare och enklare utan att åsidosätta hälso- och miljöskyddskraven. En utgångspunkt är att hålla handläggningstiderna så korta som möjligt utan att försvåra möjligheten att uppnå miljömålen eller åsidosätta allmänhetens rätt till insyn och deltagande.

Ett förslag rör miljöbalkens bestämmelser om miljökonsekvensbeskrivningar. Ett annat handlar om att förenkla prövningen när redan prövade verksamheter behöver ändras eller byggas ut.

För att åstadkomma en ökad flexibilitet och ett effektivare, tydligare och mer samordnat provningssystem föreslås att regeringen får föreskriva att vissa mindre vattenverksamheter skall vara anmälningspliktiga. Ett annat förslag är att täkter skall provas enligt samma bestämmelser som gäller för övriga miljöfarliga verksamheter. Genom att pröva alla miljöfarliga verksamheter på samma sätt undanröjs vissa processuella problem. Gemensamma regler bidrar även till samordningsvinster och ökad enhetlighet i systemet.

Regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § miljöbalken bör i fortsättningen endast gälla stora infrastrukturprojekt, anläggningar för kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle. Propositionen innehåller ett sådant förslag. För de verksamheter som inte längre skall omfattas av regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning kommer regeringen att kunna förbehålla sig prövningen. Enligt förslaget kommer kommunerna att ha ett starkt inflytande över vilka verksamheter som skall provas av regeringen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2005.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
2	Lagförslag.....	5
2.1	Förslag till lag om ändring i miljöbalken.....	5
2.2	Förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297).....	23
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.	24
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln	25
2.5	Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948).....	26
2.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn	29
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter.....	30
2.8	Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10).....	31
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg	32
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus	34
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken	35
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet	36
3	Ärendet och dess beredning.....	38
4	Bakgrund och gällande rätt.....	38
4.1	Miljökonsekvensbeskrivningar och tillståndsprövning	39
4.2	Prövning av vattenverksamheter	40
4.3	Prövning av täkter	41
4.4	Regeringens tillåtlighetsprövning	41
5	Miljökonsekvensbedömning och tillståndsprövning.....	42
5.1	Samråd	43
5.2	Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.....	47
5.3	Innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning.....	50
5.4	Bättre beslutsunderlag tidigt i processen	54
5.5	Strukturen i 6 kap. miljöbalken och konsekvensändringar i andra lagar	58
5.6	Ett enklare förfarande vid ändring av miljöfarliga verksamheter	59
6	Anmälningsskyldighet för mindre vattenverksamheter	68
7	Täkter.....	74
8	Regeringens tillåtlighetsprövning.....	79
9	Handel med utsläppsrätter	85
10	Ikraftträdande	85

11	Konsekvenser	85	Prop. 2004/05:129
12	Författningskommentarer	89	
12.1	Ändringarna i miljöbalken	89	
12.2	Ändringarna i luftfartslagen (1957:297)	97	
12.3	Ändringarna i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.	97	
12.4	Ändringarna i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln ..	98	
12.5	Ändringarna i väglagen (1971:948)	98	
12.6	Ändringarna i lagen (1983:293) om inrättande, utvidg- ning och avlysning av allmän farled och allmän hamn....	99	
12.7	Ändringen i lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter ..	99	
12.8	Ändringen i plan- och bygglagen (1987:10)	99	
12.9	Ändringarna i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg	99	
12.10	Ändringarna i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus	100	
12.11	Ändringen i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken	100	
12.12	Ändringarna i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet	100	
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124)	101	
Bilaga 2	Miljöbalkskommitténs lagförslag	107	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	127	
Bilaga 4	Lagrådsremissens lagförslag	128	
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	160	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 2005	163	
	Rättsdatablad	164	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2004/05:129

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
3. lag om ändring i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.,
4. lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln,
5. lag om ändring i väglagen (1971:948),
6. lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn,
7. lag om ändring i lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter,
8. lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10),
9. lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg,
10. lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,
11. lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken,
12. lag om ändring i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 12 kap. 1–5 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 12 kap. 1 § skall utgå,

dels att 4 kap. 3 och 4 §§, 6 kap. 4, 5, 7, 9 och 10 §§, 9 kap. 6 §, 11 kap. 8, 9 och 12 §§, 16 kap. 2 §, 17 kap. 1 och 6 §§, 19 kap. 3 §, 22 kap. 1 §, 24 kap. 3, 5, 7 och 15 §§ samt 26 kap. 9 § skall ha följande lydelse,

dels att rubriken till 12 kap. skall lyda ”Jordbruk och annan verksamhet”,

dels att det i balken skall införas sex nya paragrafer, 6 kap. 4 a §, 9 kap. 6 a §, 11 kap. 9 a och 9 b §§, 17 kap. 4 a § samt 26 kap. 21 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde samt på Öland får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1–11 och 17 inte komma till stånd.

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde samt på Öland får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 och 4 a § 1–11 inte komma till stånd.

4 §

Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1–7 och 10–11 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som *skall prövas enligt angivna lagrum*.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 samt 4 a § 1–6, 9 och 10 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som *omfattas av bestämmelserna i 17 kap. 1 och 4 a §§*.

6 kap.

4 §

Alla som avser att bedriva verksamhet eller vidta *någon* åtgärd som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken skall *tidigt* samråda med länsstyrelsen. *De* skall även samråda med enskilda som kan antas bli särskilt berörda och *göra det* i god tid och i behövlig omfattning innan *de* gör en ansökan om tillstånd och *upprättar* den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 1 §. Före samrådet skall den som avser att bedriva verksamheten till länsstyrelsen och enskilda som särskilt berörs lämna uppgifter om den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan.

Vad som sägs i *första stycket* gäller också för ärenden för vilka en miljökonsekvensbeskrivning krävs enligt 1 § andra stycket.

Efter samrådet skall länsstyrelsen besluta om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. *Beslutet* får inte överklagas. *Innan beslut fattas* skall yttrande i frågan begäras in från tillsynsmyndigheten i de fall denna inte är länsstyrelsen.

Regeringen får föreskriva om vilka slags verksamheter och åtgärder som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta *en* åtgärd som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken skall samråda med länsstyrelsen, *tillsynsmyndigheten och de* enskilda som kan antas bli särskilt berörda. *Om en verksamhet eller åtgärd till följd av föreskrifter som meddelats med stöd av 4 a § eller till följd av länsstyrelsens beslut enligt 5 § andra stycket* skall antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall samråd ske även med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda.

Samrådet skall genomföras i god tid och i behövlig omfattning innan en ansökan om tillstånd görs och den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 1 § upprättas. *Samrådet* skall avse verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning.

Före samrådet skall den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden lämna uppgifter om den planerade verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan. *Uppgifterna* skall lämnas till länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som särskilt berörs.

Vad som sägs i *första–tredje styckena* gäller också ärenden för vilka en miljökonsekvensbeskrivning krävs enligt 1 § andra stycket.

4 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slags verksamheter och åtgärder skall antas medföra en betydande miljöpåverkan.

5 §

Om länsstyrelsen enligt 4 § beslutar att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall ett förfarande med miljökonsekvensbedömning genomföras. Vid ett sådant förfarande skall den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden samråda med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Samrådet skall avse verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt innehåll och utformning av miljökonsekvensbeskrivningen.

Länsstyrelsen skall under samrådet enligt 4 § verka för att miljökonsekvensbeskrivningen får den inriktning och omfattning som behövs för tillståndsprövningen.

Om länsstyrelsen finner att en verksamhet eller åtgärd inte omfattas av föreskrifter som meddelats med stöd av 4 a §, skall länsstyrelsen under samrådet pröva om verksamheten eller åtgärden ändå skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen skall besluta i frågan sedan den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden gett tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig. Beslutet får inte överklagas särskilt.

7 §¹

En miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet enligt 3 §, däribland

1. en beskrivning av verksamheten eller åtgärden med uppgifter om lokalisering, utformning och omfattning,

2. en beskrivning av de åtgärder som planeras för att skadliga verkningar skall undvikas, minskas eller avhjälpas, t.ex. hur det skall undvi-

miljökonsekvensbeskrivningen skall, i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning, innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet enligt 3 §.

Om verksamheten eller åtgärden till följd av föreskrifter som meddelats med stöd av 4 a § eller till följd av länsstyrelsens beslut enligt 5 § andra stycket skall antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall miljökonsekvensbeskrivningen alltid innehålla

¹ Senaste lydelse 2002:175.

kas att verksamheten eller åtgärden medverkar till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. överträds,

3. de uppgifter som krävs för att påvisa och bedöma den huvudsakliga inverkan på människors hälsa, miljön och hushållningen med mark och vatten samt andra resurser som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra,

4. en redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering varför ett visst alternativ har valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd, och

5. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–4.

I ett beslut enligt 4 § tredje stycket om att betydande miljöpåverkan kan antas får länsstyrelsen ställa krav på att även andra jämförbara sätt att nå samma syfte skall redovisas när alternativa utformningar som avses i första stycket 4 redovisas.

För verksamheter eller åtgärder som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall en miljökonsekvensbeskrivning innehålla vad som anges i första stycket, i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning.

För verksamheter eller åtgärder som kan antas påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 skall en miljökonsekvensbeskrivning alltid innehålla de uppgifter som behövs för prövningen enligt 7 kap. 28 b och 29 §§. Om miljökonsekvensbeskrivningen har upprättats enbart för en prövning enligt 7 kap. 28 b och 29 §§, behöver beskrivningen endast innehålla de uppgifter som behövs för den prövningen.

Av 22 kap. 1 § första stycket 6 framgår att en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter skall innehålla en säkerhetsrapport i de fall det finns

1. en beskrivning av verksamheten eller åtgärden med uppgifter om lokalisering, utformning och omfattning,

2. en beskrivning av de åtgärder som planeras för att skadliga verkningar skall undvikas, minskas eller avhjälpas, t.ex. hur det skall undvikas att verksamheten eller åtgärden medverkar till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. överträds,

3. de uppgifter som krävs för att påvisa och bedöma den huvudsakliga inverkan på människors hälsa, miljön och hushållningen med mark och vatten samt andra resurser som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra,

4. en redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering varför ett visst alternativ har valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd, och

5. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–4.

När en miljökonsekvensbeskrivning skall redovisa alternativa utformningar enligt andra stycket 4 får länsstyrelsen, inom ramen för samrådsförfarandet, ställa krav på att även andra jämförbara sätt att nå samma syfte skall redovisas.

skyldighet att upprätta en sådan enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

9 §²

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd skall genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i detta kapitel. Ett sådant ställningstagande får inte överklagas särskilt utan endast i samband med att avgörandet i målet eller ärendet överklagas.

Vid prövningen av ansökan skall myndigheten beakta innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden enligt 4–6 och 8 §§.

Vid prövningen av ansökan skall myndigheten beakta innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden enligt 4, 6 och 8 §§.

10 §³

En miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd samt förfarandet *med en miljökonsekvensbedömning* skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen.

En miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd samt förfarandet *när miljökonsekvensbeskrivningen tas fram* skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen.

9 kap.6 §⁴

Regeringen får föreskriva att det skall vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts

1. anlägga eller driva vissa slag av fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet,
2. släppa ut avloppsvatten i mark, vattenområde eller grundvatten,
3. släppa ut eller lägga upp fast avfall eller andra fasta ämnen, om detta kan leda till att mark, vattenområde eller grundvatten kan förorenas, eller
4. bedriva sådan miljöfarlig verksamhet som avses i 1–3, om den ändras med avseende på tillverkningsprocess, reningsförfarande eller på något annat sätt.

² Senaste lydelse 2004:606.

³ Senaste lydelse 2004:606.

⁴ Senaste lydelse 2002:175.

Även om tillståndsplikt enligt första stycket inte har föreskrivits får tillsynsmyndigheten i enskilda fall förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd, om verksamheten medför risk för betydande föroreningar eller andra betydande olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Den som bedriver eller avser att bedriva miljöfarlig verksamhet får ansöka om tillstånd till verksamheten enligt denna balk även om det inte krävs tillstånd.

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

6 a §

Vid prövningen av en ansökan om tillstånd till täkt skall behovet av det material som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande.

Vid prövning av en ansökan om tillstånd till täkt av matjord skall behovet av brukningsbar jordbruksmark beaktas.

Tillstånd till täkt får lämnas endast om det ställs säkerhet för de villkor som skall gälla för tillståndet. Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen befria den sökande från kravet på säkerhet.

11 kap.

8 §

Den som vill bedriva en vattenverksamhet som kan skada fisket är skyldig att utan ersättning vidta och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskets bestånd, släppa fram vatten för ändamålet

Den som vill bedriva en vattenverksamhet som kan skada fisket är skyldig att utan ersättning vidta och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskets bestånd, släppa fram vatten för ändamålet

samt iakttä de villkor i övrigt som på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande vattenområde. Om nyttan av en ifrågasatt anordning eller ett villkor inte skäligen kan anses motsvara den kostnad som verksamhetsutövaren därigenom skulle förorsakas, kan verksamhetsutövaren befrias från en sådan skyldighet.

Vad som i denna paragraf sägs om fisk skall gälla även vattenlevande blötdjur och vattenlevande kräftdjur.

Bestämmelser om särskilda fiskeavgifter som får bestämmas i stället för att det meddelas villkor enligt första stycket finns i 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

samt iakttä de villkor *eller förelägganden* i övrigt som på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande vattenområde. Om nyttan av en ifrågasatt anordning eller ett villkor *eller ett föreläggande* inte skäligen kan anses motsvara den kostnad som verksamhetsutövaren därigenom skulle förorsakas, kan verksamhetsutövaren befrias från en sådan skyldighet.

Bestämmelser om särskilda fiskeavgifter som får bestämmas i stället för att det meddelas villkor *eller förelägganden* enligt första stycket finns i 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

9 §⁵

För vattenverksamhet krävs det tillstånd enligt denna balk, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel. *Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte skall prövas av miljödomstolen enligt 7 kap. 19 och 20 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.*

Den som vill bedriva vattenverksamhet får ansöka om tillstånd även om det inte krävs tillstånd för verksamheten.

Bestämmelser om skyldighet att begära prövning innan en anläggning för bortledande av grundvatten tas ur bruk finns i 22 §.

Oavsett vad som följer av 11–15, 19 och 23 §§, kan det för en viss verksamhet eller åtgärd krävas tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.

För vattenverksamhet krävs det tillstånd enligt denna balk, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

⁵ Senaste lydelse 2002:175.

9 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd skall krävas att verksamheterna har anmälts innan de påbörjas.

Även om anmälningsplikt har föreskrivits får tillsynsmyndigheten, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, i det enskilda fallet förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd.

9 b §

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte skall prövas av miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet skall, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till generalläkaren, länsstyrelsen eller kommunen.

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

12 §

Tillstånd enligt denna balk behövs inte, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Av 13 § följer att första stycket inte gäller markavvattning eller, i den utsträckning regeringen föreskriver det, andra åtgärder för avvattning av mark.

Tillstånd enligt denna balk *eller anmälan enligt 9 a §* behövs inte, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

16 kap.2 §⁶

Tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken, får lämnas för begränsad tid. Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om sådan tidsbegränsning.

Tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken, får förenas med villkor.

Vid ändring av en miljöfarlig verksamhet får tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen (ändringstillstånd).

För verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:656) om *utsläpp av koldioxid* får dock inte beslutas villkor om begränsning av koldioxidutsläpp eller villkor som genom att reglera använd mängd fossilt bränsle syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp.

För verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:1199) om *handel med utsläppsrätter* får dock inte beslutas villkor om begränsning av koldioxidutsläpp eller villkor som genom att reglera använd mängd fossilt bränsle syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp.

Bestämmelser om vilka mål som är ansökningsmål finns i 21 kap. 1 § och bestämmelser om vad en ansökan i ett ansökningsmål skall innehålla finns i 22 kap. 1 §. Regeringen får meddela föreskrifter om vad en ansökan i ett ärende skall innehålla.

17 kap.

1 §

Regeringen skall pröva tillåtligheten av nya verksamheter av följande slag:

1. *järn- och stålverk, metallverk och ferrolegeringsverk,*
2. *massafabriker och pappersbruk,*
3. *fabriker för raffinering av råolja eller för tung petrokemisk produktion,*
4. *fabriker för framställning av baskemikalier eller gödselmedel,*
5. *cementfabriker,*
6. anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt

Regeringen skall pröva tillåtligheten av nya verksamheter av följande slag:

1. anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle,
2. motorvägar och motortrafikleder samt andra vägar med minst fyra körfält och en sträckning av minst tio kilometer,
3. järnvägar avsedda för fjärrtrafik och anläggande av nytt spår på

⁶ Senaste lydelse 2004:667.

material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle,

7. förbränningsanläggningar, om anläggningen har en tillförd effekt om minst 200 megawatt,

8. gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio megawatt,

9. anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normalkubikmeter naturgas,

10. anläggningar för behandling av farligt avfall, om huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat i anläggningen kommer från andra inrättningar och mer än 10 000 ton farligt avfall årligen förbränns eller på annat sätt återvinns eller bortskaffas vid anläggningen,

11. anläggningar för att utvinna ämnen eller material inom de områden som anges i 4 kap. 5 §,

12. vattenkraftverk som är avsedda för en installerad generator-effekt av minst 20 megawatt,

13. vattenregleringar varigenom skall utnyttjas ett vattenmagasin av minst 100 miljoner kubikmeter under året eller tio miljoner kubikmeter under veckan,

14. vattenöverledningar eller andra vattenbortledningar från vattendrag eller sjöar med en normal oreglerad lågvattenföring av minst tio kubikmeter i sekunden i bortledningspunkten respektive utloppet, om därigenom en sådan mängd vatten tas i anspråk att vattenföringen understiger fyra femtedelar av den normala oreglerade lågvattenföringen,

15. grundvattentäkter för tillgodörande av en större vattenmängd än 10 000 kubikmeter om dygnet, om inte minst nio tiondelar av det uttagna vattnet återförs till grundvattenmagasinet,

en sträcka av minst fem kilometer för befintliga järnvägar för fjärtrafik, och

4. allmänna farleder.

16. andra vattenregleringar, vattenöverledningar och vattenbortledningar än som har angetts förut, om verksamheten avser någon av sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmarén, Storsjön i Jämtland eller Siljan och företaget kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag,

17. byggande av plattformar som är avsedda att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden samt annan än helt tillfällig ankring eller förtöjning av sådana plattformar för reparation, ombyggnad eller av någon annan anledning,

18. motorvägar och motortrafikleder samt andra vägar med minst fyra körfält och en sträckning av minst tio kilometer,

19. järnvägar avsedda för fjärrtrafik och anläggande av nytt spår på en sträcka av minst fem kilometer för befintliga järnvägar för fjärrtrafik,

20. allmänna farleder,

21. flygplatser med en banlängd av minst 2 100 meter.

4 a §

På kommunfullmäktiges begäran skall regeringen förbehålla sig tillåtighetsprövningen av en ny verksamhet av något av följande slag, om ett sådant förbehåll är möjligt enligt 3 § och det inte finns särskilda skäl för att avstå från prövningen:

1. järn-, stål- och andra metallverk samt ferrolegeringsverk,
2. massfabriker och pappersbruk,
3. fabriker för raffinering av råolja eller för tung petrokemisk produktion,
4. fabriker för framställning av baskemikalier eller gödselmedel,
5. cementfabriker,

6. förbränningsanläggningar som har en tillförd effekt om minst 200 megawatt,

7. gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio megawatt,

8. anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normalkubikmeter naturgas,

9. anläggningar för behandling av farligt avfall där huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat kommer från andra inrättningar och där mer än 10 000 ton farligt avfall årligen förbränns eller på annat sätt återvinns eller bortskaffas,

10. anläggningar för att utvinna ämnen eller material inom de områden som anges i 4 kap. 5 §,

11. byggande av plattformar som är avsedda att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden samt annan än helt tillfällig ankring eller förtöjning av sådana plattformar för reparation, ombyggnad eller av någon annan anledning,

12. vattenkraftverk som är avsedda för en installerad generator-effekt av minst 20 megawatt,

13. vattenregleringar varigenom ett vattenmagasin av minst 100 miljoner kubikmeter under året eller tio miljoner kubikmeter under veckan skall utnyttjas,

14. vattenöverledningar eller andra vattenbortledningar från vattendrag eller sjöar med en normal oreglerad lågvattenföring av minst tio kubikmeter i sekunden i bortledningspunkten eller utloppet, om däri genom en sådan mängd vatten tas i anspråk att vattenföringen understiger fyra femtedelar av den normala oreglerade lågvattenföringen,

15. grundvattentäkter för tillgodogörande av en större vatten-

mängd än 10 000 kubikmeter om dygnet, om inte minst nio tiondelar av det uttagna vattnet återförs till grundvattenmagasinet,

16. andra vattenregleringar, vattenöverledningar och vattenbortledningar än som har angetts förut, om verksamheten avser någon av sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmarens, Storsjön i Jämtland eller Siljan och företaget kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag, och

17. flygplatser med en banlängd av minst 2 100 meter.

6 §

Regeringen får tillåta en verksamhet som avses i 1 § 1–11 och 17 endast om kommunfullmäktige har tillstyrkt detta.

Samma förutsättning för regeringens tillåtlighet gäller också i fråga om verksamheter som avses i 3 § första stycket 1 eller 4 §, om de avser annat än vattenverksamhet eller trafikanläggningar.

Trots vad som sägs i första stycket får regeringen tillåta en verksamhet som sägs i 1 § 6, om det är fråga om mellanlagring eller slutlig förvaring av kärnämne eller kärnavfall, eller verksamhet som sägs i 1 § 7, 8, 9 eller 10, om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheten kommer till stånd. Detta gäller dock inte om en annan plats bedöms vara lämpligare för verksamheten eller om en lämplig plats har anvisats för verksamheten inom en annan kommun som kan antas godta en placering där.

Regeringen får tillåta en verksamhet som avses i 1 § 1, endast om kommunfullmäktige har tillstyrkt detta.

Om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheterna kommer till stånd får regeringen, trots vad som sägs i första och andra styckena, tillåta

1. verksamheter som sägs i 1 § 1, om det är fråga om mellanlagring eller slutlig förvaring av kärnämne eller kärnavfall,

2. förbränningsanläggningar som har en tillförd effekt om minst 200 megawatt,

3. gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio megawatt,

4. anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normalkubikmeter naturgas,

5. anläggningar för behandling av farligt avfall där huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat kommer från andra inrättningar och där mer än 10 000 ton farligt

avfall årligen förbränns eller på annat sätt återvinns eller bortskaffas.

Tredje stycket gäller dock inte om en annan plats bedöms vara lämpligare för verksamheten eller om en lämplig plats har anvisats för verksamheten inom en annan kommun som kan antas godta en placering där.

19 kap.

3 §

Vad som sägs i 21 kap. 3 § om handläggningen vid miljödomstol gäller även för en länsstyrelse om ärendet annars skulle ha prövats av en kommun.

Vad som sägs i 21 kap. 3 § om handläggningen vid miljödomstol gäller även för en länsstyrelse *som handlägger ett tillståndsärende eller handlägger ett anmälningsärende enligt 11 kap. 9 a § första stycket*, om ärendet annars skulle ha prövats av en kommun.

22 kap.

1 §⁷

En ansökan i ett ansökningsmål skall vara skriftlig. Den skall innehålla

1. ritningar och tekniska beskrivningar med uppgifter om förhållandena på platsen, produktionsmängd eller annan liknande uppgift samt användningen av råvaror, andra insatsvaror och ämnen liksom energianvändning,

2. uppgifter om utsläppskällor, art och mängd av förutsebara utsläpp samt förslag till de åtgärder som kan behövas för att förebygga uppkomsten av avfall,

3. en miljökonsekvensbeskrivning när det krävs enligt 6 kap. och uppgift om det samråd som skett enligt 6 kap. 4–6 §§,

4. förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått samt de övriga uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. iakttas,

5. förslag till övervakning och kontroll av verksamheten,

6. i fråga om tillstånd att anlägga, driva eller ändra en verksamhet, en säkerhetsrapport i de fall det finns skyldighet att upprätta en sådan enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, och

7. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–6.

3. en miljökonsekvensbeskrivning när det krävs enligt 6 kap. och uppgift om det samråd som skett enligt 6 kap. 4 och 6 §§,

⁷ Senaste lydelse 2002:175.

I mål om vattenverksamhet skall ansökan dessutom innehålla *följande* I mål om vattenverksamhet skall ansökan dessutom innehålla

1. uppgift om det finns fastigheter som berörs av vattenverksamheten eller ej och i förekommande fall namn och adress på ägarna och berörda innehavare av särskild rätt till fastigheterna, och

2. uppgifter om de ersättningsbelopp som sökanden erbjuder varje sakägare, om det inte på grund av verksamhetens omfattning bör anstå med sådana uppgifter.

Ytterligare bestämmelser om vad en ansökan i vissa fall skall innehålla i mål om vattenverksamhet finns i 7 kap. 4 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

24 kap.

3 §

Tillståndsmyndigheten får helt eller delvis återkalla tillstånd, dispens eller godkännande som meddelats enligt balken, eller enligt föreskrifter med stöd av balken, och förbjuda fortsatt verksamhet

1. om den som har sökt tillståndet, dispensen eller godkännandet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet, dispensen, godkännandet eller villkoren,

2. när tillståndet, dispensen, godkännandet eller villkor som gäller för verksamheten eller åtgärden inte har följts och avvikelsen inte är av ringa betydelse,

3. om det till följd av verksamheten eller åtgärden har uppkommit någon olägenhet av väsentlig betydelse som inte förutsågs när verksamheten eller åtgärden tilläts,

4. om det till följd av verksamheten eller åtgärden har uppkommit sådana förhållanden som enligt 2 kap. 9 § innebär att verksamheten inte får bedrivas,

5. om verksamheten slutligt har upphört,

6. om ett nytt tillstånd ersätter ett tidigare tillstånd,

7. om det behövs för att uppfylla Sveriges förpliktelser till följd av EU-medlemskapet,

8. om underhållet av en vattenanläggning allvarligt har försummats, eller

9. om tillstånd att inverka på vattenförhållandena inte har utnyttjats under en längre tid och det kan antas att tillståndet inte heller kommer att utnyttjas.

Miljödomstolen får om tillståndet avser verksamhet vid en vattenanläggning eller i fall som avses i första stycket 8 eller 9 återkalla rätten att bibehålla en vattenanläggning.

Tillstånd till täkt får upphävas helt eller delvis när tio år förflutit från det att tillståndet vann laga kraft.

5 §

I fråga om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet får tillståndsmyndigheten ompröva tillstånd såvitt avser bestämmelse om tillåten produktionsmängd eller annan liknande bestämmelse om verksamhetens omfattning, samt ändra eller upphäva villkor eller andra bestämmelser eller meddela nya sådana

1. när, från det tillståndsbeslutet vann laga kraft, förflutit tio år eller den kortare tid som, på grund av vad som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer,

2. om verksamheten med någon betydelse medverkar till att en miljö kvalitetsnorm överträds,

3. om den som har sökt tillståndet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet eller villkoren,

4. när tillståndet eller villkor som gäller för verksamheten inte har följts,

5. om det genom verksamheten uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts,

6. om förhållandena i omgivningen har ändrats väsentligt,

7. om en från hälso- eller miljösynpunkt väsentlig förbättring kan uppnås med användning av någon ny process- eller reningsteknik,

8. om användandet av någon ny teknik för mätning eller uppskattning av förorening eller annan störning skulle medföra väsentligt bättre förutsättningar för att kontrollera verksamheten,

9. om verksamheten helt eller till väsentlig del är förlagd inom ett område där förbud råder enligt föreskrift eller beslut med stöd av 9 kap. 4 §,

10. för att förbättra en anläggnings säkerhet, eller

11. om det visar sig att anordningar som har vidtagits eller villkor som har meddelats till skydd för fisket med stöd av 11 kap. 8 § eller enligt 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet är mindre ändamålsenliga.

Täktstillstånd får när tio år förflutit från det att tillståndet vann laga kraft upphävas helt eller delvis eller förenas med ändrade villkor. Visar sig tillståndsvillkoren vara otillräckliga för att motverka negativ påverkan på naturmiljön får villkoren ändras redan före utgången av den i första meningen angivna tiden.

Ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 § får förenas med bestämmelser om ändringar i villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen, om de tidigare villkoren har ett samband med ändringen.

Ändringstillstånd som avses i 16 kap. 2 § får trots bestämmelserna i första stycket omprövas i samband med att ett tillstånd som omfattar hela verksamheten omprövas.

I fall som avses i första stycket 5 får tillståndsmyndigheten också besluta om andra åtgärder som behövs för att förebygga eller minska olägenheter för framtiden.

Tillståndsmyndigheten får inte med stöd av denna paragraf meddela så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras.

7 §⁸

Ansökan om prövning som avses i 3–6 §§ får göras hos miljödomstol av Naturvårdsverket, Kammarkollegiet och länsstyrelsen. Skall frågan prövas av någon annan myndighet än domstol eller av kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning.

Ansökan om prövning som avses i 3–6 §§ får göras hos miljödomstol av Naturvårdsverket, Kammarkollegiet och länsstyrelsen. Skall frågan prövas av någon annan myndighet än domstol eller av kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning. *Frågor om omprövning enligt 5 § andra och tredje styckena får tas upp utan särskild ansökan.*

15 §⁹

En verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:656) om *utsläpp av koldioxid* får släppa ut koldioxid enligt vad som följer av de tillstånd till utsläpp som meddelats med stöd av den lagen utan hinder av att det med stöd av miljöbalken eller äldre miljölagstiftning har beslutats villkor om begränsning av koldioxidutsläpp eller villkor som genom att reglera använd mängd fossilt bränsle syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp.

En verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:1199) om *handel med utsläppsrätter* får släppa ut koldioxid enligt vad som följer av de tillstånd till utsläpp som meddelats med stöd av den lagen utan hinder av att det med stöd av miljöbalken eller äldre miljölagstiftning har beslutats villkor om begränsning av koldioxidutsläpp eller villkor som genom att reglera använd mängd fossilt bränsle syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp.

26 kap.9 §¹⁰

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken skall efterlevas.

Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Förelägganden och förbud får inte begränsa ett beslut eller en dom om tillstånd i ansökningsmål som har rättskraft enligt 24 kap. 1 §.

Ett tillståndsbeslut eller en tillståndsdom hindrar dock inte en tillsyns-

⁸ Senaste lydelse 2002:175.

⁹ Senaste lydelse 2004:667.

¹⁰ Senaste lydelse 2004:667.

myndighet från att meddela sådana brådskande förelägganden eller förbud som är nödvändiga för att undvika att ohälsa eller allvarlig skada på miljön uppkommer.

I fråga om verksamheter som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:656) om *utsläpp av koldioxid* får inte beslutas förelägganden om begränsning av koldioxidutsläpp eller förelägganden som genom att reglera använd mängd fossilt bränsle syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp.

I fråga om verksamheter som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:1199) om *handel med utsläppsätter* får inte beslutas förelägganden om begränsning av koldioxidutsläpp eller förelägganden som genom att reglera använd mängd fossilt bränsle syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp.

21 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om att den som har tillstånd till täkt enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken skall lämna uppgift till länsstyrelsen om vem som är exploatör av tükten.

När uppgift saknas om vem som är exploatör av en täkt för vilken tillstånd getts, skall vid tillämpningen av denna paragraf eller föreskrifter som meddelats med stöd av paragrafen tillståndshavaren anses som exploatör av tükten.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 a § luftfartslagen (1957:297) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 a §¹

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att ansöka om tillstånd samråda enligt 6 kap. 4 § *första stycket* miljöbalken med Luftfartsstyrelsen, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § *tredje stycket*, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Innan ansökan om tillstånd prövas skall miljökonsekvensbeskrivningen godkännas av länsstyrelsen. Beslutet får inte överklagas.

Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen samt resultatet av samråd och yttranden skall beaktas vid tillståndsprövningen.

När det förutom detta kapitel krävs tillstånd till flygplatsen enligt miljöbalken gäller inte andra–femte styckena. Då skall i stället 6 kap. 3, 7, 9, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att ansöka om tillstånd samråda enligt 6 kap. 4 § *första–tredje styckena* miljöbalken med Luftfartsstyrelsen, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § *första–tredje styckena*, 5 § *andra stycket*, 6–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹ Senaste lydelse 2004:1093.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.

Prop. 2004/05:129

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

I stället för bestämmelserna i 17 kap. 1 § miljöbalken gäller vid tillämpning av denna lag i fråga om vattenverksamhet som där avses bestämmelserna i 17 kap. 3 § miljöbalken.

Bestämmelserna i 6 kap. 4–5 §§ miljöbalken skall inte gälla i fråga om vattenverksamhet enligt denna lag.

Bestämmelserna i 6 kap. 4–5 §§ och 17 kap. 4 a § miljöbalken skall inte gälla i fråga om vattenverksamhet enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹ Senaste lydelse 1998:864.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln

Prop. 2004/05:129

Härigenom föreskrivs att 3 b § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 b §¹

Vid prövning av tillstånd till sådan täkt på kontinentalsockeln *som avses i 12 kap. 1 § första stycket miljöbalken* skall behovet av *material* som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt *som* kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller *i övrigt hänsynskrävande*.

Vid prövning av tillstånd till täkt på kontinentalsockeln *av berg, sten, grus, sand, lera, jord eller andra jordarter* skall behovet av *det material* som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt *om det* kan befaras *att den kommer att* försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller *kräver hänsyn av någon annan anledning*.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹ Senaste lydelse 1998:819.

Härigenom föreskrivs att 14 a, 14 b, 15 och 16 §§ väglagen (1971:948) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 a §¹

Den som planerar att bygga en väg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en vägutredning enligt 14 b § behövs innan en arbetsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en väg samråda enligt 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § tredje stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en väg samråda enligt 6 kap. 4 § första–tredje styckena miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 5 § andra stycket miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

14 b §²

En vägutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa vägsträckningar behöver studeras. Vägutredningen skall utgöra underlag för val av vägsträckning och trafikteknisk standard. Alternativa vägsträckningar skall jämföras såväl sinsemellan som med alternativet att behålla befintlig väg. En förbättring av befintlig väg skall också studeras, om inte särskilda skäl föranleder annat.

En vägutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i vägutredningen.

¹ Senaste lydelse 2004:604.

² Senaste lydelse 2004:604.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § första–tredje styckena, 6 och 7 §§, 8 § första stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

15 §³

För byggande av väg skall upprättas en arbetsplan.

I arbetsplanen skall anges den mark som behöver tas i anspråk för väganordningar och för att genomföra vägbyggnadsprojektet. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter som i övrigt behövs för att genomföra projektet. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i arbetsplanen.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 7 § och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 7, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

16 §⁴

Vid utarbetande av en arbetsplan skall samråd i fråga om vägens sträckning och vägförslagets utformning i övrigt ske med berörda fastighetsägare och myndigheter samt andra som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Samråd skall alltid ske med de miljövårdsmyndigheter som berörs. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att vägprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall *ett utökat* samråd *med miljökonsekvensbedömning* ske enligt 6 kap. 5–6 §§ miljöbalken, om inte *ett sådant* samråd har skett enligt 14 b §.

Vid utarbetande av en arbetsplan skall samråd i fråga om vägens sträckning och vägförslagets utformning i övrigt ske med berörda fastighetsägare och myndigheter samt andra som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Samråd skall alltid ske med de miljövårdsmyndigheter som berörs. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att vägprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall samråd ske enligt 6 kap. 4 § första–tredje styckena miljöbalken *och miljökonsekvensbedömning* ske enligt 6 kap. 6 § miljöbalken, om inte samråd skett enligt 14 b §.

Förfarandet enligt första stycket får efter omständigheterna förenklas i fråga om en arbetsplan för väg, som är förutsatt i en detaljplan eller i områdesbestämmelser.

Avser arbetsplan endast ombyggnad av väg, får förfarandet enligt första stycket efter omständigheterna förenklas med iakttagande av att ägare till

³ Senaste lydelse 1998:832.

⁴ Senaste lydelse 1998:832.

en fastighet, av vilken mark skall tas i anspråk, alltid skall beredas tillfälle att yttra sig. Detta skall även tillämpas på en arbetsplan som innefattar endast ändring av planen för ett vägbyggnadsprojekt som ännu inte är färdigställt.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:293) om
inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled
och allmän hamn

Prop. 2004/05:129

Härigenom föreskrivs att 1 b § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §¹

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i ett ärende enligt denna lag.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att inleda ett ärende enligt denna lag samråda enligt 6 kap. 4 § *första stycket* med Sjöfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § *tredje stycket*, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan beslut fattas om att inrätta, utvidga eller avlysa allmän farled eller allmän hamn. Beslut i fråga om godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen får inte överklagas.

I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag skall miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att inleda ett ärende enligt denna lag samråda enligt 6 kap. 4 § *första–tredje styckena* med Sjöfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § *första–tredje styckena*, 5 § *andra stycket*, 6–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹ Senaste lydelse 2004:601.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter

Prop. 2004/05:129

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Koncession får meddelas endast om det från allmän synpunkt är lämpligt att verksamheten kommer till stånd och sökanden från sådan synpunkt är lämplig att bedriva verksamheten.

Koncession får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Vid koncessionsprövning skall bestämmelserna i 2–4 kap. och 5 kap. 3 § miljöbalken tillämpas.

Vid prövning av bearbetningskoncession skall därutöver tillämpas bestämmelserna i 6 kap., 12 kap. 2 § och 16 kap. 5 §, 12 § 1 och 13 § miljöbalken, bestämmelserna i 1–3 kap. och 7 kap. 21–27 och 29 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet samt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Bearbetningskoncession får meddelas endast om det görs sannolikt att fyndigheten kan tillgodogöras ekonomiskt.

Vid prövning av bearbetningskoncession skall därutöver tillämpas bestämmelserna i 6 kap., 9 kap. 6 a § första och andra styckena och 16 kap. 5 §, 12 § 1 och 13 § miljöbalken, bestämmelserna i 1–3 kap. och 7 kap. 21–27 och 29 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet samt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹ Senaste lydelse 1998:825.

2.8 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen
(1987:10)

Prop. 2004/05:129

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 18 § plan- och bygglagen (1987:10) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

18 §¹

Detaljplanen skall grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen, om det inte är onödigt.

När detaljplanen upprättas skall bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas, om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken.

Oavsett vad som följer av andra stycket skall en miljökonsekvensbeskrivning upprättas, om detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan på grund av att planområdet får tas i anspråk för

1. industriändamål,
2. köpcentrum, parkeringsanläggning eller annat projekt för sammanhållen bebyggelse,
3. skidbacke, skidlift eller linbana med tillhörande anläggningar,
4. hamn för fritidsbåtar,
5. hotellkomplex eller fritidsby med tillhörande anläggningar, utanför sammanhållen bebyggelse,
6. permanent campingplats,
7. nöjespark, eller
8. djurpark.

Om en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas enligt tredje stycket skall bestämmelserna i 6 kap. 6 § och 7 § första *stycket* miljöbalken om samråd respektive miljökonsekvensbeskrivningens innehåll tillämpas. När planen har antagits skall information om detta lämnas till den myndighet som avses i 6 kap. 8 § andra stycket tredje meningen miljöbalken.

Om en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas enligt tredje stycket skall bestämmelserna i 6 kap. 6 § och 7 § första *och andra styckena* miljöbalken om samråd respektive miljökonsekvensbeskrivningens innehåll tillämpas. När planen har antagits skall information om detta lämnas till den myndighet som avses i 6 kap. 8 § andra stycket tredje meningen miljöbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹ Senaste lydelse 2005:149.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg

Prop. 2004/05:129

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1, 1 a och 2 §§ lagen (1995:1649) om byggande av järnväg skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

Den som planerar att bygga en järnväg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en järnvägsutredning enligt 1 a § behövs innan en järnvägsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en järnväg samråda enligt 6 kap. 4 § *första stycket* miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § *tredje stycket* miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en järnväg samråda enligt 6 kap. 4 § *första–tredje styckena* miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 5 § *andra stycket* miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

1 a §²

En järnvägsutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa sträckningar behöver studeras. I järnvägsutredningen skall redovisas olika utbyggnadsalternativ, som skall jämföras såväl sinsemellan som med alternativet att inte genomföra den aktuella järnvägsutbyggnaden.

En järnvägsutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsutredningen.

¹ Senaste lydelse 2004:599.

² Senaste lydelse 2004:599.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § första–tredje styckena, 6 och 7 §§, 8 § första stycket och 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

2 §³

I järnvägsplanen skall den mark och de särskilda rättigheter anges som behöver tas i anspråk för järnvägen och för byggandet av järnvägen. Om mark behöver tas i anspråk med tillfällig nyttjanderätt, skall det av planen framgå vilken mark som avses och under vilken tid den skall nyttjas. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att järnvägsprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall miljökonsekvensbeskrivningen föregås av ett utökat samråd enligt 6 kap. 5–6 §§ miljöbalken, om inte ett sådant samråd har skett enligt 1 a §. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsplanen.

I järnvägsplanen skall den mark och de särskilda rättigheter anges som behöver tas i anspråk för järnvägen och för byggandet av järnvägen. Om mark behöver tas i anspråk med tillfällig nyttjanderätt, skall det av planen framgå vilken mark som avses och under vilken tid den skall nyttjas. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att järnvägsprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall miljökonsekvensbeskrivningen föregås av samråd enligt 6 kap. 4 § första–tredje styckena och 6 § miljöbalken, om inte ett sådant samråd har skett enligt 1 a §. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsplanen.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 7, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

De skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att förebygga störningar och andra olägenheter från trafiken eller anläggningen skall anges särskilt i planen. Till planen skall en genomförandebeskrivning fogas. I beskrivningen skall de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för ett samordnat och ändamålsenligt genomförande av planen redovisas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

³ Senaste lydelse 2004:599.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus

Prop. 2004/05:129

Härigenom föreskrivs att 1 och 4 §§ lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Skatt (naturgrusskatt) skall betalas till staten enligt denna lag för brutet naturgrus om utvinningen av naturgruset sker för annat ändamål än markinnehavarens husbehov och

1. sker med stöd av tillstånd som har lämnats enligt 11 kap. miljöbalken eller vattenlagen (1983:291), eller

2. kräver tillstånd enligt 12 kap. miljöbalken.

2. kräver tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken.

4 §²

Skattskyldig är den som exploaterar en naturgrustäkt.

Har föreskrifter om skyldighet att lämna uppgift om vem som är exploatör av täkten meddelats med stöd av 12 kap. 5 § andra stycket miljöbalken, är tillståndshavaren tillsammans med exploatören skattskyldig för tiden till dess sådan uppgift har lämnats.

Har föreskrifter om skyldighet att lämna uppgift om vem som är exploatör av täkten meddelats med stöd av 26 kap. 21 a § första stycket miljöbalken, är tillståndshavaren tillsammans med exploatören skattskyldig för tiden till dess sådan uppgift har lämnats.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹ Senaste lydelse 1998:851.

² Senaste lydelse 1998:851.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:811) om
införande av miljöbalken

Prop. 2004/05:129

Härigenom föreskrivs att 27 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 §

Har länsstyrelsen enligt väglagen (1971:948) eller lagen (1995:1649) om byggande av järnväg godkänt miljökonsekvensbeskrivning för ny väg eller järnväg före miljöbalkens ikraftträdande, krävs inte regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § 18 eller 19 miljöbalken om arbetsplan för vägen eller järnvägsplan för järnvägen fastställts före den 1 januari 2001.

Har länsstyrelsen enligt väglagen (1971:948) eller lagen (1995:1649) om byggande av järnväg godkänt miljökonsekvensbeskrivning för ny väg eller järnväg före miljöbalkens ikraftträdande, krävs inte regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § 2 eller 3 miljöbalken om arbetsplan för vägen eller järnvägsplan för järnvägen fastställts före den 1 januari 2001.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 och 8 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 §

Miljödomstolen *eller* länsstyrelsen får, om det är lämpligare, i stället för att meddela villkor *enligt* 11 kap. 8 § miljöbalken ålägga tillståndshavaren att betala en särskild avgift för främjande av fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller inom något angränsande vattenområde. Avgiften kan fastställas som en engångsavgift eller som en årlig avgift.

Beloppet av årlig avgift beräknas så, att det av miljödomstolen *eller* länsstyrelsen fastställda avgiftsbeloppet multipliceras med det tal som anger förhållandet mellan basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för det år då avgiften skall betalas och basbeloppet för det år då avgiften fastställdes.

Miljödomstolen, länsstyrelsen *eller tillsynsmyndigheten* får, om det är lämpligare, i stället för att meddela *sådana villkor eller förelägganden som avses i* 11 kap. 8 § miljöbalken ålägga tillståndshavaren att betala en särskild avgift för främjande av fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller inom något angränsande vattenområde. Avgiften kan fastställas som en engångsavgift eller som en årlig avgift.

Beloppet av årlig avgift beräknas så, att det av miljödomstolen, länsstyrelsen *eller tillsynsmyndigheten* fastställda avgiftsbeloppet multipliceras med det tal som anger förhållandet mellan *pris*basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för det år då avgiften skall betalas och basbeloppet för det år då avgiften fastställdes.

8 §

För vattenkraftverk och vattenregleringar är avgiften för varje avgiftsenhet, om verksamheten tillhör

klass 1: 0,05 promille av basbeloppet,

klass 2: 0,1 promille av basbeloppet,

klass 3: 0,15 promille av basbeloppet,

klass 4: 0,2 promille av basbeloppet.

För vattenöverledningar och vattentäkter är avgiften för varje avgiftsenhet, om verksamheten tillhör

klass 1: 1 procent av basbeloppet,

klass 2: 5 procent av basbeloppet,

klass 3: 10 procent av basbeloppet,

klass 4: 15 procent av basbeloppet.

Med basbeloppet avses det basbelopp som har bestämts enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för det år som avgiften avser.

Med basbeloppet avses det *pris*-basbelopp som har bestämts enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för det år som avgiften avser.

Vid inplacering i avgiftsklass skall hänsyn tas till

– den omfattning i vilken fisk och fiske förekommer i det vattenområde som berörs av vattenverksamheten eller anläggningar för denna,

– den utsträckning i vilken vattenförhållandena och fisket påverkas av vattenverksamheten eller anläggningar för denna, och

– omfattningen av de förpliktelser som verksamhetsutövaren har ålagts enligt 5 § eller i villkor enligt 11 kap. 8 § miljöbalken.

– omfattningen av de förpliktelser som verksamhetsutövaren har ålagts enligt 5 § eller i villkor *eller förelägganden* enligt 11 kap. 8 § miljöbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Regeringen bemyndigade den 22 december 1999 chefen för Miljödepartementet att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utvärdera tillämpningen av miljöbalken och lämna förslag till nödvändiga reformer (dir. 1999:109). Kommittén antog namnet Miljöbalkskommittén. I maj 2003 beslutade regeringen i tilläggsdirektiv att kommittén med förtur skulle se över möjligheterna att effektivisera och förenkla miljöprövningen utan att hälso- och miljöskyddskraven åsidosätts. En utgångspunkt skulle vara intresset av att hålla handläggnings-tiderna så korta som möjligt utan att försvåra möjligheten att uppnå miljömålen eller åsidosätta allmänhetens rätt till insyn och deltagande. I januari 2004 överlämnade kommittén delbetänkandet En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124). Betänkandet innehåller flera lagförslag som behandlas i denna proposition. Förslagen rör ett enklare förfarande för miljökonsekvensbeskrivning och tillståndsprövning, anmälningsplikt för mindre vattenverksamheter, ändrade regler för prövningen av täkter och regeringens tillåtlighetsprövning. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1* och kommitténs lagförslag i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (M2004/39/R). Förslaget till den nya bestämmelsen i 17 kap. 4 a § miljöbalken har beretts med Svenska kommunförbundet. Förslagen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna.

Lagrådet

Förslagen har granskats av Lagrådet. Lagrådsremissens lagförslag återges i *bilaga 4*. Lagrådet har inte haft några erinringar mot förslagen utom såvitt avser bestämmelsen om möjlighet för en tillståndsmyndighet att i samband med ett s.k. ändringstillstånd ompröva villkor som har ett miljömässigt samband med ändringen. I lagrådsremissen var bestämmelsen placerad i 16 kap. 2 § tredje stycket andra meningen miljöbalken. Lagrådets yttrande återges i *bilaga 5*.

Med anledning av Lagrådets synpunkter har förslaget justerats. Detta redovisas i avsnitt 5.6 och 12 (författningskommentaren till 16 kap. 2 § och 24 kap. 5 och 7 §§ miljöbalken). Några redaktionella ändringar har också gjorts.

Därutöver föreslås i tre bestämmelser en uppdatering med anledning av att lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter har ersatt lagen (2004:656) om utsläpp av koldioxid. Det är sådana enkla konsekvensändringar att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Bakgrund och gällande rätt

För att upprätthålla skyddet för människors hälsa och miljön och för att leva upp till Sveriges åtaganden inom EU och internationellt är det nödvändigt att miljöpröva nya och ändrade verksamheter som påverkar miljön. Miljöprövningen skall ske på ett sådant sätt att allmänheten ges

rätt till demokratisk insyn och inflytande. Med hänsyn till angelägna samhällsintressen och berörda enskilda intressen är det samtidigt viktigt att hålla handläggningstiderna så korta som möjligt.

Det är många olika faktorer som har betydelse för den tid det tar att genomföra miljöprövningen av en verksamhet. Handläggningstiderna skall hållas korta utan att försvåra möjligheterna att uppnå miljömålen och utan att åsidosätta allmänhetens rätt till insyn och deltagande. Många har upplevt att de krav som ställs på underlagen för miljöprövningen är alltför omfattande och krångliga. För att säkerställa att prövningen uppfyller miljökraven och samtidigt inte blir mer långtgående än vad som behövs från miljösynpunkt har det varit angeläget att se över om prövningsinsatserna är rätt anpassade till miljöfrågornas betydelse. Miljöbalkskommittén fick därför i uppdrag att se över möjligheterna att med denna utgångspunkt förenkla miljöprövningen. En effektiv miljöprövning är den prövning som är rätt anpassad till det som behövs för att nå miljöbalkens mål. Effektiviseringen syftar alltså till att förenkla bort onödig byråkrati.

Kommitténs förslag behandlas i denna proposition. Med förslagen minskar de administrativa kraven. Prövningsförfarandet blir mer flexibelt och bättre anpassat till den enskilda verksamheten. De krav som gäller skydd av miljön eller åtgärder för en hållbar utveckling minskar inte. Regeringen bedömer att förslagen kommer att leda till en effektivisering av miljöprövningen.

Förslagen rör miljökonsekvensbeskrivningarna och samrådsförfarandet i samband med tillståndsprövning av verksamheter samt tillståndsprövningens omfattning när en miljöfarlig verksamhet behöver ändras eller utökas. Vidare rör förslagen prövningen av vattenverksamheter och täkter. Slutligen rör förslagen regeringens tillåtlighetsprövning av vissa större verksamheter. Detta kapitel innehåller en kort redogörelse för vad som gäller i dag.

4.1 Miljökonsekvensbeskrivningar och tillståndsprövning

Regler om miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag finns i 6 kap. miljöbalken. Med de bestämmelserna genomförs EU:s s.k. MKB-direktiv, dvs. rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata organ, ändrat genom direktiv 97/11/EG och direktiv 2003/35/EG.

I 6 kap. miljöbalken anges bland annat när det krävs en miljökonsekvensbeskrivning och syftet med en sådan. Där finns också regler om de samråd som skall genomföras när en miljökonsekvensbeskrivning tas fram och om vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla. Bestämmelserna reglerar den första delen av miljöprövningsprocessen, fram till dess ansökan med miljökonsekvensbeskrivningen ges in till tillståndsmyndigheten.

Det inledande förfarandet är gemensamt för alla som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet enligt miljöbalken. Samtliga verksamhetsutövare skall enligt 6 kap. 4 § miljöbalken genomföra ett tidigt samråd med länsstyrelsen och

enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Syftet med det tidiga samrådet är bl.a. att klara ut om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Efter det tidiga samrådet skall länsstyrelsen besluta om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Innan länsstyrelsen fattar beslutet skall den hämta in ett yttrande från tillsynsmyndigheten. Om länsstyrelsen beslutar att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall enligt 6 kap. 5 § miljöbalken ett utökat samråd ske med en vidare samrådsrets. För de verksamheter som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innehåller miljöbalken inget krav på ytterligare samråd.

En miljökonsekvensbeskrivning för verksamheter och åtgärder som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall enligt 6 kap. 7 § miljöbalken innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet med miljökonsekvensbeskrivningen, däribland vissa obligatoriska uppgifter som specificeras i fem punkter. En miljökonsekvensbeskrivning för verksamheter och åtgärder som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall innehålla motsvarande uppgifter, men endast i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning. Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning skall genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken.

I förarbetena till miljöbalken har regeringen uttalat att en samlad prövning bör göras vid ändringar av verksamheter som inte är obetydliga och därför gjorts tillståndspliktiga (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 112). En följd av uttalandet är att utrymmet för att begränsa prövningen till att enbart avse ändringen i praxis har ansetts som litet. I stället omprövas tillståndet i sin helhet när verksamhetsutövaren ansöker om tillstånd till ändring eller utökning av en miljöfarlig verksamhet.

4.2 Prövning av vattenverksamheter

Regler om vattenverksamhet finns främst i 11 kap. miljöbalken och i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. För vattenverksamheter krävs det tillstånd enligt miljöbalken. Enligt 11 kap. 12 § miljöbalken behövs dock inte tillstånd om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena. Tillståndsplikten är generell och gäller för alla vattenföretag som inte är undantagna enligt 11 kap. 12 § och någon möjlighet att enbart anmäla en vattenverksamhet finns inte.

En ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av miljödomstolen. Tillsammans med tillståndsfrågan prövas även frågor om särskild tvångsrätt, ersättning och inlösen samt frågor om oförutsedd skada. För att få bedriva en vattenverksamhet krävs att verksamhetsutövaren har rådighet över det område där verksamheten skall bedrivas. Vid tillståndsprövningen prövas därför även frågan om rådighet. Enligt huvudregeln svarar sökanden för sina egna och motparternas kostnader vid miljödomstolen. Samma gäller i högre rätt om sökanden har överklagat.

Den som vill bedriva en vattenverksamhet som kan skada fisket är enligt 11 kap. 8 § miljöbalken skyldig att utan ersättning vidta och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskets bestånd, släppa fram vatten för ändamålet samt iaktta de villkor i övrigt som på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande vattenområde. Om det är lämpligare får dock miljödomstolen eller länsstyrelsen i stället för att meddela villkor enligt 11 kap. 8 § ålägga tillståndshavaren att betala en särskild avgift för främjande av fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller inom något angränsande vattenområde.

4.3 Prövning av täkter

Täkter är per definition miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. 1 § miljöbalken. Täkter prövas dock enligt 12 kap. och de krav som gäller för täkter skiljer sig därför från de krav som gäller för övriga miljöfarliga verksamheter. Det krävs tillstånd för alla täkter. Täkter för husbehov behöver dock inget tillstånd, om inte annat följer av 7 kap. 28 a § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 12 kap. 1 § andra stycket. Dessutom får regeringen föreskriva att åtgärder för markinnehavarens husbehov inte får vidtas utan tillstånd.

Det är länsstyrelsen och inte miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen som prövar tillstånd till täkter. Vid prövningen skall behovet av det material som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt som kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller i övrigt hänsynskrävande. Tillstånd får inte heller lämnas i strid mot 7 kap. 28 a–29 §§. Vid prövning av en ansökan om tillstånd till täkt av matjord skall man beakta behovet av bruksbar jordbruksmark.

Ägare eller annan innehavare av marken är skyldig att tåla åtgärder i enlighet med villkor i ett täkttillstånd. Tillstånd till täkt får ges endast om sökanden ställer säkerhet för uppfyllandet av de villkor som skall gälla för tillståndet. Om det finns särskilda skäl får sökanden befrias från kravet på säkerhet. Den som exploaterar en tillståndspliktig täkt är också skyldig att lämna de uppgifter om verksamheten som behövs som underlag för planering av naturvården.

Täkttillstånd får när tio år förflutit från det att tillståndet vann laga kraft upphävas helt eller delvis eller förenas med ändrade villkor. Visar sig tillståndsvillkoren vara otillräckliga för att motverka negativ påverkan på naturmiljön får villkoren ändras redan före utgången av tioårsperioden.

4.4 Regeringens tillåtlighetsprövning

Enligt 17 kap. 1 § miljöbalken skall regeringen alltid pröva tillåtligheten av vissa uppräknade verksamheter som har stor påverkan på miljön eller hushållningen med naturresurser. Vid miljöbalkens införande konstatera-

des att det bör finnas ett politiskt ansvar för stora eller på annat sätt viktiga verksamheter som har betydelse för samhällsplaneringen i stort. Regeringen borde därför pröva tillåtligheten av framför allt verksamheter som utgör viktiga samhällsintressen samtidigt som de riskerar att skada människors hälsa, medför stor omgivningspåverkan eller stora ingrepp i miljön och tar värdefulla naturresurser i anspråk (prop. 1997/97:45 del 1 s. 436). De verksamheter som omfattas av en obligatorisk tillåtlighetsprövning är i huvudsak samma verksamheter som var prövningspliktiga enligt lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. och vattenlagen (1983:291), med undantag för vissa vattenverksamheter och med tillägg av trafikanläggningar.

Om det finns särskilda skäl får regeringen i ett visst fall avstå från att pröva en verksamhet som omfattas av den obligatoriska tillåtlighetsprövningen.

Regeringen kan också förbehålla sig tillåtlighetsprövningen av verksamheter som inte omfattas av den obligatoriska tillåtlighetsprövningen, om verksamheterna kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag.

På samma sätt som gäller övrig prövning enligt balken måste regeringen utgå från miljöbalkens hänsynsregler samt övriga tillståndsregler vid sin prövning. Den avvägning av olika intressen som görs vid en prövning enligt miljöbalken är dock särskilt markant vid den typ av verksamheter som är aktuell för regeringsprövning. De bedömningar som skall göras omfattar ytterst politiska ställningstaganden. Tillåtlighetsprövningen skall göras som ett led i den normala tillståndsprövningen där miljödomstolar eller andra prövningsmyndigheter ingår i prövningskedjan.

För de verksamheter som tillåtlighetsprövas krävs kommunfullmäktiges tillstyrkan för att verksamheten skall kunna tillåtas. Även om kommunfullmäktige inte har tillstyrkt en verksamhet får dock regeringen tillåta vissa angivna verksamheter, om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheterna kommer till stånd. Detta gäller dock inte om en annan plats bedöms vara lämpligare för verksamheten eller om en lämplig plats har anvisats för verksamheten inom en annan kommun som kan antas godta en placering där. Vid regeringens tillåtlighetsprövning av trafikanläggningar samt vattenverksamheter gäller inte något kommunalt veto.

5 Miljökonsekvensbedömning och tillståndsprövning

I likhet med Miljöbalkskommittén anser regeringen att ändringar i bestämmelserna om upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningar och genomförandet av samråd kan göra miljöprövningen effektivare.

I prövningssammanhang skiljer man mellan de miljöfarliga verksamheter och åtgärder som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och de som inte kan antas medföra en sådan påverkan. Regelverket innebär i dag att prövningen av många verksamheter måste genomgå två samrådsprocesser. Det förslag som behandlas här syftar till att samtliga tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter bara skall behöva genomföra

en samrådsprocess. De verksamheter som enligt vad regeringen föreskriver alltid skall antas medföra en betydande miljöpåverkan skall inte behöva avvakta länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan, utan verksamhetsutövaren bör direkt kunna inleda samrådet i den vidare krets som föreskrivs i miljöbalken.

Länsstyrelsen bör få en tydligare roll i samrådet. Genom ett krav på länsstyrelsen att i samrådet verka för att miljökonsekvensbeskrivningen får den inriktning och omfattning som behövs för tillståndsprövningen skapas förutsättningar för ett bra beslutsunderlag tidigt i processen. Detta förebygger sena krav på kompletteringar som fördröjer processen.

När en verksamhetsutövare ansöker om tillstånd till ändring av en miljöfarlig verksamhet bör det sökta tillståndet kunna begränsas till den sökta ändringen (ändringstillstånd) med möjlighet att ändra sådana tidigare meddelade villkor som har ett samband med ändringen.

5.1 Samråd

Regeringens förslag: Reglerna om samrådsförfarandet samlas i en bestämmelse. Begreppen tidigt och utökat samråd tas bort. Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall alltid samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Om verksamheten eller åtgärden skall antas medföra en betydande miljöpåverkan skall samrådet också omfatta de övriga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda.

Samrådet skall, liksom i dag, genomföras i god tid innan verksamhetsutövaren ansöker om tillstånd och upprättar miljökonsekvensbeskrivningen. Av bestämmelsen skall det tydligt framgå att samrådet alltid skall avse verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. Verksamhetsutövarens skyldighet att före samrådet lämna visst underlag till länsstyrelsen och enskilda som är särskilt berörda utvidgas till att även avse tillsynsmyndigheten.

Miljöbalkskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Kommittén har föreslagit att beträffande verksamheter och åtgärder som inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan skall samråd genomföras med länsstyrelsen samt, i skälig omfattning och på lämpligt sätt, med de övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Regeringens förslag innebär i stället att en obligatorisk samråds-krets anges i lagen.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har haft synpunkter på förslaget om att minska antalet samråd från två till ett för verksamheter och åtgärder som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har anfört att även om endast ett samråd formellt skall krävas enligt förslaget kan det ändå i flera fall bli aktuellt att samråda vid mer än ett tillfälle. Flera universitet, *Svenska Kommunförbundet*, ett par kommuner och *Svenska Naturskyddsföreningen* har avstyrkt förslaget och anfört att ett första tidigt samråd måste genomföras för att det skall finnas en reell möjlighet att påverka och att ytterligare ett samråd är nöd-

vändigt för att myndigheter och allmänhet skall kunna ge synpunkter på det projekt som sedan tagit form. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* har framhållit att öppenhet och lyhördhet i samrådsprocessen kan motverka ett överklagande i ett senare skede.

Länsstyrelsen i Hallands län och *Riksantikvarieämbetet* har framhållit behovet av en samrådsredogörelse. *Banverket* och *Vägverket* har ifrågasatt kravet på att tillhandahålla en långtgående dokumentation inför samrådet.

Flera remissinstanser har ifrågasatt kommitténs förslag till reglering av samrådskretsen för de verksamheter och åtgärder som inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. *Länsstyrelsen i Skåne län*, *Kemikalieinspektionen*, *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Svensk Energi* och *Skogsindustrierna* har anfört att det i större utsträckning måste klargöras vilka som skall ingå i samrådskretsen. *Försvarsmakten*, *Länsstyrelsen i Gävleborgs län* och *Svenska Naturskyddsföreningen* har framfört att ett genomförande av förslaget innebär att behovet av vägledning från länsstyrelsen ökar. Flera länsstyrelser och kommuner har ansett att tillsynsmyndigheten eller kommunen skall ingå som obligatorisk deltagare i samrådet jämte länsstyrelsen.

Skälen för regeringens förslag

Av de synpunkter som lämnats till kommittén från myndigheter, branschorganisationer m.fl. framgår att många upplever att det i praktiken är liten skillnad mellan det tidiga och det utökade samrådet och att de som berörs av ett projekt kan uppleva det som förvirrande att vid många tillfällen tillfrågas om sina synpunkter. Verksamhetsutövare har framfört att samrådsprocessen bör förenklas eftersom den tar för lång tid.

Genom att samla reglerna om samrådsförfarandet till i huvudsak en bestämmelse – samråd med annat land kommer även fortsättningsvis att regleras i en särskild paragraf – förtydligas att samrådsförfarandet är en pågående process. Som en följd av detta kan begreppen tidigt och utökad samråd i 6 kap. miljöbalken tas bort. Den omständigheten att det är fråga om ett sammanhängande samrådsförfarande innebär inte detsamma som att samrådet kan anses genomfört genom att verksamhetsutövaren vid ett tillfälle informerat en myndighet eller allmänheten. Samrådsförfarandet är en process som går ut på att ge allmänheten och myndigheter m.fl. möjlighet att på ett tidigt stadium kunna påverka ett projekts utformning och det underlag som tas fram av verksamhetsutövaren. Om en verksamhet eller åtgärd medför en betydande miljöpåverkan kan det vara lämpligt att ett samråd upprepas eller sker i etapper (se prop. 1997/98:45 del 2 s. 60). Ett väl genomfört samråd minskar också risken för senare krav på kompletteringar och för överklaganden.

Den omständigheten att begreppet tidigt samråd tas bort innebär ingen skillnad beträffande vid vilken tidpunkt samrådsförfarandet skall inledas. Oavsett graden av en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan skall samrådet inledas på ett tidigt stadium, i god tid innan ansökan görs och miljökonsekvensbeskrivningen upprättas. Det faktum att samrådet skall inledas på ett tidigt stadium talar också för att det, särskilt beträffande stora verksamheter, kan finnas anledning för verksamhetsutövaren att bereda en berörd myndighet, organisation eller allmänhet möjlighet att

komma med synpunkter även vid ett senare tillfälle när projektet börjar ta form.

Samrådsförfarandet skall för samtliga verksamheter och åtgärder avse verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. I dag är det uttryckligen reglerat endast för de verksamheter som medför en betydande miljöpåverkan. Självklart skall samrådet handla om detta även för andra verksamheter och åtgärder. Samrådsbestämmelsen bör därför utformas på ett enhetligt sätt för samtliga verksamheter och åtgärder.

Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall före samrådet lämna uppgifter om den planerade verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan. Uppgifterna skall lämnas till länsstyrelsen och enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Som en följd av att regeringen föreslår att även tillsynsmyndigheten skall ingå i den obligatoriska samråds-kretsen bör bestämmelsen ändras så att motsvarande uppgifter skall lämnas även till tillsynsmyndigheten, se nedan under rubriken Samråds-kretsen.

Kraven på det underlag som verksamhetsutövaren skall tillhandahålla inför samrådet bör inte förändras jämfört med vad som gäller i dag. Då samrådet skall inledas i god tid är det ofta inte möjligt för verksamhetsutövaren att ta fram ett mer detaljerat underlag. Till övriga myndigheter, kommuner, organisationer och allmänhet som kan komma att omfattas av samrådet skall verksamhetsutövaren, inom ramen för det pågående samrådet, lämna de uppgifter som behövs för att myndigheterna m.fl. skall kunna lämna synpunkter på projektet.

I dag skall en uppgift om det samråd som skett enligt 6 kap. miljöbalken ingå i en ansökan om tillstånd (19 kap. 5 § och 22 kap. 1 § miljöbalken). Av Naturvårdsverkets allmänna råd om miljökonsekvensbeskrivningar (NFS 2001:9) framgår också att verksamhetsutövaren bör dokumentera skriftligen hur samråd skett, vilka som bjudits in, vad som framkommit vid samrådet och hur inkomna synpunkter beaktats.

Samrådsförfarandet och bedömningen av om en betydande miljöpåverkan skall antas

Syftet med det nuvarande tidiga samrådet är bl.a. att klarlägga om verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. För verksamheter som man redan vet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan behövs inget tidigt samråd utan samrådet bör kunna inledas direkt med den vidare kretsen.

Regeringen har, med stöd av bemyndigandet i 6 kap. 4 § miljöbalken, i 3 § förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar föreskrivit att en verksamhet eller åtgärd som anges i bilaga 1 till förordningen alltid skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. Bilaga 1 till förordningen innehåller en förteckning över ett stort antal verksamhetstyper. Som regeringen återkommer till i avsnitt 5.2 föreslås att länsstyrelsen fortsättningsvis inte skall pröva om en verksamhet eller åtgärd skall antas medföra betydande miljöpåverkan i de fall den är upptagen i bilaga 1 till nämnda förordning. Eftersom en särskild bedömning av verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan inte längre behövs i dessa fall, är det inte

nödvändigt att verksamhetsutövaren genomför ett inledande samråd med länsstyrelsen och vissa enskilda i syfte att klarlägga graden av miljöpåverkan. Det finns inte heller några andra skäl som motiverar att en verksamhetsutövare, i de fall verksamheten anges i bilaga 1 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar, skall inleda samrådet med en begränsad krets innan samrådet fortsätter i den vidare krets som miljöbalken föreskriver. Genom att verksamhetsutövaren redan från början samråder med den föreskrivna vidare samråds-kretsen effektiviseras processen.

Som ovan anförts innebär den omständigheten att verksamhetsutövaren kan inleda samrådet i den föreskrivna vidare kretsen ingen skillnad mot vad som gäller i dag beträffande vid vilken tidpunkt samrådet skall inledas, vad det skall avse eller vilket underlag som skall lämnas in före samrådet.

Samrådsförfarandet för övriga verksamheter och åtgärder

För verksamheter och åtgärder som inte är upptagna i bilaga 1 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar kommer samrådet även fortsättningsvis att behöva inledas med en begränsad krets och länsstyrelsen skall besluta om verksamheterna eller åtgärderna skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. I de fall länsstyrelsen finner att en sådan påverkan inte skall antas behöver samråds-kretsen inte utökas, men om länsstyrelsen beslutar att verksamheten eller åtgärden skall antas medföra en betydande miljöpåverkan blir det nödvändigt att se till att samrådet sker med en vidare krets.

Regeringen avser att göra en översyn av bilaga 1 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar. Tanken är att en väl genomarbetad förteckning över de verksamheter som alltid skall antas medföra en betydande miljöpåverkan skall leda till att länsstyrelsen endast i ett fåtal fall fattar beslut om att en verksamhet eller åtgärd utanför bilagan ändå skall anses medföra en betydande miljöpåverkan.

Samråds-kretsen

Samråds-kretsen för de verksamheter och åtgärder som medför en betydande miljöpåverkan bör kvarstå oförändrad jämfört med i dag.

Beträffande verksamheter och åtgärder som inte medför en sådan miljöpåverkan har kommittén föreslagit att endast länsstyrelsen skall ingå i den obligatoriska samråds-kretsen och att samråd i skälig omfattning och på lämpligt sätt skall hållas med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som är särskilt berörda. Flera remissinstanser har påpekat att förslaget innebär att det blir svårt för verksamhetsutövaren att avgöra samråds-kretsens omfattning och att ett genomförande av förslaget innebär ett ökat behov av vägledning från länsstyrelsen.

I möjligaste mån bör det framgå direkt av lagtexten med vilka samråd skall hållas. Det underlättar för både verksamhetsutövare och myndigheter. För verksamheter som inte skall antas medföra en betydande miljöpåverkan bör det ofta räcka att samråd hålls med länsstyrelsen, enskilda och tillsynsmyndigheten. Verksamhetsutövaren är naturligtvis oförhindrad att genomföra samråd även med andra än de som föreskrivs. Genom ett väl utfört samråd skapar verksamhetsutövaren förutsättningar för ett

bättre beslutsunderlag och minskar risken för senare krav på kompletteringar.

I likhet med flera av remissinstanserna anser regeringen att det är lämpligt att samråd alltid skall hållas med tillsynsmyndigheten. I dag ingår tillsynsmyndigheten inte i samrådskretsen, men innan länsstyrelsen beslutar om en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall länsstyrelsen begära in ett yttrande i frågan från tillsynsmyndigheten. Att inkludera tillsynsmyndigheten i samrådskretsen även för de verksamheter och åtgärder som har en mindre miljöpåverkan ökar förutsättningarna att uppmärksamma oklarheter och brister i underlaget tidigt under processen, vilket minskar risken för senare krav på kompletteringar. I de fall länsstyrelsen också är tillsynsmyndighet innebär förslaget ingen utökning av samrådskretsen. Om samråd hålls med tillsynsmyndigheten saknas anledning att särskilt inhämta tillsynsmyndighetens yttrande i frågan om betydande miljöpåverkan, varför den bestämmelsen föreslås utgå, se nedan i avsnitt 5.2. Därigenom blir samrådsprocessen mer effektiv.

Flera remissinstanser har uttryckt en oro för att allmänhetens möjlighet att informera sig om kommande projekt försämras. Enskilda som särskilt berörs skall alltid ingå i samrådskretsen oavsett graden av verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan. I de fall verksamheten eller åtgärden skall antas medföra en betydande miljöpåverkan skall även den allmänhet som kan antas bli berörd ingå i samrådskretsen. Allmänhetens möjlighet att informera sig om kommande projekt kommer således inte att förändras jämfört med vad som gäller i dag.

5.2 Länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan

Regeringens förslag: Länsstyrelsen skall pröva om en verksamhet eller åtgärd skall antas medföra en betydande miljöpåverkan endast i de fall verksamheten eller åtgärden inte enligt föreskrifter som regeringen meddelat skall antas medföra en sådan miljöpåverkan, dvs. endast i de fall verksamheten eller åtgärden inte omfattas av förteckningen i bilaga 1 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Länsstyrelsen skall besluta i frågan om betydande miljöpåverkan efter att verksamhetsutövaren gett tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att lämna synpunkter i frågan.

Den nuvarande skyldigheten för länsstyrelsen att inhämta tillsynsmyndighetens yttrande innan länsstyrelsen fattar beslut i frågan om betydande miljöpåverkan tas bort.

Miljöbalkskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Kommittén har dock även föreslagit att länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan skall fattas inom sex veckor från det att verksamhetsutövaren lämnat vissa uppgifter till länsstyrelsen.

Remissinstanserna har lämnat en del synpunkter på förslaget. *Vänersborgs tingsrätt (miljödomstolen)* har efterlyst tydliga kriterier för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Lunds universitet har anfört att länsstyrelsen bör fatta ett formellt beslut både vid negativ och vid positiv tolkning av kriterierna i bilaga 2 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar.

Vänersborgs tingsrätt (miljödomstolen) och *Svenska Naturskyddsföreningen* har framfört att en rätt att överklaga länsstyrelsens beslut separat bör övervägas och *Naturvårdsverket* har påpekat att en sådan rätt kan följa av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/35/EG av den 26 maj 2003 om åtgärder för allmänhetens deltagande i utarbetandet av vissa planer och program avseende miljön och om ändring, med avseende på allmänhetens deltagande och rätt till rättslig prövning, av MKB-direktivet och rådets direktiv 96/96/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar, 96/61/EG (IPPC-direktivet). *Advokatfirman Åberg & Co AB* har anfört att det knappast kan vara möjligt att överklaga länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan med hänsyn till de konsekvenser som uppkommer för verksamhetsutövaren om en domstol inte delar länsstyrelsens bedömning.

Svea hovrätt (Miljööverdomstolen) har efterlyst en djupare diskussion av en sexveckorsregel innan den införs. Flera länsstyrelser har anfört att de sex veckor som länsstyrelsen föreslås få på sig för att fatta beslut om betydande miljöpåverkan bör räknas från det att samrådsunderlaget är komplett. *Alrutz' Advokatbyrå AB* har anfört att det inte framgår under vilka förutsättningar länsstyrelsen får ta längre tid på sig än sex veckor och att det inte är klarlagt vad konsekvenserna blir om beslutet uteblir inom angiven tid. Några remissinstanser har ansett att sex veckor är en generöst tilltagen tid.

Borås kommun och *Göteborgs universitet* har ansett att det bör vara ett formellt krav att inhämta tillsynsmyndighetens yttrande i de fall länsstyrelsen överväger att besluta om betydande miljöpåverkan.

Skälen för regeringens förslag

Både verksamhetsutövare och myndigheter har till kommittén framfört att behovet av ett beslut från länsstyrelsen om betydande miljöpåverkan bör ses över i de fall det redan är klart att en verksamhet eller åtgärd skall antas medföra en sådan påverkan. Verksamhetsutövare har anfört att beslutet ofta dröjer oacceptabelt länge trots att det inte tillför någon nyttig information.

Med stöd av bemyndigandet i nuvarande 6 kap. 4 § fjärde stycket miljöbalken har regeringen meddelat föreskrifter om att vissa verksamheter och åtgärder alltid skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. En förteckning över sådana verksamheter och åtgärder finns i bilaga 1 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. I bilaga 2 till samma förordning har regeringen föreskrivit om kriterier som länsstyrelsen skall tillämpa när den prövar om en viss verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I de fall en verksamhet eller åtgärd är förtecknad i bilaga 1 till förordningen har regeringen bedömt att verksamheten eller åtgärden skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det är då inte nödvändigt med någon ytterligare bedömning av verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan. Länsstyrelsen bör därför inte behöva besluta i frågan om en sådan verksamhet eller åtgärd

medför en betydande miljöpåverkan. En verksamhetsutövare skall inte behöva avvakta ett beslut från länsstyrelsen utan bör kunna genomföra ett brett samrådsförfarande direkt, vilket förkortar processen inför en ansökan om tillstånd.

För verksamheter och åtgärder som inte är förtecknade i bilaga 1 till förordningen skall länsstyrelsen även fortsättningsvis ta ställning till verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan utifrån de kriterier som anges i förordningens bilaga 2. Naturvårdsverket har i sina allmänna råd om miljökonsekvensbeskrivningar (NFS 2001:9) lämnat vägledning för hur kriterierna i bilaga 2 skall förstås. Det finns därför inget behov av att i 6 kap. miljöbalken reglera enligt vilka kriterier bedömningen av miljöpåverkan skall ske.

Det är viktigt att tillsynsmyndigheten och enskilda som kan antas vara särskilt berörda får möjlighet att lämna synpunkter i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan innan länsstyrelsen fattar sitt beslut. I dag fattar länsstyrelsen sitt beslut när det tidiga samrådet har avslutats. Som en följd av att begreppen tidigt och utökat samråd tas bort och samrådsförfarandet i stället genomförs som en pågående process, bör det tydliggöras att länsstyrelsen skall ta ställning till en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan först efter att verksamhetsutövaren gett tillsynsmyndigheten och särskilt berörda enskilda tillfälle att lämna synpunkter i frågan.

Formen för länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan

Av artikel 4.4 i MKB-direktivet följer att de ansvariga myndigheternas bedömning av om projekt i bilaga II till direktivet kan antas medföra betydande miljöpåverkan skall göras tillgänglig för allmänheten. I likhet med kommittén anser regeringen att länsstyrelsens bedömning i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan måste komma till uttryck i ett beslut oavsett i vilken riktning prövningen utfaller.

Kommittén har föreslagit att i de fall länsstyrelsen bedömer att en verksamhet inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bör beslutet kunna dokumenteras på ett enkelt sätt genom exempelvis en tjänsteanteckning i akten.

I avsaknad av en särskild reglering av sättet för nedtecknande av länsstyrelsens beslut i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan, kan beslutet fattas genom en anteckning i akten om så bedöms lämpligt. Huvudsaken är att det hos myndigheten finns en handling som utvisar dagen för beslutet, beslutets innehåll och vilka som deltagit i handläggningen, se 31 § verksförordningen (1995:1322). Att beslutet normalt skall innehålla de skäl som myndigheten har lagt till grund för sitt beslut följer av 20 § förvaltningslagen (1986:223).

Länsstyrelsens beslut om en verksamhet eller åtgärd medför en betydande miljöpåverkan får inte överklagas enligt 6 kap. 4 § miljöbalken. Av förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45 del 2 s. 58) framgår att det innebär att beslutet inte får överklagas särskilt, men att tillståndsmyndigheten – när den prövar en ansökan – kan komma att göra en annan bedömning än länsstyrelsen i frågan om verksamhetens miljöpåverkan. Av artikel 10 a i MKB-direktivet följer att berörd allmänhet har rätt att få giltigheten av ett beslut som omfattas av bestämmelser i direktivet om allmänhetens deltagande prövad av domstol. Medlemsstaterna

får dock fastställa i vilket skede beslutet kan överklagas. Även fortsättningsvis bör därför gälla att länsstyrelsens beslut inte kan överklagas särskilt.

Införandet av en sexveckorsregel

Kommittén har föreslagit att länsstyrelsens beslut i frågan om betydande miljöpåverkan skall meddelas inom sex veckor från det att verksamhetsutövaren kommit in med visst angivet underlag till länsstyrelsen. Förslaget har hos flera av remissinstanserna väckt frågor om från vilken tidpunkt sexveckorsperioden skall börja löpa, under vilka förutsättningar länsstyrelsen får förlänga tiden och vad konsekvenserna blir om länsstyrelsen inte fattar något beslut inom den angivna tiden. Regeringen anser att ett införande av en tidsgräns för länsstyrelsens beslut kräver flera överväganden och att det för närvarande inte bör införas någon sådan gräns. Naturligtvis är det dock viktigt att länsstyrelsens beslut inte dröjer i onödan. När länsstyrelsen fått tillräckligt underlag från verksamhetsutövaren rörande verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan och verksamhetsutövaren gett de särskilt berörda enskilda och tillsynsmyndigheten tillfälle att lämna synpunkter i frågan, bör länsstyrelsen skyndsamt ta ställning i frågan. Samtidigt skall det framhållas att verksamhetsutövaren själv kan påverka handläggningstiden genom att tillhandahålla ett väl utarbetat underlag inför samrådet och genomföra ett bra samråd med berörda parter.

Inhämtande av yttrande från tillsynsmyndigheten

Kommittén har föreslagit att kravet på att hämta in ett yttrande från tillsynsmyndigheten bör utgå. I stället förutsätts det att länsstyrelsen utan ett formellt krav hämtar in tillsynsmyndighetens uppfattning i de fall länsstyrelsen anser att det är osäkert om en verksamhet skall anses medföra en betydande miljöpåverkan. Regeringen föreslår i avsnitt 5.1 att tillsynsmyndigheten alltid skall ingå i samrådsretsen. Som ovan anförts skall länsstyrelsen inte heller fatta beslut i frågan om verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan innan tillsynsmyndigheten hunnit lämna synpunkter till verksamhetsutövaren i frågan. Därför behöver det inte krävas att länsstyrelsen hämtar in ett särskilt yttrande i frågan.

5.3 Innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning

Regeringens förslag: En miljökonsekvensbeskrivning skall alltid innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla det syfte som anges i 6 kap. 3 § miljöbalken. Uppgifterna skall ingå i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning.

Bestämmelsen i 6 kap. 7 § miljöbalken utformas så att de specificerade kraven på miljökonsekvensbeskrivningens innehåll endast gäller när en verksamhet eller åtgärd skall antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Den upplysning som i dag finns i 6 kap. 7 § femte stycket om innehållet i 22 kap. 1 § första stycket 6 – dvs. att en ansökan i vissa fall skall innehålla en säkerhetsrapport – tas bort.

Miljöbalkskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Kommitténs förslag till reglering av innehållet i miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan har en något annan utformning än regeringens. Kommittén har även föreslagit att 6 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken om vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla i de fall en verksamhet eller åtgärd kan antas påverka ett Natura 2000-område skall tas bort. Regeringen anser till skillnad från kommittén att bestämmelsen bör vara kvar.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Kronobergs län* och *Länsstyrelsen i Blekinge län* har framfört att en miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet vars miljöpåverkan inte är betydande bör innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet i 6 kap. 3 § miljöbalken. *Luleå tekniska universitet*, *Naturvårdsverket* och *Svenska Naturskyddsföreningen* har anfört att för verksamheter som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan måste regleringen av vad miljökonsekvensbeskrivningen skall innehålla förtydligas och att 6 kap. 7 § bör gälla som utgångspunkt även i dessa fall. *Uppsala universitet (Miljörättsgruppen)* har anfört att det är nödvändigt med preciserade krav på vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla i de fall verksamheten inte medför betydande miljöpåverkan, detta för att ansvaret inte skall skjutas över på myndigheterna. *Sveriges Jordägareförbund* har understrukt att en behovsanpassning av miljökonsekvensbeskrivningens innehåll för verksamheter utan betydande miljöpåverkan inte får innebära att det ställs samma eller snarlika krav på dessa verksamheter som på verksamheter med betydande miljöpåverkan.

Majoriteten av remissinstanserna har inte kommenterat kommitténs förslag att upphäva 6 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken som reglerar innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning då en verksamhet eller en åtgärd kan antas påverka ett Natura 2000-område. Förslaget har avstyrkts av *Uppsala universitet (Miljörättsgruppen)*, *Luleå tekniska universitet* och *Svenska Naturskyddsföreningen* som har anfört i huvudsak följande. Dagens utredningsplikt för verksamheter som är tillståndspliktiga och kräver en miljökonsekvensbeskrivning inträder redan när en verksamhet kan antas påverka miljön i ett Natura 2000-område. Därmed finns det goda förutsättningar för tillståndsmyndigheten att ta ett välgrundat beslut i frågan om tillståndsplikt. Samma utredning kan sedan användas för att ta ställning till om en tillståndspliktig verksamhet kan tillåtas enligt de relativt strikta kravreglerna. Om regeln förändras i enlighet med förslaget skulle kravet på ett beslutsunderlag som gör det möjligt att på ett för tillstånds- och tillåtlighetsprövningen relevant sätt bedöma påverkan på miljön i ett Natura 2000-område inträda först när det konstaterats att verksamheten eller åtgärden är tillståndspliktig.

Uppsala universitet (Miljörättsgruppen), *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Naturvårdsverket* har ifrågasatt om det är lämpligt att använda sig av termen miljökonsekvensbeskrivning även för beslutsunderlag avseende projekt som inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Skälen för regeringens förslag

Många myndigheter har till kommittén framfört att miljökonsekvensbeskrivningarna har en mycket skiftande kvalitet och att de ibland är

belastade med onödig information som gör dem svårgenomträngliga och som avleder uppmärksamheten från vad som är väsentligt. Verksamhetsutövarnas och myndigheternas syn på behovet av att förtydliga kraven på vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla varierar.

En miljökonsekvensbeskrivning bör, oavsett graden av verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan, alltid beskriva de effekter som verksamheten eller åtgärden kan medföra på människors hälsa och miljön samt möjliggöra en bedömning av effekterna. En miljökonsekvensbeskrivning bör därför alltid innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla det syfte som anges i 6 kap. 3 § miljöbalken. Det bör vidare tydligt framgå det självklara att en miljökonsekvensbeskrivning alltid skall, oavsett graden av verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan, ha det innehåll som erfordras med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning.

De specificerade obligatoriska kraven på miljökonsekvensbeskrivningens innehåll bör gälla endast för de verksamheter och åtgärder som skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. I de fallen kommer uppgifter i enlighet med de specificerade kraven alltid att vara relevanta. Enligt EG-rättens krav är det också nödvändigt att med bindande nationella regler slå fast att miljökonsekvensbeskrivningen skall innehålla de angivna uppgifterna. För verksamheter och åtgärder som inte antas medföra en betydande miljöpåverkan är det tillräckligt med det allmänt formulerade kravet om att beskrivningen skall innehålla det som i det enskilda fallet behövs. Miljökonsekvensbeskrivningen skall alltså inte behöva innehålla information som saknar relevans.

I dag finns en upplysning i 6 kap. 7 § femte stycket om innehållet i den bestämmelse i 22 kap. 1 § första stycket 6 miljöbalken som reglerar i vilka fall en ansökan om tillstånd skall innehålla en säkerhetsrapport. I 22 kap. 1 § miljöbalken regleras vad en ansökan skall innehålla. Av bestämmelsen framgår att en ansökan skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning, en säkerhetsrapport, en icke-teknisk sammanfattning m.m. Regeringen ser inte att det finns något behov av att i 6 kap. miljöbalken, som reglerar miljökonsekvensbeskrivningar, redogöra för en av de uppgifter som skall ingå i en ansökan. Hänvisningen fyller inte något syfte utan kan utgå.

Natura 2000-områden

Kommittén har föreslagit att den särskilda regeln i 6 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken om vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla i de fall en verksamhet eller en åtgärd kan påverka miljön i ett s.k. Natura 2000-område bör utgå. Bestämmelsen infördes som ett led i genomförandet av rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, det s.k. art- och habitatdirektivet. Regeringen instämmer i vad några remissinstanser har anfört om att bestämmelsen behövs för att tillförsäkra tillståndsmyndigheten ett tillräckligt bra underlag vid bedömningen av om verksamheten eller åtgärden är tillståndspliktig enligt den särskilda bestämmelsen i 7 kap. 28 a § miljöbalken. Bestämmelsen infördes för att klargöra att en miljökonsekvensbeskrivning aldrig får sakna de uppgifter som behövs för den särskilda prövning som avses i 7 kap. 28 b och 29 §§ miljöbalken. Det skall nämligen inte råda någon tvekan om att de svenska

bestämmelserna lever upp till kraven i direktiv 92/43/EG (prop. 2000/01:111 s. 53 f och 67). De skälen gäller fortfarande.

Enligt 6 kap. 7 § fjärde stycket andra meningen miljöbalken behöver en miljökonsekvensbeskrivning som har upprättats enbart för prövningen enligt 7 kap. 28 b och 29 §§ endast innehålla de uppgifter som behövs för den prövningen. Bestämmelsen innebär ett förtydligande av vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla i de fall kravet på miljökonsekvensbeskrivning endast följer av att tillståndsplikt gäller enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Bestämmelsen bör vara kvar.

Terminologin

I dag används termen miljökonsekvensbeskrivning som beteckning både för det underlag som skall tas fram för verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan och för de som inte kan antas medföra en sådan påverkan. Kommittén har inte föreslagit någon ändring i detta avseende. I MKB-direktivet används termen miljökonsekvensbeskrivning endast för att beteckna det underlag som upprättas för verksamheter och åtgärder som medför en betydande miljöpåverkan. Några remissinstanser har framfört att termen miljökonsekvensbeskrivning även i 6 kap. miljöbalken skall användas endast för det underlag som skall tas fram för verksamheter och åtgärder som medför en betydande miljöpåverkan.

I förarbetena till miljöbalken diskuterades frågan om kravet på miljökonsekvensbeskrivningar skulle begränsas till verksamheter för vilka en betydande miljöpåverkan kan antas (prop. 1997/98:45 del 1, s. 278). Regeringen anförde då att det kunde ifrågasättas om det är rätt att konsekvenserna för miljön med anledning av en åtgärd som någon vill vidta, som kräver tillstånd och som har miljöpåverkan, bör redovisas endast för vissa projekt. Sammantaget ansåg regeringen att kravet på miljökonsekvensbeskrivning i miljöbalken, med vissa undantag, borde vara generellt för ansökningar om tillstånd enligt balken eller föreskrifter som har meddelats med stöd av balken och inte inskränkas till enbart åtgärder som kan antas leda till betydande miljöpåverkan.

Termen miljökonsekvensbeskrivning är inarbetad. Syftet med att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning är att ge ett bättre underlag för ett beslut. Den skall ingå som en del i beslutsunderlaget och möjliggöra en samlad bedömning av en planerad verksamhets inverkan på miljön, hälsan och hushållning med naturresurser. Konsekvenserna för miljön skall från början inverka på de avvägningar som föregår ett beslut. Det anförda gäller oavsett om en verksamhet skall antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Även fortsättningsvis bör det därför krävas en miljökonsekvensbeskrivning både för verksamheter som skall antas medföra respektive inte antas medföra betydande miljöpåverkan. Alternativet vore att införa en ny term för det underlag som skall upprättas för verksamheter som inte skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. Att benämna underlaget för något annat än miljökonsekvensbeskrivning skulle dock kunna leda fel i tanken om vad det är för underlag som skall upprättas. I samband med genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan ansåg regeringen att termen miljökonsekvensbeskrivning även skulle användas för det underlag som skall tas

fram för planer och program. Enligt regeringen skulle ett förbehållande av termen miljökonsekvensbeskrivning till enbart vissa beskrivningar som avser att beskriva konsekvenserna för miljön snarare bidra till förvirring än att göra bestämmelserna tydliga (prop. 2003/04:116 s. 41). Den bedömningen gäller fortfarande.

5.4 Bättre beslutsunderlag tidigt i processen

Regeringens förslag: Länsstyrelsens roll i att vägleda verksamhetsutövaren avseende miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och omfattning förtydligas och anges i lagtexten.

Miljöbalkskommitténs förslag: Kommittén har föreslagit att länsstyrelsen skall lämna besked om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och omfattning för verksamheter och åtgärder som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Regeringens förslag har en något annan utformning. I stället för att ”lämna besked” skall länsstyrelsen enligt regeringens förslag i samrådet aktivt verka för att miljökonsekvensbeskrivningen får den inriktning och omfattning som behövs. Kommittén har vidare föreslagit att bestämmelsen om godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen i 6 kap. 9 § miljöbalken skall tas bort, att kungörelsen av målet eller ärendet skall innebära att tillståndsmyndigheten tagit ställning till att ansökningshandlingarna uppfyller miljöbalkens krav samt att vissa myndigheter alltid skall ges tillfälle att yttra sig över ansökningshandlingarna innan ärendet kungörs.

Remissinstanserna: Flertalet länsstyrelser har påpekat att kommitténs förslag om att länsstyrelsen skall lämna besked om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och omfattning inte får innebära att länsstyrelsen hamnar i en konsultroll utan att det fortfarande är sökanden som har ansvaret för att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning. Några remissinstanser, bl.a. *Alritz' Advokatbyrå AB* och *Svenska Naturskyddsföreningen*, har framfört att även verksamheter som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bör få möjlighet att begära besked från länsstyrelsen. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* har påpekat att ett besked från länsstyrelsen om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och inriktning måste bli av mer övergripande art. Flera remissinstanser, bl.a. *Lunds universitet*, har påpekat att förslaget kommer att innebära merarbete för länsstyrelserna. *Statens strålskyddsinstitut* har framfört att länsstyrelsen, innan den lämnar besked till sökanden, måste höra andra berörda myndigheter.

Ett flertal remissinstanser bl.a. *Länsstyrelsen i Jämtlands län*, *Lunds universitet*, *Stockholms tingsrätt (miljödomstolen)*, *Stockholms universitet*, *Advokatfirman Åberg & Co AB* och *Svenska Naturskyddsföreningen* har motsatt sig förslaget att kungörandet av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen skall innebära att tillståndsmyndigheten godkänt ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen som beslutsunderlag. Ett skäl mot förslaget, som flera remissinstanser fört fram, är att förslaget innebär att åsikter vid remissomgången från enskilda, organisationer och andra berörda riskerar att åsidosättas. *Föreningen Svenskt Näringsliv* har däremot anfört att beslutet att kungöra ansökan borde innebära att besluts-

underlaget anses vara tillfyllest även i fråga om de mindre verksamheterna och att möjligheten till sena kompletteringsyrkanden bör göras beroende av förekomsten av särskilda skäl.

Advokatfirman Åberg & Co AB har beträffande kommitténs förslag att ta bort bestämmelsen om godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen anfört att dagens godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen inte innebär något merarbete och att frågan därför saknar praktisk betydelse för handläggningstiden. *Stockholms universitet* och *Göteborgs universitet* har påpekat att ett borttagande av godkännandet skulle minska pressen på tillståndsmyndigheten att kräva ett fullgott beslutsunderlag. *Sveriges lantbruksuniversitet* har anfört att granskningen av miljökonsekvensbeskrivningen innan den godkänns som beslutsunderlag är ett viktigt moment för att säkerställa kvaliteten och att det är viktigt att allmänheten och organisationer ges tillfälle att granska miljökonsekvensbeskrivningen och lämna synpunkter innan den godkänns.

Stockholms tingsrätt (miljödomstolen), *Länsstyrelsen i Hallands län* och *Advokatfirman Åberg & Co AB* har motsatt sig förslaget att ett obligatoriskt kompletteringsförfarande skall genomföras innan ansökan kungörs.

Skälen för regeringens förslag

Enligt kommittén har många verksamhetsutövare framfört klagomål över sena kompletteringskrav som fördröjer prövningsprocessen samtidigt som myndigheterna å sin sida anser att ansökningarna och miljökonsekvensbeskrivningarna ofta är alltför bristfälliga för att kunna utgöra underlag för beslut. Vidare har synpunkter framförts om att processen skulle drivas framåt mer rationellt om länsstyrelsen hade uppgiften att närmare ange ramarna för miljökonsekvensbeskrivningen och omfattningen av samrådsförfarandet.

En ansökan och en miljökonsekvensbeskrivning som uppfyller miljöbalkens krav är en processförutsättning vilket framgår av 22 kap. 1 § första stycket och 2 § andra stycket miljöbalken. Det är tillståndsmyndigheten som avgör om innehållet i en ansökan och en miljökonsekvensbeskrivning kan godtas som beslutsunderlag. Av allmänna förvaltningsrättsliga principer följer att myndigheten har ett ansvar för att ärenden blir tillfredställande utredda. Myndigheten skall därför se till att nödvändiga kompletteringar av beslutsunderlaget görs. En verksamhetsutövare som inte följer myndighetens förelägganden riskerar att få sin ansökan avvisad. Verksamhetsutövaren kan själv i stor utsträckning påverka prövningsprocessen genom att redan från början ge in ett genomarbetat beslutsunderlag och därigenom undgå krav på kompletteringar senare under processen.

Det är viktigt att länsstyrelsen beträffande alla verksamheter och åtgärder, oavsett graden av deras miljöpåverkan, har en aktiv roll under samrådet i syfte att verka för att verksamhetsutövaren tar fram en miljökonsekvensbeskrivning som utgör ett bra beslutsunderlag. Därigenom minskar risken för senare krav på kompletteringar som fördröjer prövningsprocessen.

Inom ramen för ett pågående samråd bör länsstyrelsen verka för att miljökonsekvensbeskrivningen får den inriktning och omfattning som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning.

Länsstyrelsen bör, muntligt eller skriftligt, ge verksamhetsutövaren vägledning om hur miljökonsekvensbeskrivningen lämpligen utformas. Eftersom vägledningen lämnas under pågående samråd, innan projektet nått sin slutliga utformning, kan den av naturliga skäl inte ha någon högre detaljeringsgrad utan endast ett mer övergripande innehåll.

Flera länsstyrelser har uttryckt en oro för att hamna i en konsultroll. I förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45 del 1 s. 287) betonades att – oavsett att samråd ägt rum mellan sökanden och länsstyrelsen om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll – det är sökanden som ansvarar för att alla relevanta uppgifter finns i beskrivningen och att den beslutande myndigheten kan, när den skall pröva ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen, alltid begära komplettering om beskrivningen inte uppfyller kraven och därför inte utgör ett fullgott beslutsunderlag. Den omständigheten att länsstyrelsen nu får en mer aktiv roll under samrådet ändrar inte ansvarsfrågan. Verksamhetsutövaren kommer även fortsättningsvis att vara ansvarig för att miljökonsekvensbeskrivningen utgör ett fullgott beslutsunderlag.

Att länsstyrelsen bör samråda med verksamhetsutövaren och berörda myndigheter innan ett yttrande om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och inriktning lämnas framgår av Naturvårdsverkets allmänna råd om miljökonsekvensbeskrivningar.

Granskning och godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen

Ett skäl till att det i miljöbalken infördes en uttrycklig bestämmelse om att tillståndsmyndigheten skulle ta ställning till miljökonsekvensbeskrivningen var att Riksrevisionsverket kritiserat tillståndsmyndigheternas granskning och beaktande av ingivna miljökonsekvensbeskrivningar (se prop. 1997/98:45 del 1 s. 295).

Med hänsyn till miljökonsekvensbeskrivningens betydelse som beslutsunderlag är det viktigt att denna granskas särskilt och fristående från prövningen av ansökan. Tillståndsmyndigheten bör även fortsättningsvis vara skyldig att ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken.

I dag kommer myndighetens ställningstagande normalt till uttryck först i samband med målets eller ärendets avgörande. Kommittén har anfört att ett godkännande i det läget inte fyller någon funktion eftersom det måste förutsättas att miljökonsekvensbeskrivningen godtagits om ansökan bifalls. Vidare har kommittén anfört att om ansökan inte bifalls kan det ha flera orsaker och oavsett vilket skälet varit redovisas det i avgörandet och något särskilt ställningstagande i fråga om miljökonsekvensbeskrivningen behövs därför inte. Kommittén har föreslagit att kungörandet av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen skall ses som ett uttryck för att tillståndsmyndigheten anser att ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen kan godtas som beslutsunderlag.

Av artikel 6.2 i MKB-direktivet följer att varje tillståndsansökan och miljökonsekvensbeskrivning skall göras tillgänglig för allmänheten och att den berörda allmänheten skall ges tillfälle att yttra sig innan projektet börjar. Detta genomförs med bestämmelserna i 6 kap. 8 §, 22 kap. 3 § och 19 kap. 4 § miljöbalken om kungörelse av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen samt möjligheten för allmänheten att i samband med kungörelsen komma in med synpunkter. För att säkerställa allmänhetens

rättigheter enligt direktivet bör kungörelse ske. Genom kungörelsen får allmänheten veta att en ansökan och en miljökonsekvensbeskrivning har upprättats, var de kan ta del av underlaget och att de har möjlighet att yttra sig i ärendet.

Regeringen anser, i likhet med flera remissinstanser, att kommitténs förslag om att godkänna ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen som beslutsunderlag i samband med kungörelsen kan försämra möjligheterna till insyn och påverkan för allmänhet och miljöorganisationer. Även om krav på kompletteringar av ansökan alltid bör ställas tidigt i processen, kan kompletteringar behöva ske senare under handläggningen, t.ex. i samband med huvudförhandlingen. Med hänsyn till den rättskraft som ett tillstånd får är det från hälso- och miljösynpunkt viktigt att alla synpunkter som kommer fram under prövningen kan beaktas. Med kommitténs förslag blir det oklart vilken vikt som får läggas vid sena kompletteringar. Av 22 kap. 21 § miljöbalken framgår också att avgörandet i målet eller ärendet skall grundas på vad som kommit fram vid syn, förhandling och på vad handlingarna innehåller. Det finns alltså ingen möjlighet att bortse från kompletteringar som sker efter kungörandet.

Sammanfattningsvis anser regeringen att kungörandet av en ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen inte bör innebära ett godkännande av dem. De nuvarande reglerna i 6 kap. 9 § miljöbalken är miljömässigt motiverade och kan inte anses fördröja tillståndsprövningen. Reglerna bör därför inte ändras.

Lagstadgat kompletteringsförfarande

I dag har vissa myndigheter rätt att yttra sig över ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen efter att kungörelse skett (22 kap. 4 § miljöbalken). Därutöver tillämpar vissa tillståndsmyndigheter ett förfarande med en s.k. kompletteringsrunda. Kompletteringsrundan innebär att tillståndsmyndigheten ger statliga myndigheter, länsstyrelser och kommuner m.fl. möjlighet att lämna synpunkter på ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen innan de kungörs. Kommittén har föreslagit att det i miljöbalken införs en skyldighet för tillståndsmyndigheter att ge vissa myndigheter möjlighet att yttra sig över ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen innan de kungörs. Kommitténs förslag innebär att förfarandet med en kompletteringsrunda, till skillnad mot vad som gäller i dag, skulle regleras i miljöbalken.

Det är viktigt att brister i en ansökan eller miljökonsekvensbeskrivning uppmärksammas på ett tidigt stadium. Även med ett obligatoriskt kompletteringsförfarande innan ansökan kungörs kommer det att finnas fall när en myndighet först senare under processen uppmärksammar brister i beslutsunderlaget. Med bestämmelser om ett obligatoriskt kompletteringsförfarande skulle ytterligare ett moment föras in i prövningsprocessen. I dag ger tillståndsmyndigheten, i de mål och ärenden där det bedöms ändamålsenligt, vissa myndigheter och kommuner tillfälle att lämna synpunkter på ansökan innan den kungörs. Med hänsyn till att tillståndsmyndigheten har ett ansvar för att underlaget i ärendet blir tillfyllest, kan det förutsättas att myndigheten även fortsättningsvis kommer att använda sig av ett kompletteringsförfarande i de mål och ärenden där ett sådant förfarande kan underlätta den fortsatta prövningen. Ett sådant kompletteringsförfarande behöver inte göras obligatoriskt.

Regeringens förslag: Termen miljökonsekvensbedömning utmönstras som begrepp för det utökade samrådet och tas därför bort i 5 och 10 §§. Till följd av att de nuvarande samrådsbestämmelserna samlas i en paragraf samtidigt som länsstyrelsens skyldighet att beträffande vissa verksamheter och åtgärder fatta beslut i frågan om verksamhetens eller åtgärdens miljöpåverkan flyttas till en egen bestämmelse görs konsekvensändringar i luftfartslagen (1957:297), väglagen (1971:948), lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, plan- och bygglagen (1987:10) och lagen (1995:1649) om byggande av järnväg.

Miljöbalkskommitténs förslag innebär att bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken delvis får en annan struktur och andra rubriker jämfört med vad som gäller i dag. Regeringen har valt att i möjligaste mån behålla den nuvarande strukturen. Kommittén har inte föreslagit några konsekvensändringar i andra lagar.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inte kommenterat kommitténs förslag till ny struktur av 6 kap. miljöbalken. *Stockholms tingsrätt (miljödomstolen)* har ansett att kommitténs förslag behöver omarbetas. *Advokatfirman Åberg & Co AB* har ansett att de gällande bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken är mer logiskt och användarvänligt strukturerade, i det att de beskriver förfarandet stegvis. *Skogsindustrierna* har anfört att det är nödvändigt att ha en skarpare gränsdragning mellan de verksamheter som skall antas medföra en betydande miljöpåverkan och övriga verksamheter, detta för att förenklingarna för verksamhetsutövarna skall bli påtagliga. Även *Föreningen Svenskt Näringsliv* har påpekat att det bör göras en tydlig åtskillnad mellan kraven på verksamheter som skall antas medföra en betydande miljöpåverkan och de som inte gör det.

Skälen för regeringens förslag

Samrådsförfarandet för de verksamheter och åtgärder som medför en betydande miljöpåverkan jämfört med dem som inte medför en sådan påverkan skiljer sig åt endast beträffande samrådskretsens storlek. I övrigt skall samrådet inledas vid samma tidpunkt, avse samma grundläggande frågor och ett underlag skall före samrådet lämnas till samma krets. Den skillnad som finns i frågan om samrådskretsen motiverar inte att samrådsförfarandet regleras i olika bestämmelser. De olika kraven på miljökonsekvensbeskrivningens innehåll motiverar inte heller att bestämmelserna struktureras i två regelsjok som i huvudsak är likalydande i övrigt.

Termen miljökonsekvensbedömning

I dag återfinns termen miljökonsekvensbedömning i rubriken närmast före 6 kap. 3 § miljöbalken samt i 6 kap. 5, 6 och 10 §§ miljöbalken. I 6 kap. 5 och 10 §§ används termen närmast som en beteckning för det utökade samråd som skall genomföras när länsstyrelsen funnit att en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Enligt MKB-direktivet är en miljökonsekvensbedömning den process inom vilken en miljökonsekvensbeskrivning upprättas, samråd genomförs, miljökonsekvensbeskrivningen och resultaten av samrådet beaktas i beslutsprocessen samt information om beslutet lämnas.

I likhet med kommittén anser regeringen att termen miljökonsekvensbedömning i miljöbalken skall användas i överensstämmelse med den betydelse som termen har i MKB-direktivet och att den inte skall användas som ett uttryck för förfarandet med utökat samråd. Termen bör därför utgå ur 6 kap. 5 och 10 §§.

Avsikten med ändringarna är inte att ändra förfarandet i de fall en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra betydande miljöpåverkan i ett annat land. I 6 kap. 6 § miljöbalken används termen miljökonsekvensbedömning på ett sätt som överensstämmer med den innebörd som termen har i MKB-direktivet. Regeringen anser därför att någon ändring inte behövs i 6 kap. 6 § miljöbalken.

Konsekvensändringar

Regeringens förslag innebär att de nuvarande samrådsreglerna i 6 kap. 4 och 5 §§ miljöbalken samlas i 4 §. Bestämmelsen om länsstyrelsens skyldighet att fatta beslut i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan flyttas från 4 § till 5 §. Ändringar behöver göras i författningar som innehåller en hänvisning till nuvarande 6 kap. 4 och 5 §§ miljöbalken. Det gäller luftfartslagen (1957:297), väglagen (1971:948), lagen (1993:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled samt lagen (1995:1649) om byggande av järnväg. Hänvisningarna bör anpassas med anledning av att 6 kap. 4 och 5 §§ delvis får nytt innehåll. Vidare förekommer i väglagen och i lagen om byggande av järnväg termen utökat samråd. I båda lagarna bör termen utgå.

Som en följd av att den nuvarande lydelsen i 6 kap. 7 § första stycket miljöbalken med regeringens förslag kommer att återfinnas i både första och andra styckena, behövs också en ändring i 5 kap. 18 § plan- och bygglagen (1987:10).

5.6 Ett enklare förfarande vid ändring av miljöfarliga verksamheter

Regeringens förslag: Förfarandet vid ändring av miljöfarliga verksamheter förenklas. När en verksamhetsutövare ansöker om tillstånd till en ändring av en miljöfarlig verksamhet får tillståndet och tillståndsvillkoren begränsas till att endast avse den sökta ändringen. Ett sådant ändringstillstånd får förenas med bestämmelser om ändringar av villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen, om de tidigare villkoren har ett samband med ändringen.

Tillstånd som endast avser en ändring av en miljöfarlig verksamhet skall alltid kunna omprövas samtidigt med grundtillståndet.

Miljöbalkskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Regeringen har valt en annan lagteknisk lösning.

Kommittén har föreslagit att tillsynsmyndigheten vart femte år skall bedöma villkorens aktualitet och att verksamhetsutövaren vart femte år skall redovisa sin bedömning av om villkoren är tillräckliga för att uppfylla kraven enligt miljöbalken. Regeringen har inte föreslagit någon motsvarande reglering.

Remissinstanserna har i huvudsak tillstyrkt kommitténs förslag om ett enklare förfarande vid ändring och utökning av miljöfarliga verksamheter. Många har dock kommenterat förslaget i olika avseenden. *Lunds universitet* har påpekat att en nödvändig förutsättning för att ett system med ett förenklat förfarande vid ändring av en miljöfarlig verksamhet skall fungera på ett från miljösynpunkt godtagbart sätt är att myndigheterna kan begära omprövning av verksamheten. Enligt *Uppsala universitet (Miljörättsgruppen)* måste den ökade möjligheten att meddela tillstånd enbart för ändringen förenas med en obligatorisk skyldighet för tillståndshavaren att begära omprövning av villkoren för verksamheten efter ett visst antal år. Flera länsstyrelser och *Svenska Kommunförbundet* har påtalat att ett förenklat förfarande riskerar att leda till att fler verksamheter regleras av ett stort antal tillståndsbeslut, vilket blir svåröverskådligt för både verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten. *Göteborgs universitet* har anfört att med ett förenklat förfarande är det viktigt att samla alla beslut i ett dokument, grundtillståndet med villkor och tillstånd till ändring av verksamheten.

Svea hovrätt (Miljööverdomstolen) har påpekat att det kan stöta på svårigheter att avgränsa prövningen vid ändring av en verksamhet, eftersom den tillkommande ändringen ofta får verkningar på hela verksamheten och att det torde vara relativt få grundtillstånd som påverkas i så begränsad utsträckning av en ansökt ändring att det överhuvudtaget är lämpligt att begränsa prövningen. *Stockholms tingsrätt (miljödomstolen)* har framfört att eventuella brister i fråga om avgränsningen bör falla tillbaka på verksamhetsutövaren och kunna leda till att ansökan avslås. *Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige (SweMin)* har framhållit att det bör vara tillståndsmyndighetens uppgift att i ett tidigt skede av processen redovisa den kommande prövningens omfattning. *Mannheimer Swartling Advokatbyrå, Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Skogsindustrierna* har efterfrågat tydliga kriterier för när en begränsning av tillståndsprövningen skall vara möjlig. *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *SweMin* har anfört att berörda myndigheter under samrådsprocessen bör ange vilka villkor som kan komma att ändras.

Luleå tekniska universitet och *Svenska Naturskyddsföreningen* har avstyrkt förslaget och anfört att frågan måste utredas särskilt och då i förhållande till frågan om prövningens omfattning och tillståndets rättskraft.

Ett flertal remissinstanser, bl.a. flera länsstyrelser, *Naturvårdsverket* och *Uppsala universitet (Miljörättsgruppen)* har framhållit att en begränsad prövning inte bör godtas om grundtillståndet är av äldre datum och meddelats med stöd av miljöskyddslagen (1969:387) eftersom verksamheten då inte har prövats i sin helhet enligt hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. *Miljöförbundet Jordens vänner* har anfört att om grundtillståndet är meddelat enligt miljöskyddslagen bör tillstånd till en ändring av verksamheten endast meddelas i form av ett tidsbegränsat tillstånd.

Många remissinstanser har haft synpunkter på kommitténs förslag att verksamhetsutövaren vart femte år i sin miljörapport skall redovisa sin

bedömning av om villkoren för verksamheten som helhet är aktuella och uppfyller kraven i miljöbalken samt att tillsynsmyndigheten då skall bedöma om villkoren är tillräckliga. Flera länsstyrelser har påpekat att det kan vara förenat med svårigheter för verksamhetsutövaren att uppfylla ett redovisningskrav enligt förslaget. Några remissinstanser har avstyrkt förslaget, bl.a. *Försvarsmakten, Luftfartsverket, Lantbrukarnas Riksförbund, Skogsindustrierna* och *Svenska Naturskyddsföreningen*. De som avstyrkt förslaget har bl.a. framfört att förslaget är otydligt och att en redovisning av gällande villkor och uppfyllelsen av dem redan är rutin i varje miljörapport. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* har påpekat att tillsynsmyndigheten fortlöpande skall bedöma om villkoren är tillräckliga och att kommitténs förslag kan undergräva ansvaret för verksamhetsutövaren att leva upp till kunskapskravet i miljöbalken om att alltid hålla sig uppdaterad med verksamhetens miljöpåverkan.

Skälen för regeringens förslag

Under miljöskyddslagens första tid fanns vid Koncessionsnämnden för miljöskydd (Koncessionsnämnden) en praxis som innebar att prövningen av en ansökan om tillstånd till en ändring av en miljöfarlig verksamhet i vissa fall begränsades till att endast avse ändringen. I dessa fall utmynnade prövningen i ett s.k. påbyggnadstillstånd, dvs. ett tillstånd som kompletterade grundtillståndet. I vissa fall meddelades inga nya villkor för påbyggnadstillståndet utan villkoren för grundtillståndet fortsatte att gälla. I andra fall förekom det att nya eller ändrade villkor meddelades. Under miljöskyddslagens senare tid tillämpades systemet med påbyggnadstillstånd mer restriktivt. Det utvecklades en rad kriterier för i vilka situationer påbyggnadstillstånd kunde godtas som alternativ till en fullständig prövning av hela verksamheten. Koncessionsnämnden kritiserade systemet med påbyggnadstillstånd i sitt remissvar över Miljöbalksutredningens förslag till miljöbalk (SOU 1996:103). Koncessionsnämnden anförde att förfarandet med påbyggnadstillstånd medförde att det för en verksamhet kunde finnas ett antal tillståndsbeslut som vart och ett endast avsåg den del som ändrats vid prövningstillfället, vilket gjorde det svårt att få en samlad bild av vad som gällde i fråga om t.ex. tillåtna utsläpp samt att förfarandet kunde innebära svårigheter för tillståndsmyndigheten att avgöra vad som skulle omfattas av prövningen. Koncessionsnämnden föreslog att det borde göras en samlad prövning varje gång en verksamhet ändras i någon inte helt obetydlig omfattning (prop. 1997/98:45 del 1 s. 337). Regeringen delade Koncessionsnämndens uppfattning att en samlad prövning borde göras vid ändringar som inte är obetydliga och därför gjorts tillståndspliktiga. Regeringen konstaterade också att det inte var tillfredställande att en verksamhet drevs med stöd av ett flertal tillstånd som var svåra att överblicka och inte gav någon helhetsbild utan försvårade prövningen. Förekomsten av flera tillstånd för en verksamhet försvårade enligt regeringen tillsynen och kontrollen av att tillståndet följdes (a. prop. del 2 s. 112).

En följd av uttalandena i förarbetena till miljöbalken är att utrymmet för att meddela påbyggnadstillstånd i praxis har ansetts som litet, vilket framgår av bl.a. Miljööverdomstolens beslut den 21 januari 2002 i mål nr M 8118-01 respektive M 2221-01.

Kommittén har föreslagit en ökad möjlighet att meddela påbyggnadstillstånd. Förslaget har tillstyrkts av en majoritet av remissinstanserna. I likhet med kommittén anser regeringen att den restriktiva hållningen enligt miljöbalken visat sig vara alltför långtgående. Den miljömässiga nyttan av en fullständig prövning av en verksamhet uppväger inte alltid den tid en sådan prövning tar och det arbete som läggs ner av verksamhetsutövare och myndigheter. Verksamhetsutövaren bör kunna ansöka om en angelägen och brådskande ändring eller utökning av verksamheten utan att prövningen blir belastad med frågor som gäller miljökraven på anläggningsdelar som inte berörs av ändringen. Regeringen anser därför att förfarandet i samband med ändring av tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter bör förenklas. Samtidigt måste den kritik som lett fram till dagens restriktiva hållning beaktas.

Ett enklare förfarande vid ändring och utökning av miljöfarliga verksamheter

I dag utnyttjas tillståndsprövningarna vid ändring av verksamheter också för en modernisering av tillståndets samtliga villkor. De nämnda förarbetsuttalandena har lett fram till en praxis där tillståndsmyndigheterna – i stället för att meddela ett tillstånd som bara tar sikte på den av verksamhetsutövaren planerade ändringen – meddelar ett helt nytt tillstånd som, om verksamhetsutövaren tar det nya tillståndet i anspråk, ersätter det tidigare meddelade tillståndet. Därmed har tillståndsprövningarna i samband med ändringar delvis fått den funktion för en fullständig omprövning av tillståndsvillkoren som reglerna om omprövning på myndigheternas initiativ syftat till. En tillståndsprövning som avser verksamheten i dess helhet riskerar att dra ut på tiden vilket kan medföra att verksamhetsutövare avstår från angelägna förändringar av verksamheten. För att en angelägen och brådskande ändring av en miljöfarlig verksamhet inte skall försvåras bör tillståndsprövningen kunna förenklas genom en möjlighet att begränsa tillståndsprövningen till att enbart avse ändringen och de tidigare meddelade villkor för verksamheten som har ett samband med ändringen. Prövningen skall inte behöva belastas med frågor som avser delar av verksamheten som från miljösynpunkt inte har något samband med ändringen.

Med villkor för de delar av verksamheten som inte omfattas av själva ändringen men som har ett samband med den avses t.ex. följande. För den tidigare prövade verksamheten kan det redan ha meddelats villkor om utsläpp av ett visst ämne till luft. Om verksamhetsutövaren ansöker om tillstånd till ändring av verksamheten, kan ändringen också behöva förenas med villkor om utsläpp av samma ämne. Totalbilden av hur mycket utsläpp av ämnet som miljön tål från den ändrade verksamheten kan göra det nödvändigt att också ändra villkoren i grundtillståndet. Utsläppen av ett visst ämne till luft kan alltså ha ett sådant samband att ändringstillståndets villkor inte kan ses isolerat från grundtillståndets villkor och vice versa.

Förutsättningarna för att en begränsad prövning kommer att förkorta prövningstiden är störst vid mindre och väl avgränsade ändringar av en verksamhet. Det är en lämplighetsfråga i vilka fall en begränsad prövning skall kunna ske. Förutom ändringens omfattning och miljöpåverkan samt dess betydelse för verksamheten som helhet har ett antal andra faktorer

betydelse. Sådana är exempelvis hur lång tid som förflutit sedan grundtillståndet meddelades, om flera ändringstillstånd eller förelägganden meddelats tidigare, hur snabb den tekniska och miljömässiga utvecklingen är i branschen, vilka förändringar som skett i företaget och dess omgivning sedan grundtillståndet samt omfattningen av de miljöstörningar som förekommer. I många fall kommer en verksamhet att ändras på ett så betydande sätt att det i praktiken ofta inte är möjligt eller lämpligt att överhuvudtaget avgränsa tillståndet till enbart den avsedda ändringen. I sådana fall ger det sig självt att tillståndet bör avse hela verksamheten så som den ser ut efter ändringen.

Det är ofrånkomligt att delade meningar kommer att finnas i frågan om hur prövningen skall eller kan avgränsas när en miljöfarlig verksamhet ändras eller utökas. Prövningens omfattning bör alltid bestämmas utifrån vad som från miljösynpunkt är nödvändigt med anledning av den avsedda ändringen. Verksamhetsdelar som har ett miljömässigt samband med ändringen måste naturligtvis prövas i sitt sammanhang. Vid prövning av en ansökan om tillstånd till en ändring måste verksamhetsutövaren tillhandahålla det underlag som behövs för att tillståndsmyndigheten skall kunna ta ställning till om ändringen kan tillåtas. Vid prövningen av om t.ex. en sökt produktionsökning kan tillåtas måste alltid beaktas vilken påverkan verksamheten som helhet får med hänsyn till ändringen.

Under samrådsförfarandet har alltid länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och enskilda som särskilt berörs möjlighet att komma med synpunkter på hur verksamhetsutövaren valt att avgränsa sin ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen. Länsstyrelsen bör under samrådet lämna vägledning om hur avgränsningen lämpligen bör ske.

Det är tillståndsmyndigheten som slutligt avgör om avgränsningen är lämplig. En för snävt avgränsad ansökan och miljökonsekvensbeskrivning kan innebära att ansökan avslås eller avvisas. Om myndigheten bedömer att ytterligare delar av verksamheten bör omfattas av prövningen, kan det också bli fråga om att verksamhetsutövaren efter föreläggande av tillståndsmyndigheten får komplettera sin ansökan och miljökonsekvensbeskrivning.

Ett tillstånd till en ändring av en verksamhet bör få begränsas till att avse ändringen (ändringstillstånd). Ändringen kan göra det nödvändigt att ändra villkor som tidigare har meddelats för de delar av verksamheten som inte omfattas av ändringen. Detta gäller i fråga om villkor som har ett sådant samband med ändringen att de villkor som bör gälla för ändringen inte kan ses isolerat från de tidigare villkoren och vice versa. Ett ändringstillstånd bör därför kunna förenas med bestämmelser om ändrade tidigare villkor. Om ändringen av verksamheten innebär en miljöpåverkan i form av t.ex. utsläpp eller buller som redan regleras i det tillstånd som gäller för verksamheten i dess helhet, finns ett sådant samband mellan ändringen och det gällande villkoret att tillståndsmyndigheten i ändringstillståndet kan meddela ett nytt buller- eller utsläppsvillkor som gäller verksamheten i dess helhet. Ett sådant nytt villkor i ändringstillståndet ersätter villkoret i det ursprungliga tillståndet, om ändringstillståndet tas i anspråk. Eftersom tillståndsmyndigheten vid sin prövning har att tillämpa de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, t.ex. kravet på bästa möjliga teknik, kan det nya villkoret innebära en skärpning mot vad som tidigare gällt. Ändringen av verksamheten kan också

innebära en ny påverkan på miljön som behöver regleras genom villkor. Sammanfattningsvis innebär detta att ett ändringstillstånd kan innebära att tidigare gällande villkor kvarstår oförändrade, att nya villkor meddelas som enbart avser ändringen och att det för verksamheten (helt eller delvis) i övrigt meddelas nya eller ändrade villkor avseende sådant som har ett miljömässigt samband med ändringen. De sist nämnda villkoren kan antingen innebära en skärpning mot vad som tidigare gällt eller innebära att utsläppen tillåts öka som en följd av ändringen. Av 24 kap. 2 § miljöbalken följer att ett tillstånd förfaller om verksamhetsutövaren inte inom den tid som anges i tillståndet påbörjar den verksamhet eller vidtar de åtgärder som tillståndet avser. När verksamhetsutövaren tar ändringstillståndet i anspråk kommer villkoren i ändringstillståndet att gälla. Dessa villkor gäller sedan oavsett om verksamhetsutövaren i framtiden återgår till en lägre produktion eller lägger ner det processteg som ändringstillståndet avsåg.

För villkor i det gällande tillståndet som inte berörs av ändringstillståndet krävs normalt att någon av de myndigheter som anges i 24 kap. 7 § miljöbalken ansöker om omprövning enligt 5 § samma kapitel.

Om ändringar i produktionens storlek eller i centrala delar av processen har ett sådant samband med de övriga villkor som gäller för verksamheten att ett tillstånd som enbart avser ändringen vore olämpligt, bör dock det nya tillståndet avse verksamheten som helhet, dvs. prövningen bör utmyнна i ett nytt tillstånd för hela verksamheten.

Flera remissinstanser har invänt mot användandet av ett enklare förfarande vid ändring av en verksamhet när grundtillståndet är meddelat enligt miljöskyddslagen, eftersom det riskerar att medföra att det under en längre tid kommer att finnas verksamheter vars tillstånd i sin helhet inte prövats enligt miljöbalkens hänsynsregler. Regeringen instämmer i att detta är ett problem. Om inte äldre tillstånd och villkor anpassas i tillräckligt stor utsträckning till miljöbalken får inte balken den miljöpolitiska effekt som lagstiftaren avsett. Fortsatta olikheter i kravnivåerna mellan äldre och nyare tillstånd innebär också en oönskad fortsatt snedvridning av konkurrensen. Dessa problem har också koppling till den vidare frågan om tillståndets rättskraft. Vid införandet av miljöbalken anförde regeringen att tillstånd i ökad utsträckning skulle kunna lämnas för begränsad tid. En fördel med tidsbegränsade tillstånd är att de inom ramen för prövningssystemet medför automatiska och regelbundna omprövningar och att det därmed blir en motiverad uppdatering av villkoren med en bättre anpassning till miljöbalkens allmänna hänsynsregler, t.ex. i fråga om krav på användandet av bästa möjliga teknik (prop. 1997/98:45 del 1 s. 478 f). Det är oklart i vilken utsträckning tidsbegränsningar har skett. Regeringen vill understryka vikten av att tidsbegränsa tillstånd i de fall då en tidsbegränsning kan anses nödvändig från miljöskyddssynpunkt. Frågan aktualiseras särskilt när tillståndsmyndigheten ställs inför frågan att meddela ett ändringstillstånd och verksamhetens grundtillstånd har meddelats enligt miljöskyddslagens bestämmelser. När en sådan fråga uppkommer och det från miljösynpunkt inte är olämpligt att enbart meddela ett ändringstillstånd, bör tillståndsmyndigheten – om det bedöms lämpligt för att motverka att grundtillståndet blir för gammalt – använda sig av möjligheten att tidsbegränsa ändringstillståndet med stöd av 16 kap. 2 § miljöbalken. När ändringstillståndet upphör att gälla kan

verksamhetsutövaren välja mellan att ge in en ny tillståndsansökan eller fortsätta att bedriva verksamheten enligt grundtillståndet.

För miljöfarliga verksamheter som är s.k. IPPC-verksamheter och som har sina tillstånd meddelade före miljöbalkens införande behöver det säkerställas att de rättsligt bindande krav som gäller för verksamheterna uppdateras så att de motsvarar de krav som följer av hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Därför har regeringen beslutat förordningen (2004:989) om översyn av vissa miljöfarliga verksamheter. Den förordningen syftar till att ge tillsynsmyndigheterna det underlag som behövs för att bedöma om de villkor som gäller för dessa verksamheter är tillräckliga och uppdaterade. Om det visar sig att ytterligare villkor behöver ställas eller att tillstånden behöver omprövas kommer tillsynsmyndigheterna att vidta de åtgärder som behövs för att det skall ske. Senast under 2007 skall verksamheterna nämligen omgärdas av de rättsligt bindande villkor som behövs för att uppfylla miljöbalkens krav.

Det är osäkert om åtgärder utöver detta behövs för att nödvändiga omprövningar verkligen skall bli gjorda. Ett sätt att lösa problemet med gamla tillstånd vore att göra det obligatoriskt för tillståndsmyndigheterna att tidsbegränsa ändringstillstånden om grundtillståndet utfärdats före miljöbalkens ikraftträdande. Miljöbalkskommittén har inte föreslagit något sådant obligatorium och det är inte klarlagt om det behövs eller vilka eventuella oönskade effekter det skulle föra med sig. Att nu införa en obligatorisk tidsbegränsning för ändringstillståndet kan få effekten att omprövningar av grundtillståndet måste genomföras utan att det finns något miljömässigt behov. I så fall skulle det obligatoriska omprövningskravet leda till ineffektivitet i miljöprövningen. En obligatorisk tidsbegränsning skulle dock kunna mildras med ett tillägg om att omprövning inte behöver ske om det står klart att en omprövning är onödig. Regeringen avser att bevaka frågan och återkomma med lagförslag om det visar sig nödvändigt.

Med den nu föreslagna möjligheten att begränsa tillstånd till att avse specifika ändringar och det som har ett miljömässigt samband med ändringarna, blir det – för att inte minska takten i anpassningen till miljöbalkens allmänna hänsynsregler – nödvändigt för ansvariga myndigheter att i större utsträckning än i dag ta initiativ till omprövning med stöd av omprövningsbestämmelserna i 24 kap. miljöbalken. Regeringen har beslutat att länsstyrelserna skall rapportera särskilt vilka insatser länsstyrelserna har gjort i fråga om omprövning enligt 24 kap. miljöbalken (regleringsbrev för budgetåret 2005 avseende länsstyrelserna).

Det är angeläget att aktivt verka för en uppdatering av villkoren för de verksamheter som fortfarande drivs med tillstånd från miljöskyddslagens tid. Den översyn som nu sker i fråga om vissa IPPC-verksamheter kommer, tillsammans med länsstyrelsernas rapportering, att utgöra ett viktigt bidrag till bilden av hur stort uppdateringsbehovet är. Eftersom översynen avser endast IPPC-verksamheter och rapporteringen endast gjorda omprövningsinsatser, avser regeringen att undersöka i vilken omfattning ytterligare krav behöver ställas på myndigheterna. Med utgångspunkt i omprövningsbehovets storlek och de prioriteringar som är angelägna från miljösynpunkt avser regeringen sedan att ställa krav på de berörda myndigheterna att med början 2006 visa resultat i arbetet för anpassningen till miljöbalkens krav. Arbetet skall syfta till att de mest betydelsefulla verk-

samheterna blir föremål för omprövning senast tio år efter miljöbalkens ikraftträdande och att alla tillstånd och villkor skall ha anpassats till miljöbalkens krav senast 2015. I det arbetet kan uppkomma frågor om tillståndens rättskraft, om obligatorisk tidsbegränsning av tillstånd, om tillstånds- och tillsynsmyndigheternas resurser samt om verksamhetsutövaren själv bör ha ett ansvar för att initiera omprövning av gamla tillstånd. Vid behov kommer de frågorna att bli föremål för en särskild utredning.

En redogörelse över samtliga för verksamheten gällande bestämmelser

Den kritik som tidigare riktats mot användandet av påbyggnadstillstånd bestod bl.a. i att det blev svårt att få en samlad bild av vilka villkor som gällde för en verksamhet. Flera remissinstanser har framhållit risken med att detta problem återkommer om det införs en möjlighet till ett enklare förfarande vid ändring av en verksamhet.

För en effektiv tillsyn är det viktigt att tillsynsmyndigheten enkelt kan få en helhetsbild av vilka villkor som gäller för en verksamhet. Även för verksamhetsutövaren är det betydelsefullt att lätt kunna kontrollera att tillståndet efterföljs. Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag till reviderade föreskrifter och allmänna råd om miljörapport. Enligt förslaget skall miljörapportens textdel innehålla bl.a. en redogörelse av gällande tillstånd och andra gällande beslut samt en redovisning av gällande villkor för verksamheten. Tillsynsmyndigheten kommer således, genom att ta del av den miljörapport som verksamhetsutövaren årligen lämnar, få en överblick av vilka tillstånd och villkor som gäller för verksamheten. Genom miljörapporten tillgodoses alltså behovet av överskådlighet.

Omprövning av villkor

Bestämmelserna i 24 kap. 5 § miljöbalken har sin utgångspunkt i att omprövning av tillstånd skall initieras när en omprövning behövs. För att modernisera ett tillstånds samtliga villkor används i dag sällan den möjlighet till omprövning som de bestämmelserna ger. I stället används de fullständiga tillståndsprövningar som enligt praxis sker i samband med att verksamhetsutövaren ansökt om tillstånd till ändring av sin verksamhet. Regeringens förslag om ett enklare förfarande vid ändring av en miljöfarlig verksamhet innebär att tillståndsmyndigheten kan meddela ett avgränsat ändringstillstånd och alltså inte ersätta ett tidigare tillstånd med ett helt nytt. För att ändra villkor som inte har något miljömässigt samband med en ändring eller för att helt ersätta ett tidigare tillstånd med ett nytt bör det förfarande användas som är avsett att användas för omprövning.

Kommittén har föreslagit att det i 24 kap. miljöbalken införs utökade möjligheter att ompröva tillståndsvillkoren.

Tillståndsmyndigheten får ompröva villkor i tillståndet om något av de kriterier som anges i 24 kap. 5 § första stycket 1–11 miljöbalken är uppfyllt, t.ex. om ny process- eller reningsteknik kan leda till en väsentlig förbättring från hälso- och miljösynpunkt, om förhållandena i miljön som omger verksamheten ändrats väsentligt och det medför att påverkan från verksamheten inte kan tålas i samma utsträckning som tidigare eller om det genom verksamheten uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts. Vidare kan omprövning alltid ske tio år efter det att tillståndet vann laga kraft. Sammantaget anser

regeringen att de nuvarande möjligheterna att ompröva villkor är tillräckliga. Någon utökning av möjligheten till omprövning i enlighet med kommitténs förslag bör därför inte ske.

För att införandet av ett förenklat förfarande i samband med en ändring av en miljöfarlig verksamhet inte skall innebära att miljöfarliga verksamheter drivs med inaktuella villkor är det angeläget att myndigheterna använder den möjlighet att ansöka om omprövning som finns enligt nuvarande bestämmelser. Någon uttrycklig föreskrift om skyldighet att ta initiativ till omprövning finns inte i miljöbalken, utan denna skyldighet anses följa av 26 kap. 1 § miljöbalken.

För att möjliggöra att en helhetsprövning av miljöfarliga verksamheter sker med jämna mellanrum bör ett tillstånd som enbart avser en ändring av en miljöfarlig verksamhet alltid kunna omprövas samtidigt med att omprövning sker av tillståndet till verksamheten som helhet. En sådan möjlighet att då ompröva ändringstillståndet bör införas utöver vad som följer av 24 kap. 5 § första stycket.

Förbättrade möjligheter att överblicka och uppdatera villkor

Med det förenklade förfarandet vid ändring och utökning av miljöfarliga verksamheter som regeringen föreslagit kan behovet av att ompröva villkor med stöd av bestämmelserna i 24 kap. miljöbalken komma att öka. Kommittén har föreslagit att verksamhetsutövaren vart femte år i miljörapporten skall redovisa i vilken utsträckning de villkor och föreskrifter som gäller för verksamheten som helhet är aktuella och motsvarar miljöbalkens regler och andra krav. I samband med en sådan redovisning skall, enligt kommitténs förslag, tillsynsmyndigheten göra en egen bedömning av villkorens aktualitet och i mån av behov begära omprövning enligt 24 kap. 5 § miljöbalken.

En förutsättning för att myndigheterna skall kunna ta ställning till frågan om omprövning är att de får ett tillräckligt bra underlag från verksamhetsutövaren. Var och en som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd skall skaffa sig kunskap om i vilken utsträckning verksamheten medför olägenheter för människors hälsa och miljön och hur sådana olägenheter kan förebyggas. Verksamhetsutövare är skyldiga att fortlöpande hålla sig underrättade om verksamheten och dess verkningar på miljön. Som en del av verksamhetsutövarens egenkontroll gäller enligt 26 kap. 20 § miljöbalken att verksamhetsutövaren varje år skall ge in en miljörapport till tillsynsmyndigheten. I miljörapporten skall redovisas de åtgärder som vidtagits för att uppfylla villkoren i ett tillståndsbeslut och resultaten av dessa åtgärder. Miljörapporten skall alltså utgöra ett tillräckligt bra underlag för att myndigheten skall kunna bedöma om omprövning behöver ske av verksamheten. Denna bedömning överensstämmer med vad regeringen tidigare uttalat om att bestämmelserna i miljöbalken ger förutsättningar för tillsynsmyndigheterna att skaffa sig en god bild av verksamheten och dess påverkan på miljön (prop. 2001/02:65 s. 64). Något behov av att införa en skyldighet för verksamhetsutövaren att vart femte år lämna ett fördjupat underlag finns inte. En sådan bestämmelse skulle i stället riskera att minska betydelsen av den årliga miljörapporten. När en myndighet tar initiativ till omprövning av tillstånd eller villkor för miljöfarlig verksamhet är verksamhetsutövaren

enligt 22 kap. 2 a § miljöbalken dessutom skyldig att tillhandahålla den utredning som behövs för omprövningen. Prop. 2004/05:129

I syfte att närmare anpassa miljöbalken till IPPC-direktivet, har 26 kap. 1 § miljöbalken kompletterats med en uttrycklig skyldighet för tillsynsmyndigheten att fortlöpande kontrollera att de villkor som meddelats i tillstånd för en miljöfarlig verksamhet är tillräckliga. Myndigheten är vidare skyldig att ingripa om den finner att villkoren måste omprövas (se prop. 2001/02:65 s. 65).

6 Anmälningsskyldighet för mindre vattenverksamheter

Regeringens förslag: Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa tillståndspliktiga vattenverksamheter skall vara anmälningsskyldiga. Anmälan skall göras till den myndighet som utövar tillsyn över verksamheten. Om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat får verksamheten påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts.

Trots att anmälningsskyldighet har föreskrivits får tillsynsmyndigheten i enskilda fall förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd. Regeringen meddelar föreskrifter om i vilka fall detta får ske.

En länsstyrelse som handlägger ett anmälningsskyldigt ärende om vattenverksamhet får på eget initiativ ta över handläggningen av ett ärende hos en kommun om ärendena bör handläggas tillsammans.

Tillsynsmyndigheten får i ett anmälningsskyldigt ärende ålägga en verksamhetsutövare att betala en särskild avgift för främjandet av fisket.

Konsekvensändringar görs i 11 kap. 8 och 12 §§ miljöbalken samt i 6 kap. 8 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Miljöbalkskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har behandlat förslaget har i stort sett varit positiva till att förfarandet för vattenverksamheter görs mer flexibelt. Flera har dock varit negativa till delar av förslaget. Bl.a. har avgränsningen av det anmälningsskyldiga området och de för vattenverksamheter specifika frågorna om särskild tvångsrätt, ersättning och inlösen, rådighet m.m. varit föremål för diskussion. *Uppsala universitet (miljörättsgruppen)* och *Advokatfirman Åberg & Co* har avstyrkt hela förslaget och ansett att frågan bör utredas vidare.

Stockholms tingsrätt (miljödomstolen) m.fl. har ifrågasatt varför kommittén inte utrett möjligheten att införa en mellannivå med tillståndsprövning av länsstyrelserna. *Lunds universitet* har förespråkat en lista för de tillståndspliktiga vattenverksamheterna på samma sätt som gäller för miljöfarliga verksamheter. *Föreningen Svenskt Näringsliv* m.fl. har föredragit en generell reglering framför en lista eftersom effekten av en vattenverksamhet i hög grad är en lokal fråga. Flera remissinstanser har ansett att de vattenverksamheter som föreslås är alltför omfattande för att föras över till anmälningsskyldighet medan andra att ytterligare verksamheter

borde ingå. *Vänersborgs tingsrätt (miljödomstolen)* har t.ex. påpekat att det vanligtvis medför större effekter att utföra verksamheter i rinnande vatten än i stillastående vatten. Bl.a. *Skogsindustrierna* har påpekat att det finns verksamheter som inte kommer att finnas upptagna på listan men som till följd av enskilda förhållanden kan medföra en mindre miljöpåverkan än de listade verksamheterna.

Länsstyrelserna i Uppsala och Värmlands län har påtalat att gränsen mellan det anmälningsskyldiga området och undantagsbestämmelsen i 11 kap. 12 § första stycket miljöbalken måste klarläggas. *Värmdö kommun* m.fl. har argumenterat för att undantagsbestämmelsen i 11 kap. 12 § skall utgå. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* har ansett att det är viktigt att förhållandet mellan 11 kap. 12 § första stycket och samrådsbestämmelserna i 12 kap. 6 § klargörs. *Naturvårdsverket* m.fl. har påpekat att gränsen till tillståndspflicht borde förtydligas så att anmälningsskyldigheten inte utnyttjas systematiskt genom regelbundna kompletteringar av en vattenverksamhet.

Växjö tingsrätt (miljödomstolen) har ansett att det borde vara möjligt att i ett anmälningsärende besluta om mindre ersättningar och *Föreningen Svenskt Näringsliv* m.fl. att länsstyrelsen skall kunna bortse från yrkanden om ersättning som är uppenbart ogrundade. *Stockholms tingsrätt (miljödomstolen)* har menat att det behöver klarläggas om yrkanden om ersättning eller inlösen kan framställas när som helst i framtiden eller om någon tidsbegränsning är avsedd.

Flera remissinstanser, bl.a. *Generalläkaren* och *Svenska Kommunförbundet* har ansett att anmälan skall ges in till den myndighet som utövar operativ tillsyn över vattenverksamheten. *Svenska Naturskyddsföreningen* m.fl. har framhållit att avgörande för att denna förändring skall kunna genomföras är att allmänhetens, sakägarnas och miljöorganisationernas rättsställning inte begränsas.

Stockholms tingsrätt (miljödomstolen) och *Vänersborgs tingsrätt (miljödomstolen)* m.fl. har framfört att det måste vara svårt att bortse från rådighetsfrågan eftersom det är en processförutsättning. *Fiskeriverket* och *Länsstyrelsen i Jämtlands län* har ansett att särskilda fiskeavgifter skall kunna beslutas i anmälningsärenden och *Naturvårdsverket* har anfört att argumentet att avgifterna är små inte håller.

Skälen för regeringens förslag

Många upplever att tillståndsförfarandet för mindre vattenverksamheter är onödigt betungande och att det nuvarande regelverket, med endast tillståndsskyldiga och inte tillståndspflichtiga vattenverksamheter, lämnar litet utrymme för flexibilitet. Kommittén har konstaterat att flera länsstyrelser därför använder sig av ett slags informellt anmälningsförfarande för mindre vattenverksamheter i form av strandskyddsdispenser, ärenden om samråd enligt 12 kap. 6 § och andra tillsynsärenden. Mindre vattenverksamheter hanteras därför inte på ett likartat sätt i alla delar av landet.

Även om det inte är aktuellt med en fullständig samordning av prövningar av verksamheter enligt balken, finns förutsättningar att införa ett flexiblere förfarande för vattenverksamheter. Ett flexiblere förfarande kan uppnås genom att införa ett anmälningsförfarande för vissa typer av vattenverksamheter. Genom ett anmälningsförfarande kan miljöprövningen av mindre vattenverksamheter bli enklare utan att miljö- och

hälsoskyddskraven åsidosätts. Ett sådant förfarande bidrar också till ett tydligare och mer samordnat regelsystem. Prop. 2004/05:129

Krav på anmälan i stället för tillstånd

Huvudregeln bör även fortsättningsvis vara att det krävs tillstånd för vattenverksamheter. En utgångspunkt för att införa ett anmälningsförfarande bör vara att anpassa det till det befintliga regelsystemet. En annan att närma anmälningsförfarandet för vattenverksamheter till det som gäller för miljöfarliga verksamheter. För att systemet skall vara enkelt, snabbt och effektivt bör det anmälningspliktiga området avgränsas på ett tydligt sätt. Avgränsningarna mot det som skall vara tillståndspliktigt och mot det som inte ens skall behöva anmälas, bör vara så klara som möjligt. Eventuella civilrättsliga frågor och frågor om rådighet skall inte behandlas i ett anmälningsärende.

För att göra gränsdragningen så tydlig som möjligt bör de anmälningspliktiga verksamheterna räknas upp i stället för att anmälningsplikten anges i generella termer. Som kommittén har konstaterat finns både för- och nackdelar med en uppräkningslista. En fördel är att en verksamhetsutövare lätt kan utläsa om verksamheten är anmälningspliktig. En uppräkningslista ökar förutsebarheten och förutsättningarna för att bedömningarna blir likartade i hela landet. Nackdelen med en uppräkningslista är att den inte tar hänsyn till den enskilda verksamhetens utformning och lokalisering. Dessutom skulle en mer generell reglering passa bättre med det nuvarande systemet för vattenverksamheter.

Fördelarna med att räkna upp de anmälningspliktiga vattenverksamheterna överväger och regeringen bör därför få föreskriva vilka vattenverksamheter som skall omfattas av anmälningsplikt. Hänsynen till de lokala förhållandena kan beaktas bättre om anmälan ges in till den myndighet som utövar den operativa tillsynen över verksamheten i enlighet med den reglering som gäller för anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter. Frågan om varför en anmälan bör ges in till den operativa tillsynsmyndigheten behandlas under nästa rubrik.

Genom den föreslagna ändringen kommer tillståndspliktiga vattenverksamheter att regleras generellt och anmälningspliktiga verksamheter räknas upp. Att ersätta den generella regleringen för tillståndspliktiga vattenverksamheter med en uppräkningslista övervägdes och avvisades vid miljöbalkens införande. Gränsdragningsproblemen ansågs vara stora eftersom vattenföretag med inte obetydlig omgivningspåverkan inte alltid tillståndsprövades (prop. 1997/98:45 s. 371–372). Även om verksamheter med inte obetydlig omgivningspåverkan kan bli anmälningspliktiga genom förslaget, skulle det krävas en omfattande förändring av hela prövningsystemet för att också införa en uppräkningslista av de tillståndspliktiga vattenverksamheterna. Någon sådan förändring är för närvarande inte aktuell.

Någon förändring av 11 kap. 12 § är inte avsedd eftersom de vattenverksamheter som kommer att bli anmälningspliktiga i nuläget är tillståndspliktiga.

Flera olika typer av vattenverksamheter kan komma att anmälas. En anmälan kan avse (1) en helt ny verksamhet, (2) en ändring av en tidigare anmäld verksamhet, (3) en ändring av en verksamhet som redan har tillstånd eller (4) en ändring av en verksamhet som är tillståndspliktig men saknar tillstånd. Den första situationen har redan behandlats. I den andra

situationen bör en samlad bedömning ske av hela verksamheten varje gång en ändring anmäls för att hela verksamhetens miljöpåverkan skall kunna bedömas. Om gränsen för anmälningsplikt överskrids blir verksamheten tillståndspliktig. I den tredje situationen bör enbart ändringen kunna anmälas på samma sätt som en helt ny vattenverksamhet. Det är dock nödvändigt att tillsynsmyndigheten gör en samlad bedömning av hela vattenverksamheten varje gång en ändring anmäls för att kunna bedöma hela verksamhetens miljöpåverkan. Om ändringen är för omfattande eller om alltför många ändringar görs bör hela vattenverksamheten bli föremål för en ny tillståndsprövning. Den fjärde situationen rör kompletteringar till en befintlig tillståndspliktig vattenverksamhet som saknar tillstånd. Även här bör en samlad bedömning ske av hela verksamheten för att hela verksamhetens miljöpåverkan skall kunna bedömas. Om verksamheten finns angiven som anmälningspliktig räcker det med en anmälan. Om gränsen för anmälningsplikt överskrids blir dock verksamheten tillståndspliktig och 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken blir tillämplig.

Det bör vara möjligt för en länsstyrelse som är tillsynsmyndighet och som handlägger ett anmälningsärende om vattenverksamhet att på eget initiativ ta över handläggningen av ett annat ärende hos en kommun, om ärendena bör handläggas tillsammans. Ett tillägg till 19 kap. 3 § bör därför göras.

Till vilken myndighet skall en anmälan göras?

Länsstyrelserna har flera uppgifter som rör vattenverksamheter. De är bl.a. tillsynsmyndigheter för vattenverksamheter samt prövar markavvattningars inverkan på naturmiljön. Kommittén har bedömt att länsstyrelserna har den kompetens som behövs för att kunna hantera vattenverksamheter som typiskt sett innebär små risker för miljön även om deras kompetens behöver stärkas i främst vattentekniskt och hydrologiskt avseende. Regeringen instämmer i att länsstyrelserna har behövlig kompetens och i övrigt är lämpliga för att behandla anmälningar för vattenverksamhet. Som tillsynsmyndighet har länsstyrelsen dessutom god kännedom om de verksamhetstyper som den utövar tillsyn över. Den allmänna strävan är dock att få ett så samordnat och likartat förfarande som möjligt för verksamheter enligt balken. Anmälan bör därför göras hos den myndighet som utövar tillsyn över verksamheten enligt bestämmelserna i 26 kap. eller de bestämmelser som har meddelats med stöd av det kapitlet, dvs. generalläkaren, länsstyrelsen eller den kommunala nämnden. I den mån det är generalläkaren eller den kommunala nämnden som utövar tillsynen har de också god kännedom om verksamheten och är väl lämpade att behandla ett anmälningsärende. För vissa verksamheter kan det därför vara lämpligt att länsstyrelsen använder sig av möjligheten att överlåta den operativa tillsynen åt en kommunal nämnd så att lokala förhållanden bättre kan beaktas. Många kommuner har t.ex. redan tillsynsansvar över deponering av muddermassor och det kommer i flera fall vara samma verksamhet som prövas enligt olika bestämmelser.

Det bör klart uttryckas i lagen att en verksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter att den anmäls. Skulle tillsynsmyndigheten behöva mer tid för att behandla ärendet kan den bestämma annan tid. En liknande regel i 12 kap. 6 § är sanktionerad enligt 29 kap. 8 § 16. Eftersom en stor

revidering av miljöbalkens sanktionssystem pågår bör dock en eventuell sanktionering av den föreslagna nya regeln behandlas i samband med den revideringen. Till dess får bestämmelserna om tillsyn anses tillräckliga.

Sakägare och allmänhet

En förutsättning för att en vattenverksamhet kan bli anmälningspliktig är att den inte har någon påverkan av betydelse på närliggande fastigheter och att denna påverkan inte är föremål för tvist. I de fall frågor om särskild tvångsrätt, ersättning eller inlösen ändå skulle uppkomma i ett anmälningsärende bör verksamhetsutövaren och den berörda sakägaren försöka komma överens utanför anmälningsförfarandet. Om någon överenskommelse inte kan nås bör en tvist lösas av en miljödomstol och med civilrättsliga utgångspunkter. Civilrättsliga tvister kan nämligen inte avgöras i ett anmälningsärende. Om det i ett anmälningsärende framställs yrkanden om särskild tvångsrätt, ersättning eller inlösen och dessa yrkanden är föremål för tvist bör tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd. Om sådana yrkanden framställs först efter att anmälningsärendet har avslutats, dvs. normalt åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, får sakägarna i stället vara hänvisade att ansöka om stämning och yrkandena får sedan behandlas på samma sätt som gäller för oförutsedda skador, se nedan. För att klarlägga om sakägares synpunkter kan tillgodoses i anmälningsärendet eller om verksamheten måste tillståndsprövas är det viktigt att tillsynsmyndigheten på ett tidigt stadium ger eventuella sakägare tillfälle att yttra sig över en anmälan.

Sökanden bör inte behöva svara för motparters kostnader vid miljödomstolen om ansökan är föranledd av att motparter har framställt yrkanden i ett anmälningsärende om vattenverksamhet och det är uppenbart att yrkandena är ogrundade. En bestämmelse som bör kunna tillämpas i dessa fall är 25 kap. 5 § andra stycket där det framgår att beträffande särskilda frågor i ansökningsmål om vattenverksamhet får efter vad som är skäligt förordnas att vardera parten skall svara för sina kostnader. I författningskommentaren till bestämmelsen sägs att den kan tillämpas också i andra fall där avvikelser från huvudregeln framstår som motive-rad (prop. 1997/98:45 del 2 s. 264).

Enligt 22 kap. 25 § 12 skall en dom om tillstånd till en vattenverksamhet i förekommande fall innehålla bestämmelser om den tid inom vilken anspråk med anledning av oförutsedda skador får framställas. En sådan tid kan inte fastställas i ett anmälningsärende. Kommittén har föreslagit att sakägaren får ansöka om stämning med yrkande om ersättning för skador som senare uppkommer på grund av en anmäld verksamhet om verksamhetsutövaren inte är beredd att utge någon ersättning till sakägaren. Det är inte troligt att de typer av vattenverksamheter som blir anmälningspliktiga kommer att ge upphov till skador och i de få fall som trots allt kan uppkomma är det rimligt att den som påstår sig ha drabbats av skada hänvisas till att ansöka om stämning. I skadeståndsmålet får sedan utredas om det har gått för lång tid sedan vattenverksamheten anmäldes för att konstatera om verksamheten gett upphov till skadan. Vägledning om rimliga tider kan sökas i tillämpningen av bedömningar av oförutsedda skador i tillståndspliktiga vattenmål. I övrigt gäller allmänna preskriptionsregler.

En utgångspunkt med förslagen är intresset av att handläggningstiderna hålls så korta som möjligt utan att möjligheterna att uppnå miljömålen försvåras eller allmänhetens rätt till insyn och deltagande åsidosätts. Det är viktigt att statliga och kommunala myndigheter samt organisationer och enskilda som kan ha ett särskilt intresse i saken på lämpligt sätt och i skälig omfattning ges tillfälle att yttra sig över en anmälan. De verksamheter där anmälningsplikt kan anses tillräckligt skall inte vara mer omfattande än att de berörda kan antas inte ha något att invända mot verksamheten. Om verksamheten kan antas medföra betydande påverkan på allmänna intressen får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd. Naturvårdsverket och miljöorganisationer kan inte överklaga tillsynsbeslut som avser anmälningspliktiga vattenverksamheter. Detta är dock en mer övergripande fråga och de aktuella verksamheterna kommer i flertalet fall att ha en minimal betydelse för det allmänna intresset. Naturvårdsverkets och miljöorganisationers intresse av att överklaga dessa beslut torde därför i de flesta fall vara försumbart.

Rådighet

Bestämmelser om rådighet finns i 2 kap. lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. För att få bedriva vattenverksamhet skall verksamhetsutövaren ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten skall bedrivas. Anledningen till att bestämmelserna om rådighet inte infördes i miljöbalken var att miljörätten av tradition inte behandlar frågor om vem som har rätt att förfoga över mark eller vatten. Kravet på rådighet gäller för all slags vattenverksamhet och kommer även att gälla för den vattenverksamhet som blir anmälningspliktig. Tillsynsmyndigheten kan dock inte i ett anmälningsärende pröva frågan om rådighet.

Vid övriga tillståndsprövningar enligt miljöbalken prövas inte frågan om verksamhetsutövaren har rådighet över det område där verksamheten skall bedrivas. Inte heller bygglov förutsätter tillgång till det mark- eller vattenområde där lov beviljas. I övriga anmälningsärenden enligt balken saknar frågan om rådighet betydelse. Det tillsynsmyndigheten skall göra är att bedöma verksamhetens miljöpåverkan och kontrollera att förutsättningarna för att anmäla en vattenverksamhet enligt miljöbalken är uppfyllda. Att rådighet är en processförutsättning i ett tillståndsmål hänger samman med att domen eller beslutet har rättskraft. En anmäld vattenverksamhet gäller inte mot alla såvitt avser de bedömningar som gjorts i anmälningsärendet och skulle verksamhetsutövaren sakna rådighet får detta behandlas på samma sätt som när en verksamhet på land bedrivs utan rätt att förfoga över marken. Det är dock varje verksamhetsutövers ansvar att se till att ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten skall bedrivas.

Eftersom en anmälan inte har rättskraft är det alltid möjligt att frivilligt ansöka om tillstånd. Den som vill bedriva en vattenverksamhet får alltså ansöka om tillstånd eller göra en anmälan trots att varken tillstånd eller anmälan krävs för verksamheten. För det fall verksamhetsutövaren bedömer att det är tillräckligt att anmäla en verksamhet men tillsynsmyndigheten anser att tillstånd krävs, får tillsynsmyndigheten förelägga

Avgifter

Kommittén har inte föreslagit någon utvidgning av bestämmelserna om möjlighet att utdöma fiskeavgift i anmälningsärenden. Möjligheten att utdöma fiskeavgifter bör kvarstå även om en tidigare tillståndspliktig verksamhet nu blir anmälningspliktig eftersom även fiskeavgifter i sådana ärenden kan ha betydelse i lokalt hänseende. Ändringar behöver därför införas i 11 kap. 8 § miljöbalken och 6 kap. 5 och 8 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

7 Täkter

Regeringens förslag: Täkter skall prövas enligt samma bestämmelser som gäller för övriga miljöfarliga verksamheter. Även i fortsättningen skall dock särskilda bestämmelser gälla för enbart täkter. Till exempel skall, när en ansökan om tillstånd till täkt prövas, behovet av det material som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka.

Bestämmelserna om att tillstånd inte får lämnas i strid mot 7 kap. 28 a–29 §§ utgår. Även regleringen om att ägare eller annan innehavare av marken är skyldig att tåla åtgärder i enlighet med villkor i täkttillstånd utgår.

Det skall även fortsättningsvis gå att helt eller delvis upphäva tillstånd till täkt när tio år förflutit från det att tillståndet vann laga kraft. Den särskilda regleringen om att ändra tillståndsvillkor för täkter om de är otillräckliga för att motverka negativ påverkan för miljön utgår.

På samma sätt som gäller enligt 12 kap. 6 § och den nya föreslagna bestämmelsen i 11 kap. 9 § för anmälan av vattenverksamhet skall det anges inom vilken tid en anmälan om miljöfarlig verksamhet skall göras.

Konsekvensändringar görs i 3 b § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, 7 § lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter samt i 1 och 4 §§ lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus.

Miljöbalkskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Kommittén föreslog dock att fler bestämmelser – om behovsprövning, om hänsyn till biologisk mångfald och om säkerhet – som enbart gäller täkter skulle utgå.

Remissinstanserna: Alla remissinstanser som har uttalat sig har tillstyrkt eller inte haft några invändningar mot att täkter prövas enligt samma bestämmelser som gäller för övriga miljöfarliga verksamheter. Flera remissinstanser har dock haft synpunkter på delar av förslaget. T.ex. har *Växjö tingsrätt (miljödomstolen)* och *Torvproducentföreningen* önskat att begreppet täkt klargörs. *Sveriges Stenindustriförbund* m.fl. har redogjort för tillämpningsproblem kring platsen för täkten, utvinningen som sådan samt täktverksamhet. *Länsstyrelserna i Skåne* och *Västra Götalands län* har motsatt sig införandet av olika prövningsnivåer.

Några länsstyrelser och *Svenska Torvproducentföreningen* har instämt i kommitténs slutsatser om behovsprövningen till skydd för djur- och växtlivet och miljön i övrigt. Ett flertal remissinstanser, däribland *Naturvårdsverket*, *Vänersborgs tingsrätt (miljödomstolen)*, flera länsstyrelser och universitet, *SGU* samt *Svenska Naturskyddsföreningen* har dock motsatt sig att den särskilda behovsprövningen tas bort. *Föreningen Svenskt Näringsliv* m.fl., har inte haft några invändningar mot att stoppregeln till skydd för biologisk mångfald utgår men har avstyrkt en ny allmän hänsynsregel om biologisk mångfald medan *Svenska Naturskyddsföreningen* m.fl. har argumenterat för att en ny hänsynsregel inte kan ersätta stoppregeln. *Naturvårdsverket*, *Göteborgs universitet* m.fl. har framfört att skyldigheten att ställa säkerhet även i fortsättningen skall vara obligatorisk. *Kungliga Skogs- och lantbruksakademien* har pekat på risker med att en fakultativ bestämmelse om säkerhet tillämpas olika av olika myndigheter medan *Sveriges Stenindustriförbund* har konstaterat att detta även gäller den nuvarande obligatoriska skyldigheten. *Naturvårdsverket*, *Svenska Kommunförbundet* m.fl. har ansett att säkerhet även skall kunna ställas i anmälningsärenden. *Naturvårdsverket* och flera länsstyrelser har framfört att en skyldighet att redovisa produktionsuppgifter bör finnas kvar. *Naturvårdsverket* har ansett att det även i fortsättningen skall vara möjligt att upphäva ett tillstånd till täkt efter tio år.

Skälen för regeringens förslag

Prövningen av täkter skiljer sig från prövningen av andra miljöfarliga verksamheter. Erfarenheter från tillämpningen visar att det finns brister i prövningsförfarandet för täkter. Det går t.ex. inte att meddela ett verkställighetsförordnande i ett täkttillstånd.

Täkter bör prövas enligt samma bestämmelser som andra miljöfarliga verksamheter. Förutom att lösa de processuella problemen bidrar även gemensamma regler till samordningsvinster och ökad enhetlighet i regelsystemet. Det blir till exempel möjligt att i ett prövningsförfarande pröva en täkt och en annan samlokaliserad miljöfarlig verksamhet. Det finns dock vissa skillnader mellan täkter och andra miljöfarliga verksamheter som motiverar att några särregler för täkter bör vara kvar. Dessa bör dock flyttas till andra kapitel i balken och 12 kap. 1–5 §§ upphävas.

Enligt 9 kap. miljöbalken får regeringen föreskriva tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarliga verksamheter. Med regeringens förslag kommer denna föreskriftsrätt även att gälla täkter. Även fortsättningsvis bör det krävas tillstånd till täkter och någon ändring av vad som gäller i dag i fråga om vilka verksamheter som skall vara tillståndspliktiga är inte avsedd. Genom en tillståndsprövning kan även aktuella miljö kvalitetsmål, som t.ex. rör uttag av naturgrus, på ett bättre sätt beaktas. Husbehovstäkter bör dock kunna delas in i tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter och de som varken kräver tillstånd eller anmälan. I denna uppdelning måste MKB-direktivet beaktas.

På samma sätt som gäller enligt 12 kap. 6 § och den nya föreslagna bestämmelsen i 11 kap. 9 § för anmälan av vattenverksamhet bör det anges i balken inom vilken tid en anmälan skall göras. En sådan bestämmelse bör därför föras in i 9 kap. En liknande regel i 12 kap. 6 § är sanktionerad enligt 29 kap. 8 § första stycket 16. Eftersom en stor revidering av miljöbalkens sanktionssystem pågår bör dock en eventuell sanktion-

ring behandlas i samband med den revideringen. Till dess får bestämmelserna om tillsyn anses tillräckliga.

När tillståndspliktiga täkter prövas enligt 9 kap. kommer tillståndsbeslutet att omfattas av rättskraft på samma sätt som gäller för övriga miljöfarliga verksamheter. Enligt kommittén behövs därför inte den särskilda regleringen i 24 kap. 5 § andra stycket. Det som typiskt sett skiljer tillstånd till täkt från tillstånd till andra miljöfarliga verksamheter är att ett tillstånd till täkt vanligtvis avser viss mängd under viss tid. Det kan finnas skäl att på nytt pröva en täkt som återupptas efter att ha varit nedlagd under en längre tid. Den särskilda regleringen om att tillstånd till täkt får upphävas helt eller delvis när tio år förflutit från det att tillståndet vunnit laga kraft bör därför finnas kvar. Bestämmelsen bör dock läggas som ett nytt stycke till 24 kap. 3 §. Regeln om att tillståndet kan förenas med ändrade villkor kan dock utgå eftersom bestämmelserna i 24 kap. 5 § är tillräckliga.

Behovsprövning och hänsyn till biologisk mångfald

Beaktandet av att vissa täktmaterial utgör en ytterst begränsad resurs har bl.a. kommit till uttryck genom att det prövas om tükten fyller ett behov som överväger de nackdelar som tükten medför för miljön. Behovsprövningen är ett instrument för resursplanering och är särskilt viktig när det råder resursbrist av något material. Kommittén har ifrågasatt om det behövs en särskild regel om behovsprövning och menat att en väl avvägd tillämpning av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. tillsammans med bestämmelserna i 1 kap. 1 § samt 3 och 4 kap. miljöbalken bör leda till samma resultat som en särskild behovsprövning. De allmänna hänsynsreglerna är dock en sorts aktsamhetsregler som kan sägas ange den grad av hänsyn som skall iakttas. Tillsammans med skälighetsregeln i 2 kap. 7 § skall de krav som ställs bl.a. vara miljömässigt motiverade utan att vara ekonomiskt orimliga. Behovsprövningen i 12 kap. 2 § är en avvägningsregel som snarare har likheter med den stoppregel som finns i 2 kap. 9 §. Stoppregeln i 2 kap. 9 § är dock avsedd att tillgripas i sista hand, för att hindra verksamheter som har oacceptabla följder, medan behovsprövningen är en ren avvägningsregel där behovet av material i varje enskilt fall måste vara större än den skada som tükten kan befaras orsaka. Det som är typiskt för just täkter är att det material som skall utvinnas ofta är ändligt och att det i vissa delar av landet finns mycket begränsad tillgång till vissa material, t.ex. naturgrus. För en effektiv miljöprövning anser därför regeringen att det är motiverat med en särskild behovsprövning av täkter och att bestämmelsen bör föras över till 9 kap. Även bestämmelsen om särskild prövning av behovet av bruksbar jordbruksmark vid prövning av en ansökan om tillstånd till täkt av matjord bör föras över.

Kommittén har föreslagit att stärka hänsynen till naturvården genom att låta bestämmelsen i 12 kap. 2 § andra meningen ersättas av en avvägningsregel om biologisk mångfald som görs allmänt tillämplig på balkens område. Förslaget finns inte med i det betänkande som nu behandlas men kommittén menar att de övergripande förändringarna av reglerna om prövning av täkter inte behöver avvakta införandet av en sådan allmän hänsynsregel eftersom det för att skydda den biologiska mångfalden under en övergångsperiod är tillräckligt med en tillämpning av balkens

allmänna hänsynsregler. Frågan om att ersätta den gällande bestämmelsen med en ny allmän bestämmelse om skydd av biologisk mångfald bör behandlas i samband med det konkreta förslaget, nämligen när Miljöbalkskommitténs betänkande Miljöbalkens sanktionssystem och hänsynsregler (SOU 2004:37) behandlas. En ändring är inte avgörande för en effektivare prövning. Någon ändring i sak bör därför inte ske i nuläget utan de nuvarande bestämmelserna 12 kap. 2 § bör flyttas till 9 kap. Hänvisningen till 7 kap. 28 a–29 §§ behövs inte i 9 kap. och kan därför, som kommittén föreslagit, utgå.

Säkerhet och skyldighet att tåla åtgärder enligt villkor i tillstånd

Den som beviljas tillstånd till täkt har en obligatorisk skyldighet att ställa säkerhet för de villkor som skall gälla för tillståndet. Enligt kommittén bör den särskilda bestämmelsen utgå eftersom den generella bestämmelsen i 16 kap. 3 § bör vara tillräcklig för att ange de krav på säkerhet som behövs vid tillståndsprövning av täkter. Kommittén menar att det vid framtida prövningar av täktverksamheter kommer att finnas samma sakliga skäl som i dag att ställa krav på säkerhet för kostnaderna för återställningsåtgärder efter avslutad täktverksamhet och att den praxis som nu gäller vid länsstyrelsens prövning bör vara vägledande när 16 kap. 3 § tillämpas.

Skälet till att det finns en obligatorisk skyldighet att ställa säkerhet är det starka skyddet för naturmiljön. Täkterna kan orsaka omfattande och förfulande sår i landskapet och naturmiljön och det är viktigt att prövningsmyndigheten kan ställa krav på säkerhet så att markområdet kan efterbehandlas på ett acceptabelt sätt. Bestämmelsen i 16 kap. 3 § är fakultativ. Det finns även en risk för att en fakultativ bestämmelse inte tillämpas på ett likartat sätt av olika prövningsmyndigheter. Enligt förarbetena till 16 kap. 3 § (prop. 1997/97:45 del 2 s. 205) finns starka skäl att meddela villkor om säkerhet om den aktuella verksamheten kan förutses bli avslutad inom viss tid och det kan föreligga ett efterbehandlingsbehov. Eftersom täkter på grund av begränsningen i uttag förutses avslutas inom viss tid och det så gott som alltid kommer att finnas behov av efterbehandling bör den obligatoriska skyldigheten kvarstå.

Flera remissinstanser har menat att säkerhet också bör kunna ställas i anmälningsärenden. Regeringens uppfattning är dock att ett anmälningsförfarande inte är lämpligt för prövning av sådana frågor. Dessutom kommer endast ett fåtal husbehovstäkter att omfattas av anmälningsplikt och behovet att ställa säkerhet i dessa fall kommer därför att vara litet. Det ställs inte heller några krav på säkerhet för husbehovstäkter i dag. Det obligatoriska kravet på ställande av säkerhet för täkter bör därför endast gälla tillståndspliktiga täkter och bestämmelsen bör föras över till 9 kap.

Som kommittén har föreslagit bör bestämmelsen om skyldighet att tåla åtgärder som har föreskrivits som villkor i ett tillstånd till täkt utgå. Frågan bör hanteras genom civilrättsliga avtal och behandlas på samma sätt som gäller för annan miljöfarlig verksamhet. I de fall återställningsåtgärder behöver utföras på områden som verksamhetsutövaren inte har rådighet över, bör bestämmelserna i 28 kap. 4 och 5 §§ kunna tillämpas.

Den särskilda uppgiftsskyldigheten för täkter bör vara kvar. Uppgifterna används för planeringen av naturvården och sammanställs av Statens geologiska undersökning (SGU) som redovisar försörjningsläget av täktmaterial. Uppgifterna kan användas vid bedömningen av om det innebär en god hushållning med naturresurserna att öppna en ny täkt. Länsstyrelserna kan använda sig av uppgifterna för att få en överblick över mängden uttaget täktmaterial och hur mycket som finns kvar i befintliga täkter. Eftersom enbart vissa husbehovstäckter kommer att vara anmälningspliktiga i framtiden finns inte anledning att införa en uppgiftsskyldighet för dessa. Den särskilda uppgiftsskyldigheten för täkter bör även fortsättningsvis enbart gälla tillståndspliktiga täkter.

Kravet på miljörapport kommer att omfatta alla tillståndspliktiga täkter enligt samma regler som gäller för övriga tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter. För att underlätta den framtida rapporteringen för verksamhetsutövarna bör uppgiftsskyldigheten samordnas med miljörapporteringen. Enligt 26 kap. 20 § andra stycket får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att miljörapporten skall innehålla en redovisning av verksamhetens miljöpåverkan även i annat avseende än vad som omfattas av villkoren i ett tillståndsbeslut. Även redovisning av andra uppgifter som är relaterade till balkens tillämpningsområde och mål får föreskrivas. De uppgifter som behövs som underlag för planering av naturvården är uppgifter som är relaterade till balkens tillämpningsområde och mål. Någon ny bestämmelse som ersätter 12 kap. 5 § första stycket behövs därför inte.

Bestämmelserna i 12 kap. 5 § andra och tredje styckena bör flyttas till en ny 26 kap. 21 a §.

Konsekvensändringar

I lagen (1966:314) om kontinentalsockeln finns en bestämmelse (3 b §) som har samma innebörd som den bestämmelse som nu föreslås bli flyttad från 12 kap. 2 § första stycket till den nya 9 kap. 6 a § miljöbalken. Bestämmelsen i lagen om kontinentalsockeln innehåller en hänvisning till 12 kap. 1 § miljöbalken. Eftersom förslagen innebär att 12 kap. 1 § miljöbalken skall upphöra att gälla behöver en konsekvensändring göras.

I lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter finns en bestämmelse (7 §) som hänvisar till 12 kap. 2 § miljöbalken. Eftersom den sistnämnda regeln föreslås bli flyttad till en ny paragraf, 9 kap. 6 a § miljöbalken, behöver en konsekvensändring göras.

Hänvisningarna i 1 och 4 §§ lagen (1005:1667) om skatt på naturgrus anpassas till att prövningen av täkter i fortsättningen sker enligt 9 kap. miljöbalken. En anpassning görs även med en hänvisning till den nya 26 kap. 21 a § miljöbalken.

Regeringens förslag: Endast vissa större väg- och järnvägsprojekt, allmänna farleder, anläggningar för kärnteknisk verksamhet och anläggningar för att bryta ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle omfattas av regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning. Andra verksamheter tillåtlighetsprövas efter regeringens förbehåll enligt 17 kap. 3 §, genom att prövningsmyndigheten överlämnar ärendet till regeringen med stöd av 19 kap. 2 § eller 21 kap. 7 § eller genom att 2 kap. 9 och 10 §§ eller 7 kap. 29 § blir tillämpliga.

När kommunfullmäktige begär att regeringen skall förbehålla sig att pröva tillåtligheten av en verksamhet som tidigare omfattats av den obligatoriska prövningen enligt 17 kap. 1 §, skall det krävas särskilda skäl för att regeringen skall kunna avstå från en sådan prövning.

Konsekvensändringar görs i 4 kap. 3 och 4 §§ och 17 kap. 6 § miljöbalken samt i 7 § lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m. och 27 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken.

Miljöbalkskommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Kommittén föreslog dock att regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning endast skulle omfatta vägar, järnvägar och allmänna farleder. Möjligheten för en kommun att begära att regeringen skall förbehålla sig prövningen av en viss verksamhet har inte föreslagits av kommittén.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna, bl.a. *Justitieombudsmannen*, *Svea hovrätt (Miljööverdomstolen)*, flera länsstyrelser och universitet, *Statskontoret*, *Naturvårdsverket* m.fl. statliga myndigheter, *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Svenska Naturskyddsföreningen*, har ställt sig positiva till förslaget att minska antalet verksamheter som obligatoriskt skall tillåtlighetsprövas av regeringen.

Bl.a. *Räddningsverket*, några länsstyrelser, *Lunds universitet*, *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Svenska Naturskyddsföreningen* har även uttryckt tveksamhet till att den obligatoriska prövningen skall kvarstå för infrastrukturprojekt och att trafikverken därmed även i fortsättningen skall pröva sina egna verksamheter. *Socialstyrelsen* och *Naturvårdsverket* har framfört att även flygplatser borde omfattas av den obligatoriska tillåtlighetsprövningen samt att det noga bör övervägas vilka verksamheter som inte längre skall prövas av regeringen. *Stockholms tingsrätt (miljööverdomstolen)* har avstyrkt förslaget med hänvisning till att det innebär att den fakultativa prövningen görs till huvudregel i stället för som i dag till undantag och att förslaget därför reser vissa principiella frågor. *Svenska kommunförbundet* och *Riksantikvarieämbetet* har motsatt sig kommitténs förslag och anfört att rutinerna för i vilken omfattning regeringen bör handlägga ett prövningsärende borde utredas vidare.

Göteborgs, *Linköpings* och *Upplands-Bro kommuner* har anfört att det lokala inflytandet över vissa verksamheter måste kvarstå genom det kommunala vetot. *Statens kärnkraftinspektion*, *Statens strålskyddsinstitut* m.fl. har anfört att kärntekniska verksamheter även fortsättningsvis måste omfattas av den obligatoriska tillåtlighetsprövningen och att det kommunala vetot är en förutsättning för lokaliserings- och planeringsprocessen

av kärntekniska verksamheter. *Svea hovrätt (Miljööverdomstolen), Luleå tekniska universitet* m.fl. har påpekat att regeringen i vissa fall måste kunna besluta mot ett kommunalt veto. Prop. 2004/05:129

Skälen för regeringens förslag

Att tillåtlighetsprövningen lades på regeringen motiverades i förarbetena till lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. bl.a. med att ingen annan än regeringen kunde åstadkomma en allsidig prövning med en sammanvägning av bl.a. miljöskyddsmässiga, arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska synpunkter. Vid miljöbalkens införande konstaterades att det fortfarande var viktigt att regeringen behöll tillåtlighetsprövningen som en tidig och betydelsefull länk i prövningskedjan för att därigenom kunna utöva en politisk styrning av vissa beslut (prop. 1997/98:45 del 1 s. 442).

Som Miljöbalkskommittén har påpekat är ramarna för regeringens tillåtlighetsprövning snävare i dag än när prövningar av detta slag ursprungligen infördes. Vid prövningen av verksamheter enligt miljöbalken måste regeringen utgå från miljöbalkens hänsynsregler samt övriga tillståndsregler. Det finns inte heller någon särreglering som skiljer regeringens prövning från annan tillståndsprövning av verksamheter som prövas enligt balken. Den miljörättsliga lagstiftningen har också blivit mer omfattande. Det ställs i dag detaljerade krav på prövningsförfarandet och prövningsunderlagets utformning, vilket i stor utsträckning följer av EG:s miljölagstiftning och internationella regler samt den rättspraxis som finns på området, både nationellt och inom EU. Inom ramen för miljöbalkens bestämmelser om prövning av bl.a. miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter finns det dock ett inte obetydligt utrymme för politiska överväganden. Det är därför fortfarande viktigt att regeringen har möjlighet att ingripa i prövningsförfarandet i fråga om vissa verksamheter. Gemensamt för de verksamheter som kan komma i fråga för regeringsprövning är att de generellt sett har en betydande miljöpåverkan samtidigt som konkurrerande eller motstridiga intressen måste vägas samman för att nå den bästa lösningen (se även prop. 1997/98:45 del 1 s. 437).

Den nuvarande bestämmelsen i 17 kap. 1 § om att regeringen obligatoriskt skall tillåtlighetspröva ett stort antal olika slag av verksamheter är dock onödigt omfattande. Miljöbalkskommittén och de flesta remissinstanserna har bedömt att det finns förutsättningar att väsentligt minska antalet obligatoriskt prövningspliktiga verksamhetstyper. Regeringen delar denna bedömning. Miljöprövningen av de verksamheter som inte längre omfattas av den obligatoriska tillåtlighetsprövningen kan därigenom bli effektivare. Ett prövningsmoment försvinner och den sammanlagda handläggningstiden blir kortare. En stor fördel med en sådan förändring är den effektivisering som ligger i att regeringen inte längre ägnar tid och resurser åt att handlägga de ärenden som mynnar ut i slutsatsen att regeringen bör avstå från tillåtlighetsprövningen. Möjligheterna till tillåtlighetsprövning i de fall där en sådan prövning är motiverad säkerställs genom regeringens förbehållsrätt enligt 17 kap. 3 §, skyldigheten för prövningsmyndigheten att överlämna ärendet till regeringen enligt 19 kap. 2 § eller 21 kap. 7 § samt genom att 2 kap. 9 och 10 §§ eller 7 kap. 29 § blir tillämpliga.

Regeringen bör även fortsättningsvis pröva tillåtligheten av anläggningar för kärnteknisk verksamhet, anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle samt vissa stora infrastrukturprojekt.

Anläggningar för kärnteknisk verksamhet är nästan alltid av nationellt intresse och ofta mycket kontroversiella. Regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning och inflytandet genom det kommunala vetot spelar en viktig roll i den långa beslutsprocessen för dessa anläggningar. Kommunerna har bl.a. visat stort förtroende för den pågående lokaliserings- och beslutsprocessen om slutförvar av använt kärnbränsle och kärnavfall. Erfarenheten har visat att allmänheten har ett stort behov av information och insyn. Detta har medfört att berörda myndigheter lagt ned mycket tid och resurser på information om beslutsprocessen till kommuninvånarna. Regeringen prövar dessutom sådana anläggningar som behövs i slutförvarssystemet enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen). Prövningen enligt balken och kärntekniklagen avser skilda frågor. Den prövning som sker enligt kärntekniklagen är framför allt inriktad på säkerhetsfrågor. Prövningen enligt balken avser mer övergripande frågor såsom anläggningens lokalisering, art och omfattning samt frågor om verksamhetens effekter på markanvändning, miljön, energi och transporter m.m. De två prövningarna sammantagna ger en samordnad och ändamålsenlig prövning. Regeringen delar den uppfattning som har framförts av flera remissinstanser att en förändring av regelverket för anläggningar för kärnteknisk verksamhet riskerar att väsentligt försvåra genomförandet av pågående projekt. Eftersom anläggningar för kärnteknisk verksamhet nästan alltid är av nationellt intresse, sammantaget med den prövning som sker enligt kärntekniklagen, talar starka skäl mot att – utan ett väl utrett förslag av hela regelverket kring kärntekniska anläggningar – ändra regelverket för sådana verksamheter. Någon förändring bör därför heller inte ske av anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle.

Regeringsprövningen av infrastrukturprojekt blev obligatorisk genom införandet av miljöbalken. Kommittén har inte föreslagit någon förändring av prövningen av sådana verksamheter.

Prövning efter förbehåll

De övriga verksamheter som i dag omfattas av bestämmelsen om obligatorisk tillåtlighetsprövning i 17 kap. 1 § bör i fortsättningen bli föremål för särskild tillåtlighetsprövning endast om regeringen förbehåller sig prövningen enligt 17 kap. 3 § eller genom att prövningsmyndigheten överlämnar ärendet till regeringen enligt 19 kap. 2 § eller 21 kap. 7 §.

Det ursprungliga syftet med regeringens rätt enligt 17 kap. 3 § att förbehålla sig tillåtlighetsprövningen var att komplettera uppräknningen av verksamheter som var obligatoriskt prövningspliktiga. Det ansågs inte möjligt att uttömmande ange alla anläggningar eller verksamheter som borde prövas av regeringen och därför infördes möjligheten till förbehåll (prop. 1997/98:45 del 2 s. 218). Genom det förslag som regeringen nu lägger fram minskar antalet verksamheter som omfattas av den obligato-

riska prövningen. När en fråga om förbehåll blir aktuell skall regeringen göra en bedömning av om förutsättningarna i bestämmelsen är uppfyllda.

En remissinstans har ifrågasatt lämpligheten med en domstol som beredningsorgan åt regeringen och har framhållit risken för konflikt med de grundlagsfästa reglerna om domstolars självständighet om regeringen i större utsträckning än hittills förbehåller sig att tillåtlighetspröva verksamheter med stöd av 17 kap. 3 §. Regeringen vill understryka att förslaget inte innebär någon ändring av reglerna om de förutsättningar som gäller för att regeringen skall få förbehålla sig tillåtlighetsprövningen. De kriterier som anges i 17 kap. 3 § ändras inte. Det förhållandet att den ifrågavarande verksamheten eller åtgärden tidigare omfattats av bestämmelsen om regeringens obligatoriska prövning bör inte inverka på bedömningen.

Konstruktionen att domstolar är beredningsorgan åt regeringen har funnits sedan lång tid tillbaka och de bedömningar som regeringen gör handlar ytterst om politiska ställningstaganden inom ramen för tillämpliga lagregler. Redan i dag är konstruktionen med domstolar som beredningsorgan åt regeringen inte begränsad till den uppräknade av verksamheter som finns i 17 kap. 1 §. Andra verksamheter kan komma i fråga om de motsvarar kriterierna i 17 kap. 3 §. De verksamheter som nu föreslås tas bort från den obligatoriska prövningen kommer således att kunna prövas av regeringen endast om de krav som ställs i 17 kap. 3 § är uppfyllda. Regeringen kan alltså inte godtyckligt förbehålla sig prövningen av verksamheter. Anledningen till att endast anläggningar för kärnteknisk verksamhet, anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle och stora infrastrukturprojekt obligatoriskt bör prövas av regeringen, medan övriga verksamheter i stället bör omfattas av förbehållsbestämmelsen, är att det ofta visat sig att det inte alltid är motiverat att regeringen skall tillåtlighetspröva de senare verksamheterna. För flera av dessa verksamhetsslag är det ovanligt med ansökningar om nyetableringar. Vidare visar praxis att förhållandevis många av regeringens beslut om tillåtlighetsprövning enbart avsett frågan om regeringen bör avstå från den obligatoriska prövningen med stöd av 17 kap. 2 §.

Kommunalt veto

Grundtanken att kommunerna skall garanteras ett starkt inflytande över den lokala miljön finns i plan- och bygglagen. Regeringen ansåg vid miljöbalkens införande att samma grundsyn även borde gälla vid regeringens tillåtlighetsprövning enligt miljöbalken. Miljöbalken innehåller därför bestämmelser om att kommunfullmäktiges tillstyrkan behövs för att regeringen skall få tillåta vissa av de verksamheter som regeringen prövar enligt 17 kap. miljöbalken. Regeringen har samma uppfattning i dag och den kommunala vetorätten skall i princip inte förändras.

Vetorätten uppfattas som en garanti för en stark och självständig kommunal beslutsrätt när en ansökan prövas. Kommittén har argumenterat för att bestämmelserna om det kommunala vetot i huvudsak bör vara de samma som i dag men att följden av förslaget om minskad regeringsprövning blir att de verksamheter som tidigare omfattades av kommunalt veto vid en obligatorisk regeringsprövning inte kommer att göra det när prövningen endast sker i miljödomstol. Kommittén har gjort

bedömningen att denna förändring kan accepteras eftersom kommunerna på andra sätt – bl.a. genom det kommunala planmonopolet och möjligheten att överklaga miljödomstolens avgörande i tillståndsfrågan – kommer att ha inflytande i frågan om verksamheterna skall få komma till stånd eller inte.

Kommunernas planläggning har en översiktlig karaktär och inte som direkt syfte att ange om t.ex. en viss typ av miljöfarlig verksamhet skall få etableras på en plats eller inte. Även om det kommunala planmonopolet skulle kunna användas för att få samma effekt som ett kommunalt veto, är detta inte avsikten. Möjligheten för kommunerna att överklaga ett tillståndsbeslut enligt miljöbalken kommer in i ett skede när målet är avgjort och kan inte heller i tillräcklig utsträckning anses tillvarata det kommunala inflytandet. Regeringen anser därför, till skillnad från kommittén, att kommunernas inflytande vid prövningar enligt 17 kap. miljöbalken bör bibehållas.

Kommunernas intresse av inflytande genom det kommunala vetot hänger samman med frågan om en verksamhet behöver tillåtlighetsprövas av regeringen. Redan i dag gäller att något kommunalt veto inte aktualiseras om regeringen avstår från tillåtlighetsprövningen. Det är därför endast i de fall som faktiskt blir föremål för regeringens prövning, och där kommunalt veto gäller i dag, som det är motiverat att kommunernas inflytande inte minskar.

Regeringens förslag innebär att de verksamheter som tas bort från listan över vad som omfattas av regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning kommer att prövas av regeringen endast om regeringen förbehåller sig prövningen med stöd av 17 kap. 3 § eller genom att 2 kap. 9 och 10 §§ eller 7 kap. 29 § blir tillämpliga. Att ta bort en verksamhet från uppräkningslistan i 17 kap. 1 § har betydelse för det kommunala inflytandet på följande sätt. Om verksamheten hade funnits med på den obligatoriska listan (17 kap. 1 §), så skulle det ha krävts särskilda skäl för att regeringen skulle få avstå från prövningen (och därigenom utsläcka det kommunala vetot). När den obligatoriska prövningen ersätts med den möjlighet som regeringen har att med stöd av 17 kap. 3 § förbehålla sig prövningen, blir det aldrig fråga om några sådana särskilda skäl för att utsläcka det kommunala vetot utan det kommunala vetot blir helt beroende av att regeringen aktivt väljer att förbehålla sig prövningen.

En sådan effekt bör undvikas. För att behålla ett lika starkt kommunalt inflytande som i dag, behöver alltså förslaget kompletteras.

För att säkerställa kommunernas inflytande bör en ny bestämmelse införas i 17 kap. miljöbalken. I fråga om de verksamheter som inte längre obligatoriskt skall tillåtlighetsprövas innebär den föreslagna nya bestämmelsen följande. Om kommunfullmäktige begär att regeringen skall förbehålla sig att pröva tillåtligheten av en verksamhet så skall det krävas särskilda skäl för att regeringen skall kunna avstå från en sådan prövning. Sådana särskilda skäl kan t.ex. finnas om en verksamhet kan antas få liten omfattning eller bli av mindre ingripande beskaffenhet. Det kan exempelvis vara fallet beträffande etableringar som sker inom befintliga industriområden eller i andra redan exploaterade områden.

Syftet med bestämmelsen är att kommunen skall ha fortsatt starkt inflytande över sådana verksamheter som tidigare varit obligatoriskt prövningspliktiga. Precis som tidigare krävs det alltså särskilda skäl för att

regeringen skall kunna avstå från prövningen. Det lokala inflytandet över etableringen av de verksamheter som prövas av regeringen kommer därigenom även fortsättningsvis att vara starkt. För att handläggningen av en ansökan om tillstånd skall ske effektivt är det givetvis viktigt att kommunfullmäktiges begäran görs så tidigt som möjligt i processen.

De verksamheter och åtgärder som tas bort från den s.k. obligatoriska listan i 17 kap. 1 § och som omfattas av det kommunala vetot bör räknas upp i den nya paragrafen.

I den nya bestämmelsen bör verksamheterna tills vidare anges på samma sätt som i 17 kap. 1 § i dess nuvarande lydelse. Regeringen avser att se över bestämmelsen i fråga om vissa av de verksamheter som anges där, t.ex. gruppstationer för vindkraft och anläggningar för behandling av farligt avfall. Naturvårdsverket har redan ett uppdrag att föreslå en ny avgränsning av vilka anläggningar för behandling av farligt avfall som i framtiden bör omfattas.

När det gäller anläggningar för kärnteknisk verksamhet, såsom slutförvar av använt kärnbränsle och kärnavfall, är det viktigt att de inblandade kommunerna kan förlita sig på att de spelregler som gällde när de blev involverade i pågående lokaliseringsarbeten fortsätter att gälla genom hela processen. Det kommunala vetot skall dock kunna genombrytas för samma typ av anläggningar som i dag om det är synnerligen angeläget att verksamheten kommer till stånd och annan plats inte bedöms lämpligare eller om lämplig plats har anvisats inom en annan kommun som kan godta en placering där.

Konsekvensändringar

Hänvisningarna i 4 kap. 3 och 4 §§ samt utformningen av 17 kap. 6 § miljöbalken anpassas till de föreslagna ändringarna.

I lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m. finns en bestämmelse (7 §) som undantar vattenverksamheter från reglerna om regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning i 17 kap. 1 § miljöbalken. För det fall 1962 års lag blir tillämplig på en vattenverksamhet gäller bestämmelserna i 17 kap. 3 § miljöbalken i fråga om regeringens tillåtlighetsprövning. Eftersom den obligatoriska tillåtlighetsprövningen inte skall gälla, och därmed inte heller kravet på särskilda skäl för att avstå från den prövningen, bör 7 § i 1962 års lag konsekvensändras.

I lagen (1998:811) om införande av miljöbalken finns en bestämmelse (27 §) som hänvisar till 17 kap. 1 § 18 och 19 miljöbalken. Eftersom de punkterna nu kommer att betecknas 2 och 3 bör en konsekvensändring göras.

Regeringens förslag: Miljöbalkens hänvisningar till lagen (2004:656) om utsläpp av koldioxid ändras så att hänvisningarna i stället görs till lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter.

Skälen för regeringens förslag: Lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter trädde i kraft den 1 januari 2005. Genom lagen upphävdes lagen (2004:656) om utsläpp av koldioxid. Hänvisningar till den upphävda lagen finns i 16 kap. 2 §, 24 kap. 15 § och 26 kap. 9 § miljöbalken. Paragraferna bör konsekvensändras till följd av att det regelverk som föranlett hänvisningarna numera finns i lagen om handel med utsläppsrätter.

10 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 augusti 2005.

Miljöbalkskommitténs förslag: Enligt kommitténs förslag skulle lagändringarna ha trätt i kraft den 1 januari 2005.

Remissinstanserna: Några remissinstanser har anfört att ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna bör träda i kraft så snart som möjligt. Ändringarna bör gälla med omedelbar verkan. Det betyder att några övergångsbestämmelser inte behövs samt att mål och ärenden som inte är avgjorda vid ikraftträdandet skall handläggas enligt de nya bestämmelserna. Det betyder inte att påbörjade förfaranden behöver göras om, utan handläggningen fortsätter enligt de nya bestämmelserna.

För täkter innebär de nya handläggningsreglerna att det i stället för länsstyrelsen i fortsättningen blir miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen som handlägger ärendena. Allmänt gäller att ärenden som inte avgjorts före ikraftträdandet skall lämnas över till den myndighet som efter ikraftträdandet svarar för handläggningen. Om ett beslut överklagas skall det alltså lämnas över till den myndighet som skall pröva överklagandet.

11 Konsekvenser

Förslaget till ändringar i 6 kap. miljöbalken innebär förbättringar för alla verksamhetsutövargrupper genom att tiden att få fram ett avgörande i första instans minskar. För små och medelstora verksamheter blir det tydligare att miljökonsekvensbeskrivningen kan anpassas till omständigheterna i det enskilda fallet. Störst skillnad innebär förslaget för de verksamheter som skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. För dessa verksamheter kommer det endast krävas att ett samrådsförfarande genomförs innan ansökan lämnas in till tillståndsmyndigheten. I dag

krävs både ett tidigt och utökat samråd. Allmänhetens möjligheter till inblick och påverkan kommer inte att minska då samrådet fortfarande skall inledas på samma tidiga stadium som i dag. För de verksamheter som enligt vad regeringen föreskrivit medför en betydande miljöpåverkan kommer det inte att behövas något beslut från länsstyrelsen om betydande miljöpåverkan, vilket medför att tiden för processen blir kortare. Förslaget innebär också en minskad arbetsbörda för länsstyrelserna. Länsstyrelserna kommer att få en mer aktiv roll under samrådsförfarandet genom att de skall verka för att miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och inriktning som krävs i det enskilda fallet. Därigenom minskar risken för att sena krav på kompletteringar fördröjer prövningen. Förslaget i den delen innebär en något ökad arbetsbörda för länsstyrelserna. Sammantaget bedöms dock länsstyrelserna få en minskad arbetsbelastning.

Förslaget att ett tillstånd – i samband med en ändring eller utökning av en miljöfarlig verksamhet – får begränsas till att enbart avse ändringen och de delar av verksamheten som har ett miljömässigt samband med ändringen (ändringstillstånd) innebär ett förenklat förfarande jämfört med i dag. En förutsättning för att man skall kunna godta ett ändringstillstånd är att tidigare negativa erfarenheter av ett förenklat prövningsförfarande motverkas. En sådan negativ effekt har att göra med överskådligheten av vilka villkor som gäller för en verksamhet. Enligt förslag till nya föreskrifter från Naturvårdsverket kommer det att framgå att den årliga miljörapport som årligen skall lämnas av verksamhetsutövaren skall innehålla en samlad redogörelse för de villkor som gäller för verksamheten. En sådan ordning bidrar till att upprätthålla överskådligheten. För att det skall vara möjligt att pröva verksamheten i dess helhet skall villkor meddelade i tillstånd till ändring eller utökning av en miljöfarlig verksamhet alltid få omprövas samtidigt med en omprövning av grundtillståndets villkor.

Att vissa vattenverksamheter blir anmälningspliktiga bidrar till en minskning av mål och därmed minskad arbetsbörda hos miljödomstolarna. Arbetsbördan kommer dock att öka för tillsynsmyndigheterna som handlägger anmälningsärendena. Flera av de verksamheter som blir aktuella hanteras dock redan av tillsynsmyndigheterna i form av anmälan för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken eller andra tillsynsärenden. Även om tillsynsmyndigheterna redan i dag har kompetens att handlägga vattenverksamheter kan det krävas en stärkt kompetens i främst vattentekniska och hydrologiska frågor samtidigt som anmälningsförfarandet kräver ytterligare resurser. Eventuella behov av ytterligare resurser kommer att finansieras inom existerande ramar. Avsikten är att anmälningsplikten skall omfatta verksamheter som i dag ligger på den otydliga gränsen mellan vad som är tillståndspliktigt och vad som p.g.a. obetydlig påverkan inte behöver omfattas av vare sig tillstånds- eller anmälningsplikt. Gråzonen skall bli tydlig. Genom förslaget skapas ett enhetligt och väl anpassat prövningssystem för vissa mindre vattenverksamheter med tydliga och ändamålsenliga regler. Detta ger förutsättningar för en effektiv miljöprövning. Förutsebarheten ökar. Myndigheternas insatser kan koncentreras till de vattenverksamheter som verkligen behöver bli föremål för en miljögranskning. Eftersom förfarandet för de vattenverksam-

heter som kan anmälas blir enklare och billigare är förslaget till fördel inte bara för små och medelstora företag utan för alla inblandade.

De ändringar som föreslås av prövningen av täkter kommer att leda till ett enhetligare prövningssystem. Genom att täkter kan prövas samtidigt som andra samlokaliserade miljöfarliga verksamheter blir även prövningsförfarandet effektivare. Täkter prövas i dag av länsstyrelserna och kommer i fortsättningen att prövas av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. En viss omorganisation krävs därför hos länsstyrelserna men förslaget kommer inte att leda till ökade kostnader för dessa myndigheter. Dock kan tillsynsmyndigheterna behöva ytterligare resurser eftersom dessa fortsättningsvis även måste granska miljörapporter för täkter. Vissa täkter kan i fortsättningen bli anmälningspliktiga och därmed hanteras av kommunerna. Ytterligare resurser för de relativt få anmälningsärenden som kan bli aktuella kommer att finansieras inom existerande ramar. Genom att regelsystemet för miljöfarliga verksamheter blir enhetligt är förslaget till fördel för små och medelstora företag när de formella brister som finns i den nuvarande ordningen försvinner.

Genom att regeringen i fortsättningen kommer att tillåtlighetspröva färre verksamheter kommer regeringen och Regeringskansliet att avlastas vissa ärenden där den genomsnittliga prövningstiden under uppmätt period varit 18 månader. Avlastningen ger förutsättningar för ökad effektivitet i handläggningen av de ärenden som behöver prövas av regeringen. För domstolarna innebär förslaget inte någon större förändring eftersom de redan har i uppgift att handlägga dessa ärenden. Den totala prövningstiden för berörda verksamheter kommer därför att minska betydligt och förslaget leder till lägre kostnader för själva prövningen. För de verksamhetsutövare som berörs innebär förslaget en påtaglig förenkling och tidsvinst.

Handläggningstider

Förslagen innebär att miljöprövningen effektiviseras. De administrativa kraven minskar utan att de krav som gäller skyddet av miljön eller åtgärder för en hållbar utveckling åsidosätts. Handläggningstiderna blir totalt sett kortare och allmänhetens rätt till insyn och deltagande bibehålls.

För de verksamheter som är upptagna i bilaga 1 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar kommer verksamhetsutövaren med regeringens förslag att kunna genomföra en sammanhängande samrådsprocess utan att behöva avvakta länsstyrelsens beslut i frågan om betydande miljöpåverkan. För dessa verksamheter kan tiden från det att samrådet inleds fram till dess ansökan ges in till tillståndsmyndigheten antas bli någon eller ett par månader kortare. Även för verksamheter och åtgärder med en mindre miljöpåverkan bör tiden fram till dess ansökan med miljökonsekvensbeskrivning ges in till tillståndsmyndigheten kunna bli något kortare. Verksamhetsutövarens arbete med att redan från början upprätta en miljökonsekvensbeskrivning som utgör ett bra underlag underlättas dels genom att miljökonsekvensbeskrivningen endast behöver innehålla det som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, dels genom att länsstyrelsen får en mer aktiv roll i att lämna vägledning till verksamhetsutövaren om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och omfattning. Det är mycket svårt att uppskatta den tidsminskning som förväntas bli effekten av denna ändring. Verksamheter

och åtgärder kommer även i fortsättningen att ha olika karaktär och omfattning. En generell tidsminskning kan dock väntas.

I de fall en verksamhetsutövare önskar genomföra brådskande eller angelägna ändringar av en miljöfarlig verksamhet kommer tiden både före det att ansökan ges in och tiden för handläggningen hos tillståndsmyndigheten att bli kortare. Verksamhetsutövaren kommer i större utsträckning att kunna begränsa omfattningen av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen. Dessutom kommer en mindre del av verksamheten att bli föremål för tillståndsmyndighetens prövning. Eftersom prövningens omfattning blir mindre i dessa fall, blir handläggningstiden kortare.

För de vattenverksamheter som blir anmälningspliktiga blir den normala handläggningstiden åtta veckor om man räknar från anmälan till dess att verksamheten kan påbörjas. Detta är betydligt kortare än den av Miljöbalkskommitténs konstaterade genomsnittliga handläggningstiden på 12,6 månader för A-verksamheter i miljödomstolarna.

Genom att täkter prövas på samma sätt som övriga miljöfarliga verksamheter kan en täkt och en samlokaliserad annan miljöfarlig verksamhet prövas gemensamt. Detta betyder att verksamhetsutövaren slipper dubbelpröva sin verksamhet vilket i de flesta fall innebär en förenkling.

När det slutligen gäller regeringens tillåtlighetsprövning kommer regeringen i fortsättningen inte alls att pröva de verksamheter som inte motiverar en tillåtlighetsprövning. Eftersom ett helt prövningsmoment försvinner kommer handläggningstiden för prövningen av dessa verksamheter att i genomsnitt bli 18,0 månader kortare. I de fall kommunen begär en prövning enligt den förslagna 17 kap. 4 a § kommer dock tidsförkortningen inte att bli så stor. Eftersom det redan i dag är sällsynt att kommunfullmäktige använder sig av det kommunala vetot är det dock inte troligt att den nya bestämmelsen kommer att tillämpas i särskilt många fall. Genom att regeringen avlastas från att behöva handlägga ärenden som ofta mynnat ut i att regeringen avstår från prövningen ges förutsättningar för ökad effektivitet i handläggningen av övriga ärenden. För de verksamheter som i fortsättningen obligatoriskt tillåtlighetsprövas kan alltså handläggningstiden bli kortare jämfört med i dag.

Handläggningstiderna för miljöprövningen i olika länder är en fråga som multinationella företag måste ta med i beräkningen när större investeringar planeras. Det är svårt att göra en rättvisande jämförelse av handläggningstider i olika länder eftersom prövningssystemen skiljer sig åt. Oberoende av detta är det väsentligt för företagen att prövningsmyndigheternas handläggningstider hålls så korta som möjligt.

Det är i nuläget svårt att förutse hur lång tid som krävs innan det går att utvärdera om de föreslagna förändringarna har lett till avsett resultat. Erfarenheten av miljöbalkens tillämpning har visat att det tar flera år innan berörda myndigheter och verksamhetsutövare utarbetat nödvändiga arbetsrutiner. För detta krävs att de har tillämpat bestämmelserna under en längre tid. Regeringen avser att 2008 undersöka om det går att utvärdera om de föreslagna förändringarna har lett till en effektivare prövning eller om reglerna behöver tillämpas ytterligare en tid för att en sådan utvärdering skall bli meningsfull.

Reformen ger förutsättningar för flexibilitet och effektivitet men framgången är beroende av hur bestämmelserna kommer att tillämpas i prak-

tiken. Länsstyrelserna behöver vara aktiva i samrådsprocessen. För verksamhetsutövarna ligger den stora framgångsfaktorn i att tidigt se till att bedömningsunderlaget blir så fullständigt och relevant som möjligt.

Prop. 2004/05:129

12 Författningskommentarer

12.1 Ändringarna i miljöbalken

4 kap. 3 §

Paragrafen konsekvensändras till följd av att de verksamheter som enligt nuvarande reglering räknas upp i 17 kap. 1 § 1–11 och 17 efter ändringarna återfinns i 17 kap. 1 § 1 och 4 a § 1–11.

4 kap. 4 §

Paragrafens andra stycke konsekvensändras till följd av att de verksamheter som enligt nuvarande reglering räknas upp i 17 kap. 1 § 1–7 och 10–11 efter ändringarna återfinns i 17 kap. 1 § 1 samt 4 a § 1–6, 9 och 10. Ordalydelsen i styckets avslutning ändras med hänsyn till att den nya bestämmelsen i 17 kap. 4 a § inte innebär att de angivna verksamheterna skall prövas enligt den bestämmelsen.

6 kap. 4 §

I paragrafen samlas de bestämmelser som reglerar samrådsförfarandet inför tillståndsprovningen av miljöfarliga verksamheter och åtgärder, med undantag för att samråd med annat land även fortsättningsvis regleras i 6 kap. 6 §. Genom att samla samrådsbestämmelserna till i huvudsak en paragraf tydliggörs att det är fråga om ett sammanhängande samrådsförfarande. Den nuvarande uppdelningen i tidigt och utökat samråd tas bort. Samrådsförfarandet behandlas närmare i avsnitt 5.1.

I paragrafen görs vissa språkliga ändringar för att göra texten mer konsekvent och stringent. Bland annat inleds den nuvarande lydelsen i första stycket med att skyldigheten gäller ”alla som avser att...” för att sedan i samma stycke rikta sig till ”den som avser att...”. Den föreslagna nya lydelsen är formulerad så att bestämmelsernas adressat konsekvent anges som den (dvs. varje person) som avser att bedriva en viss verksamhet eller vidta en viss åtgärd.

I paragrafens första stycke regleras samrådsretsens omfattning. Den samrådsrets som samråd alltid skall ske med enligt första stycket första meningen motsvarar vad som i dag gäller för det tidiga samrådet enligt 6 kap. 4 § första stycket, men med den skillnaden att det fortsättningsvis blir obligatoriskt att höra även tillsynsmyndigheten under samrådet. I de fall länsstyrelsen också är tillsynsmyndighet innebär detta ingen utökning av samrådsretsen. Liksom tidigare gäller att samråd skall ske med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Med särskilt berörda avses framför allt närboende men även andra som kan anses bli särskilt berörda. En enskild organisation kan alltså också komma att behöva tas med i samrådet, om organisationen kan antas bli särskilt berörd. Med särskilt berörda avses däremot inte en bredare allmänhet. Av andra

meningen följer att utöver den samrådsrets som anges i första meningen skall, i fråga om verksamheter och åtgärder som anses medföra en betydande miljöpåverkan, samråd även ske med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Samrådsretsen överensstämmer med vad som i dag gäller för det utökade samrådet enligt 6 kap. 5 § miljöbalken. De verksamheter som skall antas medföra en betydande miljöpåverkan är dels de som enligt vad regeringen föreskriver med stöd av bemyndigandet i 4 a § skall anses medföra betydande miljöpåverkan, dvs. de som förtecknas i bilaga 1 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar, dels de som skall anses medföra en betydande miljöpåverkan till följd av länsstyrelsens beslut i det enskilda fallet.

Andra stycket reglerar när samrådet skall genomföras och vad det skall avse. Att samrådet skall genomföras i god tid framgår i dag av 6 kap. 4 § första stycket och någon ändring är inte avsedd. Den omständigheten att många verksamhetsutövare redan från början kommer att kunna inleda samrådet i den vidare krets som föreskrivs i första stycket innebär inte någon skillnad mot vad som gäller i dag – samrådet skall inledas tidigt i processen. Regleringen av vad samrådet skall avse motsvarar vad som i dag anges i 6 kap. 5 §. Till skillnad mot vad som hittills gällt kommer reglerna om vad samrådet skall avse uttryckligen att gälla för allt samråd och inte som i dag enbart för det utökade samrådet. Detta innebär ingen skillnad i sak eftersom även det nuvarande tidiga samrådet bör ha avsett dessa frågor.

Tredje stycket motsvarar vad som i dag gäller enligt 6 kap. 4 § första stycket sista meningen, med den skillnaden att underlaget i fortsättningen även skall lämnas till tillsynsmyndigheten.

Fjärde stycket motsvarar det nuvarande andra stycket och har bara ändrats som en konsekvens av ändringarna i 4 §.

6 kap. 4 a §

Paragrafen är ny och motsvarar nuvarande 6 kap. 4 § fjärde stycket miljöbalken.

6 kap. 5 §

Paragrafen anger vilka skyldigheter länsstyrelsen har under samrådsförfarandet.

I första stycket tydliggörs länsstyrelsens roll under samrådet. Länsstyrelsens ansvar för att ge vägledning utvecklas i avsnitt 5.4. I dag framgår av Naturvårdsverkets allmänna råd om miljökonsekvensbeskrivningar (NFS 2001:9) att länsstyrelsen under samrådet i lämplig omfattning bör lämna sin syn på vad miljökonsekvensbeskrivningen bör innehålla. Genom att denna skyldighet nu förs in i miljöbalken tydliggörs länsstyrelsens ansvar för att ta en aktiv roll under samrådet. Bestämmelsen innebär att länsstyrelsen skall verka för att miljökonsekvensbeskrivningen får den inriktning och omfattning som behövs för tillståndsprövningen. Det anförda gäller för samtliga verksamheter och åtgärder oavsett graden av deras miljöpåverkan. Länsstyrelsens roll tar sikte på att miljökonsekvensbeskrivningen skall få ett ändamålsenligt innehåll. Det handlar alltså inte enbart om att hjälpa verksamhetsutövaren. Om länsstyrelsen

t.ex. ser att hänsyn behöver tas till eventuella synpunkter från allmänheten eller att någon företrädare för allmänheten har synpunkter som behöver komma med i bedömningsunderlaget, så ligger det i sakens natur att länsstyrelsen också verkar för att dessa synpunkter kommer fram så att de kan belysas. Med denna allsidiga utgångspunkt bör länsstyrelsens aktiva medverkan underlätta för verksamhetsutövaren att ta fram ett bra beslutsunderlag tidigt i processen och minska behovet av sena kompletteringskrav. Verksamhetsutövaren är dock fortfarande den som är ansvarig för att ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen utgör ett fullgott beslutsunderlag. Den nu införda skyldigheten för länsstyrelsen att lämna vägledning om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och omfattning innebär inte att verksamhetsutövarens ansvar för miljökonsekvensbeskrivningen i något avseende minskar. Den vägledning som länsstyrelsen lämnar under samrådet utgör inget hinder mot att länsstyrelsen eller annan myndighet senare framställer krav på kompletteringar.

Enligt andra stycket skall länsstyrelsen under samrådet besluta om verksamheten eller åtgärden skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. Till skillnad mot vad som hittills gällt skall länsstyrelsen i fortsättningen inte ta ställning till en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan i de fall regeringen med stöd av bemyndigandet i 4 a § har föreskrivit att verksamheten eller åtgärden skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. Antagandet om verksamhetens eller åtgärds miljöpåverkan är då redan gjort. I övriga fall skall länsstyrelsen även fortsättningsvis, i varje enskilt fall, pröva om verksamheten eller åtgärden skall antas medföra betydande miljöpåverkan. I de fall länsstyrelsen beslutar att en verksamhet eller åtgärd skall antas medföra en betydande miljöpåverkan måste verksamhetsutövaren se till att samrådet enligt 4 § sker med den vidare krets som anges i 4 § första stycket andra meningen. Det betyder att om samrådet har inletts endast med den snävare krets som anges i 4 § första stycket första meningen, måste samrådskretsen utvidgas. Eftersom tillsynsmyndigheten enligt 4 § skall höras under samrådet saknas anledning att särskilt inhämta tillsynsmyndighetens yttrande i frågan om verksamhetens miljöpåverkan. Vad som gäller för länsstyrelsens beslut utvecklas ytterligare i avsnitt 5.2.

Eftersom länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan skall fattas under det pågående samrådsförfarandet och inte som i dag efter att det tidigare samrådet avslutats, föreskrivs att länsstyrelsen inte får fatta beslut i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan innan tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda haft tillfälle att samråda med verksamhetsutövaren i frågan. Därigenom säkerställs att enskildas möjlighet att lämna synpunkter i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan inte minskar jämfört med vad som gäller i dag.

På samma sätt som gäller i dag får länsstyrelsens beslut inte överklagas särskilt.

6 kap. 7 §

Paragrafen anger vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla.

Av första stycket framgår att en miljökonsekvensbeskrivning alltid skall uppfylla syftet med miljökonsekvensbeskrivningar enligt 3 §. Mot-

svarande gäller i dag, men genom ändringen framgår redan av paragrafens inledning att det är ett grundläggande krav för samtliga verksamheter och åtgärder oavsett graden av deras miljöpåverkan. Vidare förtydligas att en miljökonsekvensbeskrivning skall ha det innehåll som är motiverat i det enskilda fallet. Det är viktigt att det inte ställs längre gående krav på miljökonsekvensbeskrivningen är vad som är motiverat i varje enskilt ärende.

I andra stycket anges obligatoriska krav på vad miljökonsekvensbeskrivningar skall innehålla när en verksamhet eller åtgärd skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. Den hänvisning som i dag finns till de obligatoriska kraven även för verksamheter och åtgärder som inte skall antas medföra en betydande miljöpåverkan tas bort. Därigenom tydliggörs att det inte uppställs några specificerade obligatoriska krav på miljökonsekvensbeskrivningens innehåll när en verksamhet eller åtgärd inte skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. De specificerade krav som anges i andra stycket är ett uttryck för att de uppgifterna alltid behövs för bedömningen av verksamheter som skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. När det gäller verksamheter som inte antas medföra en betydande miljöpåverkan är de uppräknade uppgifterna inte alltid relevanta. Att en miljökonsekvensbeskrivning alltid skall innehålla de uppgifter som behövs följer redan av paragrafens första stycke. Vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla utvecklas i avsnitt 5.3.

Tredje stycket motsvarar det nuvarande andra stycket. Ordalydelsen i bestämmelsen har delvis ändrats som en konsekvens av att länsstyrelsen inte längre kommer att fatta beslut i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan i de fall verksamheten eller åtgärden är upptagen i bilaga 1 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar.

Fjärde stycket kvarstår oförändrat.

Det nuvarande femte stycket tas bort. Att en ansökan i vissa fall skall innehålla en säkerhetsrapport följer direkt av 22 kap. 1 § första stycket 6 miljöbalken. Det finns inget behov av att erinra om detta krav i den bestämmelse som reglerar vad en miljökonsekvensbeskrivning skall innehålla. Ändringen innebär inte några minskade krav på redovisning i dessa delar jämfört med nu.

6 kap. 9 §

Ändringen i paragrafens andra stycke är en konsekvensändring med anledning av att 6 kap. 5 § inte längre reglerar samrådsförfarandet.

6 kap. 10 §

Ändringen i paragrafen är en konsekvens av att termen miljökonsekvensbedömning inte längre skall användas som en beteckning för samrådsförfarandet. Någon ändring i sak är inte avsedd.

9 kap. 6 §

Ett nytt fjärde stycke införs så att det klart uttrycks i lagtexten att en anmälningspliktig verksamhet inte får påbörjas innan sex veckor förflutit från det att anmälan har gjorts om inte tillsynsmyndigheten bestämmer annat. Tillsynsmyndigheten kan i det enskilda fallet besluta att verksamheten får påbörjas tidigare eller att påbörjandet inte får ske förrän senare,

allt beroende på vad som är nödvändigt för att myndigheten skall kunna ta ställning till behovet av eventuella förelägganden om försiktighetsmått.

9 kap. 6 a §

Paragrafen är ny. I första stycket har den särskilda behovsprövningen vid prövningar av ansökan om täkter flyttats från 12 kap. till 9 kap. Detta gäller även förbudet att lämna tillstånd till en täkt som kan befaras försämra för vissa djur- och växtarter. I andra stycket har bestämmelsen om skyldighet att vid täkt av matjord beakta behovet av bruksbar jordbruksmark flyttats från 12 kap. Tredje stycket anger att det krävs säkerhet för villkor som skall gälla för tillstånd till täkt på samma sätt som gäller i dag. Även den bestämmelsen har flyttats från 12 kap.

11 kap. 8 §

Genom att vissa vattenverksamheter i fortsättningen kan anmälas, kompletteras paragrafen med att förelägganden kan meddelas till skydd för fisket. Även om tillsynsmyndigheten enligt 26 kap. 9 § får meddela de förelägganden som behövs i ett enskilt fall, kompletteras bestämmelsen med att förelägganden kan meddelas till skydd för fisket på samma sätt som gäller för villkor för tillstånd. Bestämmelsen är av särskild betydelse för att försäkra att tillsynsmyndigheten beaktar fiskeintressen.

11 kap. 9 §

Andra och tredje meningen i första stycket har flyttats till en ny paragraf, 9 b §. Tredje stycket upphävs eftersom det endast är en hänvisning till en bestämmelse i samma kapitel.

11 kap. 9 a §

Paragrafen, som är ny, bemyndigar regeringen i första stycket att föreskriva att vissa vattenverksamheter skall vara anmälningspliktiga.

I andra stycket anges att tillsynsmyndigheten i det enskilda fallet kan förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd. Regeringen kommer att föreskriva om i vilka fall detta får ske.

11 kap. 9 b §

Bestämmelsen är ny men innehållet i första stycket har flyttats från 11 kap. 9 § första stycket. I andra stycket finns en upplysning om att en anmälan om vattenverksamhet skall göras till generalläkaren, länsstyrelsen eller kommunen enligt föreskrifter som meddelas av regeringen. I tredje stycket anges att en verksamhet får börjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts. Tillsynsmyndigheten kan i det enskilda fallet besluta att verksamheten får påbörjas tidigare eller att påbörjandet inte får ske förrän senare, allt beroende på vad som är nödvändigt för att myndigheten skall kunna ta ställning till behovet av eventuella förelägganden om försiktighetsmått.

11 kap. 12 §

Paragrafen har kompletterats med att anmälan enligt 9 a § inte behövs om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

16 kap. 2 §

Ändringen har behandlats i avsnitt 5.6.

I paragrafen införs ett nytt tredje stycke. Bestämmelsen innebär att det vid ansökan om tillstånd till ändring av en miljöfarlig verksamhet är möjligt att begränsa tillståndet till att enbart avse ändringen. Syftet med bestämmelsen är att underlätta för verksamhetsutövare att genomföra angelägna och brådskande ändringar eller utökningar av verksamheten utan att, i enlighet med den praxis som utvecklats, det tillstånd som redan gäller för verksamheten skall behöva ersättas med ett helt nytt tillstånd. Genom möjligheten att avgränsa tillståndet förenklas prövningen av tillståndspliktiga ändringar.

Prövningen av om ändringen kan tillåtas måste naturligtvis ske med beaktande av det slutresultat som verksamheten som helhet får med ändringen. Det är inte möjligt att pröva ändringen isolerat från sitt sammanhang. Om tillståndsmyndigheten finner att det från miljöskyddssynpunkt är möjligt att begränsa tillståndet till att enbart avse en ändring, bör ändringstillståndet få förenas med villkor även för delar av verksamheten som har ett miljömässigt samband med ändringen. Det förslag som presenterades i lagrådsremissen innehöll en bestämmelse om detta. På *Lagrådets* inrådan föreslås i stället att den bestämmelsen tas in i 24 kap. 5 §.

Det är verksamhetsutövaren som väljer hur ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen skall avgränsas. Enligt 6 kap. 5 § första stycket miljöbalken skall länsstyrelsen ha en aktiv roll under samrådet. Verksamhetsutövaren bör då kunna få viss vägledning om vilken avgränsning som är godtagbar. Det är slutligen tillståndsmyndigheten som avgör om den av verksamhetsutövaren gjorda avgränsningen kan godtas och om ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen kan ligga till grund för prövningen av ärendet. Vad som gäller för det förenklade förfarandet i samband med ändring av miljöfarlig verksamhet utvecklas i avsnitt 5.6.

Den ändrade hänvisningen i paragrafens fjärde (tidigare tredje) stycke är en konsekvens av att bestämmelserna i lagen (2004:656) om utsläpp av koldioxid nu finns i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter.

17 kap. 1 §

Genom att den obligatoriska tillåtighetsprövningen i fortsättningen endast skall avse anläggningar för kärnteknisk verksamhet, anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle och stora infrastrukturanläggningar har övriga verksamheter utgått.

17 kap. 4 a §

De slag av verksamheter som enligt förslaget till ny lydelse av 17 kap. 1 § utgår från regeringens obligatoriska tillståndsprövning kommer i stället att kunna bli föremål för regeringens tillåtighetsprövning med

stöd av 17 kap. 3 §. För att bibehålla kommunernas starka ställning i fråga om sådana verksamheter kan kommunfullmäktige begära att regeringen med stöd av 17 kap. 3 § skall förbehålla sig tillåtlighetsprövningen. Kommunfullmäktige måste dock ta initiativ till att begära en sådan prövning. Om någon annan har begärt en sådan prövning bör regeringen inte vara skyldig att hämta in kommunfullmäktiges yttrande i den frågan. I det enskilda fallet måste naturligtvis de förutsättningar för förbehåll som gäller enligt 3 § vara uppfyllda (dvs. att någon av de förutsättningar som räknas upp i 17 kap. 3 § första stycket är uppfyllda). Det krävs särskilda skäl för att regeringen skall avstå från att pröva en verksamhet efter en sådan begäran. Särskilda skäl kan vara att verksamheten inte har en sådan betydelse att det är motiverat med en regeringsprövning. Det kan t.ex. röra sig om en verksamhet med liten omfattning eller som inte är av ingripande beskaffenhet. Etableringar inom ett befintligt industriområde eller i andra redan exploaterade områden kan vara exempel på sådana förhållanden. Särskilda skäl kan även finnas om det annars är onödigt att verksamheten prövas av regeringen. Bestämmelsen är tillämplig på prövningen av verksamheter som tidigare omfattades av den obligatoriska tillåtlighetsprövningen.

17 kap. 6 §

Eftersom flera verksamheter utmönstras ur 17 kap. 1 § har hänvisningen i första stycket ändrats. Hänvisningen i tredje stycket har ersatts med en uppräkningslista av de verksamheter som skall kunna tillåtas av regeringen om regeringen obligatoriskt skall pröva verksamheterna eller om regeringen har förbehållit sig prövningen av dem och det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att de kommer till stånd.

19 kap. 3 §

Ändringen gör det möjligt för en länsstyrelse som handlägger ett anmälningsärende om vattenverksamhet att på eget initiativ ta över handläggningen av ett ärende hos en kommun om ärendena bör handläggas tillsammans. Kommunen är på begäran skyldig att lämna över ärendet till länsstyrelsen. Eftersom 21 kap. 3 § avser sökande i ett tillståndsärende behöver en komplettering ske så att bestämmelsen även kan tillämpas i ett anmälningsärende.

22 kap. 1 §

Ändringen i paragrafens första stycke 3 är en konsekvensändring med anledning av ändringarna i 6 kap. Ändringen i andra stycket är redaktionell.

24 kap. 3 §

Ett nytt tredje stycke förs in. Innehållet kommer från 24 kap. 5 § andra stycket. Med hänsyn till att det kan finnas skäl att på nytt pröva en täkt som återupptas efter att ha varit nedlagd under längre tid, är det angeläget att även i framtiden kunna helt eller delvis upphäva tillstånd till täkt när tio år förflutit från det att tillståndet vunnit laga kraft.

24 kap. 5 §

Innehållet i andra stycket upphävs och delar av det flyttas till 24 kap. 3 §. Övriga delar av stycket utgår helt.

I ett nytt andra stycke tas den omprövningsbestämmelse in som i lagrådsremissen föreslogs ingå i 16 kap. 2 §. Om tillsynsmyndigheten finner att det finns förutsättningar för att meddela ett ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 §, bör det finnas en möjlighet att samtidigt göra ändringar i villkoren för den del av verksamheten som tidigare har miljöprövats (dvs. att göra ändringar i grundtillståndet). För grundtillståndet blir det alltså i praktiken fråga om att göra en omprövning av vissa villkor. Detta talar för, som *Lagrådet* pekat på, att bestämmelsen om omprövning placeras i 24 kap. 5 §. De nuvarande bestämmelserna i 24 kap. innebär att tillståndshavaren påtvingas ändrade villkor. Detta utgör en skillnad i jämförelse med att tillståndshavaren ansöker om ett ändringstillstånd. Verksamhetsutövaren kan nämligen låta bli att ta ett nytt tillstånd i anspråk med följderna att det tidigare tillståndet och dess villkor fortsätter att gälla. Den omprövningsbestämmelse som nu tas in i 24 kap 5 § har en formulering som tar hänsyn till detta. Med formuleringen att ändringstillstånd ”får förenas med bestämmelser om ändringar i villkor som tidigare har meddelats...” avses att det är i ändringstillståndet som tillståndsmyndigheten skall ta in de bestämmelser som innebär att villkor i grundtillståndet ändras för det fall ändringstillståndet tas i anspråk.

I lagrådsremissen innehöll omprövningsbestämmelsen uttrycket ”miljömässigt samband”. *Lagrådet* har påpekat att uttrycket är diffust. Med de delar av verksamheten som inte omfattas av själva ändringen men som har ett miljömässigt samband med den avsågs följande. Med utgångspunkt i ett visst miljöhänseende (t.ex. att skydda luften från att förorenas av ett visst ämne) kan grundtillståndet ha förenats med villkor (t.ex. villkor om utsläpp av ämnet till den omgivande luften). Om samma miljöhänseende gör sig gällande när en ändring prövas kommer också ändringstillståndet att behöva förenas med villkor (som i det givna exemplet kan vara villkor om högsta tillåtna mängd utsläpp av det ifrågavarande ämnet eller villkor om utrustning för rening av utgående luft). Den ändring som avses med ändringstillståndet kan göra det nödvändigt att ändra villkoren i grundtillståndet. Utsläppen av ett visst ämne till luft kan alltså från miljösynpunkt ha ett sådant samband att ändringstillståndets villkor inte kan ses isolerat från grundtillståndets villkor och vice versa. Med anledning av *Lagrådets* påpekande föreslår regeringen en formulering som tydligare ger uttryck för det som nu sagts.

Med omprövningsbestämmelsens placering i 24 kap. 5 § behöver en ändring göras i 24 kap. 7 § (se nedan).

Ett nytt tredje stycke införs som innebär att ett ändringstillstånd får omprövas samtidigt med att en omprövning sker av det tillstånd som gäller för verksamheten som helhet. I omprövning av ändringstillståndet ingår naturligtvis omprövning av de bestämmelser och villkor som finns i ändringstillståndet. Omprövningsmöjligheten gäller även om ingen av de omprövningsgrunder som anges i paragrafens första stycke är tillämpliga på ändringstillståndet. Genom regleringen uppnås att det vid omprövning av verksamhetens huvudtillstånd alltid skall vara möjligt att göra en helhetsprövning av verksamheten.

För villkor i det gällande tillståndet som inte har samband med ändringen krävs normalt att någon av de myndigheter som anges i 24 kap. 7 § miljöbalken ansöker om omprövning enligt 5 § samma kapitel.

24 kap. 7 §

Den nuvarande regleringen i 24 kap. 3–6 §§ utgår från att en myndighet ansöker om omprövning (24 kap. 7 §). Villkor får också upphävas eller ändras om tillståndshavaren ansöker om det (24 kap. 8 §). Den nya omprövningsbestämmelsen i 24 kap. 5 § tredje stycket behöver kunna tillämpas när en tillståndsmyndighet meddelar ett ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § och utan att en myndighet eller tillståndshavaren särskilt har ansökt om en omprövning av grundtillståndet. Ett tillägg med den innebörden tas därför in i paragrafen.

24 kap. 15 §

Ändringen är en konsekvens av att bestämmelserna i lagen (2004:656) om utsläpp av koldioxid nu finns i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter.

26 kap. 9 §

Ändringen i femte stycket är en konsekvens av att bestämmelserna i lagen (2004:656) om utsläpp av koldioxid nu finns i lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter.

26 kap. 21 a §

Paragrafen är ny men motsvarar innehållet i 12 kap. 5 § andra och tredje styckena i deras nuvarande lydelse.

12.2 Ändringarna i luftfartslagen (1957:297)

6 kap. 5 a §

Ändringarna är konsekvensändringar med anledning av att samrådsförfarandet i sin helhet kommer regleras i 6 kap. 4 § samtidigt som länsstyrelsens skyldighet att fatta beslut i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan flyttas till 6 kap. 5 § miljöbalken.

I bestämmelsens andra stycke regleras med vilka ett inledande samråd skall ske. Den omständigheten att tillsynsmyndigheten föreslås ingå i samrådskretsen enligt 6 kap. 4 § första stycket första meningen miljöbalken medför inte att samrådskretsen enligt luftfartslagen ändras.

12.3 Ändringarna i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.

7 §

Enligt paragrafens lydelse före de nu föreslagna ändringarna skall – för det fall lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft

vid krig m.m. blir tillämplig på en vattenverksamhet – bestämmelserna i 17 kap. 3 § miljöbalken gälla i fråga om regeringens tillåtlighetsprövning. Eftersom den obligatoriska tillåtlighetsprövningen inte skall gälla, och därmed inte heller kravet på särskilda skäl för att avstå från den prövningen, konsekvensändras 7 §.

Första stycket blir överflödigt eftersom vattenverksamheter inte längre omfattas av 17 kap. 1 § miljöbalken.

Med detta lagstiftningsärende avses inte att reformera innebörden av bestämmelserna i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m. Därför kompletteras paragrafens andra stycke med angivandet att de nya bestämmelserna i 17 kap. 4 a § inte heller skall gälla i fråga om vattenverksamhet som omfattas av 1962 års lag.

Konsekvensändringarna medför att andra stycket blir paragrafens enda stycke.

12.4 Ändringarna i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln

3 b §

Paragrafen innehåller en likadan bestämmelse som den som i det här lagstiftningsärendet föreslås bli flyttad från 12 kap. 2 § första stycket miljöbalken till den nya 9 kap. 6 a § miljöbalken. I lydelsen före de nu föreslagna lagändringarna finns en hänvisning till 12 kap. 1 § första stycket miljöbalken, dvs. till de olika slags täkter som anges där (täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter som inte utgör husbehovstäkt för markinnehavaren). Eftersom uppräkningslistan i 12 kap. 1 § miljöbalken utgår ur lagtexten – tillståndsplikt enligt 9 kap. miljöbalken anges nämligen genom uppräkningslistan i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd – behöver hänvisningen i 3 b § lagen om kontinentalsockeln ersättas med en motsvarande uppräkningslista. Det kan anses uteslutet att tillståndsprövning enligt lagen om kontinentalsockeln skulle komma att avse torvtäkt. Därför är det tillräckligt att låta uppräkningslistan omfatta täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord eller andra jordarter. Det kan också anses uteslutet att tillståndsprövning enligt lagen om kontinentalsockeln skulle komma att avse husbehovstäkt för markinnehavare. Någon särskild text om täkt för markinnehavarens husbehov behövs därför inte i paragrafen. I övrigt anpassas ordalydelsen till den nya mer moderna lydelsen i 9 kap. 6 a § miljöbalken. Någon betydelseändring i sak är inte avsedd.

12.5 Ändringarna i väglagen (1971:948)

14 a, 14 b och 16 §§

Ändringarna är konsekvensändringar med anledning av att samrådsförfarandet i sin helhet kommer regleras i 6 kap. 4 § samtidigt som länsstyrelsens skyldighet att fatta beslut i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan flyttas till 6 kap. 5 § miljöbalken samt att begreppen utökat samråd och miljökonsekvensbedömning tas bort i 6 kap 5 §.

I 14 a § andra stycket regleras frågan om med vilka samråd skall ske vid utarbetandet av en förstudie. Den omständigheten att tillsynsmyndigheten föreslås ingå i samrådskretsen enligt 6 kap. 4 § första stycket första meningen miljöbalken medför inte att samrådskretsen enligt 14 a § väg-lagen ändras.

15 §

Ändringen är en konsekvensändring av att bestämmelserna i dåvarande 6 kap. 11–13 §§ miljöbalken fick ny numrering genom SFS 2004:606 (prop. 2003/04:116).

12.6 Ändringarna i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn

1 b §

Ändringarna är konsekvensändringar med anledning av att samrådsförfarandet i sin helhet kommer regleras i 6 kap. 4 § samtidigt som länsstyrelsens skyldighet att fatta beslut i frågan om en verksamhets eller åtgärds miljöpåverkan flyttas till 6 kap. 5 § miljöbalken.

12.7 Ändringen i lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter

7 §

Ändringen i fjärde stycket är en konsekvensändring med anledning av att bestämmelsen i 12 kap. 2 § miljöbalken flyttas till en ny paragraf, 9 kap. 6 a § miljöbalken.

12.8 Ändringen i plan- och bygglagen (1987:10)

5 kap. 18 §

Ändringen är en konsekvensändring med anledning av att den nuvarande regleringen av en miljökonsekvensbeskrivnings innehåll för verksamheter med en betydande miljöpåverkan med regeringens förslag kommer att återfinnas i första och andra styckena. I dag finns regleringen enbart i första stycket.

12.9 Ändringarna i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg

2 kap. 1, 1a och 2 §§

Ändringarna är konsekvensändringar med anledning av att samrådsförfarandet i sin helhet kommer regleras i 6 kap. 4 § samtidigt som länsstyrelsens skyldighet att fatta beslut i frågan om en verksamhets eller åt-

gårds miljöpåverkan flyttas till 6 kap. 5 § miljöbalken samt att begreppet utökat samråd tas bort i 6 kap.

Med vilka samråd skall ske vid utarbetande av en förstudie enligt 2 kap. 1 § lagen om byggande av järnväg regleras i bestämmelsens andra stycke. Den omständigheten att tillsynsmyndigheten föreslås ingå i samrådskretsen enligt 6 kap. 4 § första stycket första meningen miljöbalken medför inte att samrådskretsen enligt 2 kap. 1 § lagen om byggande av järnväg ändras.

12.10 Ändringarna i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus

1 §

En följdändring görs eftersom prövningen av täkter flyttas över från 12 kap. till 9 kap. miljöbalken.

4 §

En följdändring görs eftersom bestämmelsen i 12 kap. 5 § andra stycket flyttas över till 26 kap. 21 a § första stycket miljöbalken.

12.11 Ändringen i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken

27 §

Hänvisningen till 17 kap. 1 § 18 och 19 miljöbalken konsekvensändras till följd av att punkterna 18 och 19 nu får beteckningarna 2 och 3.

12.12 Ändringarna i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet

6 kap. 5 §

Bestämmelsen anger i första stycket att även tillsynsmyndigheten har rätt att i ett anmälningssärende ålägga en verksamhetsutövare att betala en särskild avgift för främjandet av fisket i det vatten som berörs av en vattenverksamhet eller inom något avgränsande vattenområde. Någon förändring av i vilka fall avgifter kan åläggas är inte avsedd. Avgifterna skall kunna åläggas samma vattenverksamheter som i dag är tillståndspliktiga och som i fortsättningen blir anmälningsskyldiga. Förändringarna innebär inte några ytterligare kostnader för verksamhetsutövarna. En konsekvensändring görs i andra stycket.

6 kap. 8 §

I fjärde stycket tredje strecksatsen ändras ”villkor” till ”villkor eller förelägganden” för att anpassa bestämmelsen till den ändrade lydelsen i 11 kap. 8 § miljöbalken.

Sammanfattning av betänkandet En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124)

Prop. 2004/05:129
Bilaga 1

Miljöbalkskommittén har fått i uppdrag att undersöka möjligheterna att effektivisera och förenkla miljöprövningen utan att hälso- och miljöskyddskraven åsidosätts. Förslagen som lämnas är inriktade på prövningens första skeden; från den första myndighetskontakten till beslut i första instans. Förslagen gäller bland annat förfarandet för att ta fram miljökonsekvensbeskrivningar, prövningen vid ändringar och utbyggnader av befintliga miljöfarliga verksamheter, anmälningsplikt i stället för tillståndsplikt för vissa vattenverksamheter, prövningen av täkter samt regeringens tillåtlighetsprövning av vissa verksamheter.

Ett mer flexibelt system för miljökonsekvensbedömning

Kommittén har som underlag för sitt förslag från miljöbalkens olika aktörer hämtat in synpunkter och erfarenheter som gäller miljökonsekvensbeskrivningar och miljöprövning enligt nuvarande regler. Kommittén har också sammanställt uppgifter om handläggningstider för tillståndsprövningen av miljöfarliga verksamheter vid miljödomstolarna och länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer. Miljökonsekvensbedömningen – dvs. förfarandet för att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning samt efterföljande tillståndsprövning – är i stor utsträckning styrd av EG:s MKB- och IPPC-direktiv. Kommittén har därför studerat hur processen går till i andra länder som också tillämpar dessa direktiv och då särskilt undersökt förfarandena i Finland, Danmark och Nederländerna.

Kommitténs slutsatser är att dagens regler beträffande miljökonsekvensbeskrivningar i alltför hög grad ställer specificerade krav på förfarandet och innehållet och att det finns behov av ett större utrymme för anpassning till förhållandena i det enskilda fallet. Det ställs i dag krav på fullständiga miljökonsekvensbeskrivningar i betydligt fler fall i Sverige än i andra EU-länder. Därför föreslås en harmonisering till vad som gäller i andra länder. De specificerade och formaliserade kraven skulle därmed enbart gälla vid prövningen av nyetableringar och betydande ändringar av de största verksamheterna; de som omfattas av EG:s obligatoriska krav och de som bedöms ha en betydande miljöpåverkan som motsvarar dessa verksamheter.

För andra verksamheter får innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen anpassas till förhållandena i det enskilda fallet. Motsvarande får också gälla beträffande omfattningen av det samråd som skall ske innan ansökan lämnas till tillståndsmyndigheten. Det bör dock understrykas att det beslutsunderlag sökanden lämnar i ansökningar enligt miljöbalken alltid skall vara tillräckligt för en prövning enligt bland annat miljöbalkens hänsynsregler.

Ett enklare förfarande för miljökonsekvensbeskrivningar

Enligt nuvarande regler skall en sökande som skall ta fram en miljökonsekvensbeskrivning hålla ett tidigt samråd med länsstyrelsen och de enskilda som närmast berörs av verksamheten. Därefter skall länsstyrelsen alltid fatta ett beslut som anger om den sökta verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För verksamheter som kan

antas medföra betydande miljöpåverkan gäller att ett utökat samråd med myndigheter, organisationer och allmänhet skall ske innan miljökonsekvensbeskrivningen slutligt upprättas och ges in till tillståndsmyndigheten tillsammans med ansökan.

Kommittén föreslår att det för samtliga verksamheter – oavsett om de omfattas av EG:s krav på en obligatorisk miljökonsekvensbedömning eller inte – ställs krav på endast ett samråd innan miljökonsekvensbeskrivning och ansökan ges in till tillståndsmyndigheten. För de stora verksamheterna som omfattas av de obligatoriska kraven på miljökonsekvensbedömning bör även i fortsättningen samrådets omfattning anges i lag. Samrådet skall då ske med samma vida krets som i dag gäller för det utökade samrådet. För övriga verksamheter får samrådets omfattning i högre grad anpassas till förhållandena i det enskilda fallet, men länsstyrelsen skall alltid ingå i samråds-kretsen.

För verksamheter som redan omfattas av de obligatoriska kraven på miljökonsekvensbedömning behövs det inte något särskilt beslut om att de kan medföra betydande miljöpåverkan. I övriga fall får länsstyrelsen efter samrådet göra en bedömning av om verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. I flertalet fall kommer länsstyrelsen att finna att verksamheten inte kan antas medföra en miljöpåverkan som är betydande och detta kan då dokumenteras på ett enkelt sätt. I det fåtal fall länsstyrelsen finner att en verksamhet som inte omfattas av de obligatoriska kraven ändå kan medföra en betydande miljöpåverkan, skall länsstyrelsen besluta om detta. I dessa fall gäller de specificerade kraven på samrådets omfattning och miljökonsekvensbeskrivningens innehåll.

Bättre beslutsunderlag tidigt i processen

Många verksamhetsutövare har framfört synpunkter på att miljöprövningen fördröjs genom att myndigheterna alltför sent i processen kräver kompletteringar av miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag från sökanden. Många myndigheter anser å sin sida att beslutsunderlaget från sökandena ofta har stora brister.

För prövningen av de stora verksamheter som omfattas av de obligatoriska kraven på miljökonsekvensbedömning föreslås att de verksamhetsutövare som så önskar skall kunna begära ett besked från länsstyrelsen om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och omfattning. Beskedet skall inte vara bindande för vare sig sökanden, länsstyrelsen eller tillståndsmyndigheten vid den fortsatta prövningen, men ge sökanden vägledning i det enskilda fallet.

Det är vanligt att tillståndsmyndigheterna som första åtgärd, då de tagit emot en tillståndsansökan, skickar ansökan inklusive miljökonsekvensbeskrivning till vissa miljömyndigheter med förfrågan om beslutsunderlaget är tillräckligt eller om det behöver kompletteras. Sökanden ges tillfälle att komma in med de kompletteringar som efterfrågats och tillståndsmyndigheten kungör ansökan inklusive miljökonsekvensbeskrivningen när denna godtagits. Förfarandet är inte formaliserat genom lagbestämmelser. Kommittén anser att det fyller en viktig funktion genom att beslutsunderlaget granskas av flera instanser på ett tidigt stadium, och föreslår därför att det införs lagregler som innebär att ett sådant för-

farande skall genomföras för de verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Kommittén anser att kungörandet av ansökan inklusive miljökonsekvensbeskrivning i princip skall innebära att tillståndsmyndigheten bedömt att beslutsunderlaget från sökanden är tillräckligt för att allmänheten, remissinstanserna och tillståndsmyndigheten själv skall kunna genomföra prövningen av projektet och ta ställning till ansökan. Efter kungörandet skall det normalt inte behöva förekomma några mer omfattande kompletteringar från sökandens sida.

Dagens regel om att tillståndsmyndigheten skall godkänna miljökonsekvensbeskrivningen senast i samband med avgörandet av målet eller ärendet tillämpas oftast så att godkännandet sker i en standardiserad fras i tillståndsbeslutet. Kommittén anser att ett sådant godkännande saknar funktion och regeln kan i värsta fall bidra till en uppfattning att även omfattande kompletteringskrav kan ställas sent. Den bör därför utgå.

Ett enklare förfarande vid prövningar av ändringar och utökningar av befintliga miljöfarliga verksamheter

Tidigare förekom att tillstånd till ändringar och utbyggnader av befintliga miljöfarliga verksamheter meddelades i form av så kallade påbyggnadstillstånd. Det innebar att enbart ändringen eller utökningen prövades – inte hela verksamheten. Man byggde på, utökade, det grundläggande tillståndsbeslutet för hela verksamheten med ett nytt som alltså bara gällde för ändringen. Det var ett sätt att begränsa prövningens omfattning. Problem som kunde uppkomma om påbyggnadstillstånd meddelades i stor utsträckning för en anläggning var att det miljömässiga helhetsperspektivet på verksamheten kunde gå förlorat och att det blev svårt att överblicka vilka bestämmelser som gällde för verksamheten som helhet, särskilt när påbyggnadstillståndet innehöll nya eller ändrade villkor. Gradvis har därför bruket av påbyggnadstillstånd minskat, för att genom miljöbalkens tillkomst nästan upphöra.

Eftersom det numera är betydligt vanligare med utbyggnader och ändringar av befintliga anläggningar än rena nyetableringar anser kommittén att det är angeläget från effektiviseringssynpunkt att tillståndsprövningen kan förenklas till att bara avse ändringen. En viktig förutsättning är att möjligheterna att överblicka och uppdatera de villkor som sammantaget gäller för en verksamhet som helhet måste förbättras.

Kommittén föreslår att man skall kunna lämna påbyggnadstillstånd till sådana ändringar som inte innebär en betydande miljöpåverkan. Prövningen måste dock alltid omfatta sådana verksamhetsdelar som har ett tydligt tekniskt och miljömässigt samband så att de kan prövas i ett sammanhang. Det är tillståndsmyndigheten som avgör om ett påbyggnadstillstånd kan godtas och vilken omfattning prövningen skall ha. Vid påbyggnadstillstånd bör det enklare förfarandet för miljökonsekvensbeskrivningar kunna tillämpas.

För att förbättra möjligheterna att överblicka och uppdatera villkoren för verksamheten som helhet föreslås kompletteringar av gällande regler. Det skall vara möjligt att i samband med påbyggnadstillstånd ändra eller komplettera villkor som gäller andra delar av verksamheten än den som omfattas av ändringen. Det bör också finnas lagstöd för att de villkor som meddelas i påbyggnadstillstånd skall kunna omprövas samtidigt med

villkoren enligt grundtillståndet. Slutligen bör det också specificeras att miljörapporten vart femte år skall innehålla verksamhetsutövarens bedömning av om villkoren fortfarande uppfyller miljöbalkens krav. Det är en åtgärd som syftar till att underlätta för tillsynsmyndigheten att bedöma om villkoren är tillräckliga eller om en begäran om omprövning av dem skall göras. Den ger också förutsättningar att kontrollera att miljöbalkens krav får genomslag även vid de verksamheter som enbart prövats enligt miljöskyddslagen.

Anmälningsskyldighet i stället för tillståndsskyldighet för vissa vattenverksamheter

Enligt huvudregeln fordrar i dag alla vattenverksamheter tillstånd enligt miljöbalken om det inte är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas. Det innebär att det krävs ett formaliserat tillståndsförfarande hos miljödomstol även för verksamheter som har en förhållandevis liten inverkan på miljön. Det har gjort att det hos länsstyrelserna har utbildats olika sätt att hantera de vattenverksamheter som är på gränsen till att vara tillståndsskyldiga.

För att förenkla för verksamhetsutövarna, för att avlasta miljödomstolarna och för att få ett mer enhetligt provningssystem föreslår kommittén att vissa mindre vattenverksamheter i fortsättningen skall anmälas till länsstyrelsen. Anmälningsskyldigheten ersätter tillståndsskyldigheten för verksamheter av de typer och storlekar som anges i en särskild lista. Kommitténs förslag innebär i övrigt inte någon ändring av det befintliga regelsystemet för vattenverksamhet. Det betyder bland annat att eventuella frågor om ersättning för skada och intrång samt om tvångsrätt även i fortsättningen skall prövas av miljödomstol. Om det uppkommer yrkanden av detta slag i ett anmälningsärende, kan verksamheten därför inte hanteras genom en anmälan utan det fordras tillstånd av miljödomstol.

För att förhindra dubbla prövningar av vissa verksamheter, föreslår kommittén att ett anmälningsärende hos länsstyrelsen får handläggas gemensamt med ett kommunalt ärende om dispens från strandskyddsbestämmelserna.

Tydligare tillståndsprövning av täkter

I dag tillståndsprövas täkter enligt särskilda regler i 12 kap. miljöbalken. Det innebär bland annat att de inte prövas av länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer på det sätt som gäller för andra miljöfarliga verksamheter, utan av länsstyrelsen som sådan. Det har fört med sig att det inte går att samtidigt pröva en täkt och de miljöfarliga verksamheter som ofta bedrivs tillsammans med täkten. Det finns också formella brister och oklarheter när det gäller reglerna för prövningen. Det går exempelvis inte att föreskriva att besluten skall gälla omedelbart och det finns oklarheter i beslutens rättskraft och när det gäller möjligheterna att ompröva villkoren.

För att lösa dessa problem föreslår kommittén att täkter skall prövas enligt de regler som gäller för miljöfarliga verksamheter och tas upp i listorna över tillståndsskyldiga och anmälningskyldiga miljöfarliga verksamheter. Täkter av olika slag – täkt av torv, naturgrus, berg osv. – kommer därmed att omfattas av tillståndsskyldighet hos länsstyrelsens miljöprövnings-

delegation (B-verksamheter) eller av anmälningsplikt hos den kommunala miljönämnden som är tillsynsmyndighet (C-verksamhet).

I 12 kap. miljöbalken finns två särskilda hänsynsregler som enbart gäller täktverksamhet. Den ena innebär en behovsprövning av täkten. Kommittén anser att de allmänna hänsynsreglerna är tillräckliga för den prövning som skall göras och föreslår att regeln utgår. Den andra särskilda hänsynsregeln ställer krav på att en täkt inte får försämra livsbetingelserna för hänsynskrävande växt- och djurarter. Kommittén anser att det inte är motiverat att ställa så långtgående krav på just täkter, när det för andra verksamheter eller åtgärder inte finns någon liknande regel. Kommittén föreslår därför att det i stället för den särskilda hänsynsregeln införs en allmän hänsynsregel i 2 kap. miljöbalken som uttrycker kravet på skydd av den biologiska mångfalden och som då kommer att träffa alla verksamheter på vilka miljöbalken är tillämplig. Kommittén avser i nästa delbetänkande lämna förslag till ändrad utformning av miljöbalkens allmänna hänsynsregler, bland annat en ny regel om biologisk mångfald.

Regeringens obligatoriska tillåtlighetsprövning begränsas till enbart infrastrukturprojekt

För att förenkla och förkorta tiden för miljöprövningen av några av de allra största verksamheterna föreslår kommittén att den obligatoriska regeringsprövningen enligt 17 kap. 1 § miljöbalken i fortsättningen bara skall avse infrastrukturprojekt. Möjligheten för regeringen att i ett enskilt fall förbehålla sig prövningen skall finnas kvar, liksom skyldigheten för myndigheter och kommuner att underrätta regeringen om sådana verksamheter som bör tillåtlighetsprövas av regeringen.

Behov av ytterligare utredningar

För närvarande pågår i olika sammanhang arbete som har betydelse för hur regleringen av miljökonsekvensbedömningar på längre sikt bör utformas för att både stämma överens med EG:s direktiv och bli så effektivt som möjligt i den svenska tillämpningen. Arbetet inom PBL-kommittén med miljökonsekvensbedömningar för planer och program, Naturvårdsverkets översyn av tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarliga verksamheter och förslagen i detta delbetänkande är exempel på detta.

Kommittén kan konstatera att det skulle behövas ett gemensamt system för att fånga upp alla olika slag av projekt som skall genomgå en miljökonsekvensbedömning; både miljöfarliga verksamheter, vattenverksamheter och sådana projekt som miljöprövas enligt andra lagar än miljöbalken, men också sådana som faller utanför dessa områden. Som redovisats i ett tidigare delbetänkande anser kommittén att man så långt möjligt bör ha samordnade regler för olika slag av verksamheter. När det gäller miljökonsekvensbeskrivningar bör också reglerna samordnas med dem som gäller för planer och program.

Kommittén anser att den övergripande frågan om hur miljökonsekvensbedömningarna bör regleras i framtiden bör utredas, men lämnar inga synpunkter på i vilket sammanhang detta bör ske.

En möjlig utgångspunkt för en sådan utredning skulle kunna vara att låta 6 kap. miljöbalken bli startpunkten för all miljökonsekvensbedöm-

ning, både enligt balkens regler och enligt andra lagar. Några särskilda förteckningar som utgår från om ett projekt är miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet eller annat skulle då inte behövas. Alla typer av projekt och planer skulle kunna förtecknas gemensamt och av förteckningen skulle framgå vilket förfarande som skall tillämpas (om det exempelvis fordras tillstånd, anmälan eller annat), vilken myndighet som ansvarar för bedömningen osv.

Ett snabbt genomförande är viktigt

Miljöbalken har sedan introduktionen 1999 dragits med en rad barnsjukdomar. Bland annat har kritiken mot långa handläggningstider och omfattande byråkrati vid tillståndsprövningen med rätta varit hård. Dagens regelverk kan leda till att investeringar som är till gagn för såväl samhällsekonomi som miljöskydd inte blir av. Miljöbalken motverkar i dessa fall sitt eget syfte om att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Ett viktigt steg mot att skapa en miljöbalk som kan leva upp till sin egen portalparagraf är därför att få en effektivare miljöprövning.

Nödvändiga miljöhänsyn skall alltid tas och alla skall uppleva att kraven är relevanta. Det är av största vikt att ett fortsatt förtroende för miljölagstiftningen skall kunna bevaras. Detta kan riskeras om de brister som uppmärksammas inte rättas till.

Kommittén känner stor tillfredsställelse med de förslag som presenteras i betänkandet mot bakgrund av att samtliga förslag lyckas förena en effektivisering och förenkling av miljöprövningen utan att hälso- och miljöskyddskraven åsidosätts. Kommittén föreslår exempelvis att vissa vattenverksamheter blir anmälningspliktiga i stället för tillståndspliktiga. Samtidigt ges länsstyrelserna möjlighet att föreskriva tillståndsplikt för en verksamhet trots att den omfattas av anmälningsplikt. På så sätt avlastas miljödomstolarna från ett antal mål och får i huvudsak upp de ärenden där en verksamhet kan medföra betydande påverkan på allmänna intressen.

På samma sätt effektiviseras miljöprövningen när kommittén föreslår en möjlighet att bevilja påbyggnadstillstånd vid ändringar och utbyggnader av befintliga miljöfarliga verksamheter. Dagens regler där hela anläggningen prövas även vid ändringar och utbyggnader som inte medför betydande miljöpåverkan, hämmar såväl utveckling av näringsliv som miljöskydd.

Sist men inte minst vill kommittén lyfta fram de förslag kring förenkling av förfarandet för miljökonsekvensbeskrivningar som kommittén lägger. Inriktningen av förslagen har varit en ökad flexibilitet och färre fall med specificerade krav. Detta är fullt naturligt mot bakgrund av att vi i Sverige, sedan miljöbalkens införande, genomför klart fler formaliserade miljökonsekvensbeskrivningar än i andra jämförbara länder. Orsaken till detta är att miljöbalken kräver fullständiga miljökonsekvensbeskrivningar för såväl stort som smått. Det är därför bra om det kan skapas en ordning där det endast krävs fullständiga miljökonsekvensbeskrivningar då det verkligen är befogat. En prövningsordning med bra beslutsunderlag, men med mindre formkrav och byråkrati. Det innebär inte lägre skydd för miljön, utan enbart en effektivare miljöprövning.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken (1998:808)

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken (1998:808)

dels att 12 kap. 1–5 §§ och 18 kap. 2 § skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 6 kap. 7 § skall utgå

dels att 1 kap. 2 §, 4 kap. 3 och 4 §§, 6 kap. 1, 4, 5, 7, 9 och 10 §§, 9 kap. 6 §, 11 kap. 9 och 12 §§, 17 kap. 1 och 6 §§, 19 kap. 2, 3 och 5 §§, 21 kap. 7 §, 22 kap. 1 och 26 §§, 24 kap. 5 och 7 §§ samt 26 kap. 1 och 20 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken till 12 kap. skall lyda ”Jordbruk och annan verksamhet”,

dels att rubrikerna närmast före 6 kap. 4 och 5 §§ samt 11 kap. 9 § skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas nya paragrafer, 6 kap. 3 a, 4 a och 7 a §§, 11 kap. 11 a §, 22 kap. 2 b § samt 26 kap. 21 a §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 6 kap. 3 a § skall införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Miljöbalkens mål och tillämpningsområde

2 §

Bestämmelserna i 3 och 4 kap. skall tillämpas endast vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillståndsprövning av sådan verksamhet som är tillståndspliktig enligt 9, 11 och 12 kap. och vid regeringens tillåtelseprövning enligt 17 kap. samt enligt vad som är föreskrivet i luftfartslagen (1957:297), lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, väglagen (1971:948), lagen (1978:160) om vissa rörledningar, lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter, plan- och bygglagen (1987:10), minerallagen (1991:45), lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2000:599).

Bestämmelserna i 3 och 4 kap. skall tillämpas endast vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillståndsprövning av sådan verksamhet som är tillståndspliktig enligt 9 eller 11 kap. och vid regeringens tillåtelseprövning enligt 17 kap. samt enligt vad som är föreskrivet i luftfartslagen (1957:297), lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, väglagen (1971:948), lagen (1978:160) om vissa rörledningar, lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter, plan- och bygglagen (1987:10), minerallagen (1991:45), lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, lagen (1995:1649) om byggande av järnväg, ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2000:599).

**4 kap. Särskilda bestämmelser för hushållning med mark
och vatten för vissa områden i landet**

3 §

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde samt på Öland får *anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1–11 och 17* inte komma till stånd.

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde samt på Öland får *följande anläggningar* inte komma till stånd.

1. *järn- och stålverk, metallverk och ferrolegeringsverk,*

2. *massafabriker och pappersbruk,*

3. *fabriker för raffinering av råolja eller för tung petrokemisk produktion,*

4. *fabriker för framställning av baskemikalier eller gödselmedel,*

5. *cementfabriker,*

6. *anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle,*

7. *förbränningsanläggningar, om anläggningen har en tillförd effekt om minst 200 megawatt,*

8. *gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio megawatt,*

9. *anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normalkubikmeter naturgas,*

10. *anläggningar för behandling av farligt avfall, om huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat i anläggningen kommer från andra inrättningar och mer än 10 000 ton farligt avfall årligen förbränns eller på annat sätt åter-*

vinns eller bortskaffas vid anläggningen,

11. anläggningar för att utvinna ämnen eller material inom de områden som anges i 4 kap. 5 §, och

12. byggande av plattformar som är avsedda att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden samt annan än helt tillfällig ankring eller förtöjning av sådana plattformar för reparation, ombyggnad eller av någon annan anledning.

4 §

Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1–7 och 10–11 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som skall prövas enligt angivna lagrum.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 3 § 1–7 och 10–11 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som skall prövas enligt angivna lagrum.

6 kap. Miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag

1 §

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter enligt 9, 11 eller 12 kap. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelser i dessa kapitel. En sådan beskrivning skall finnas även vid tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. samt i en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter enligt 9 eller 11 kap. eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelser i dessa kapitel. En sådan beskrivning skall finnas även vid tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. samt i en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.

Regeringen får föreskriva att det skall upprättas en miljökonsekvensbeskrivning även i dispensärenden eller andra ärenden enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken där det behövs för att kunna bedöma miljöpåverkan. Regeringen får även föreskriva om undantag från skyldigheten enligt första stycket att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning för verksamheter vars miljöpåverkan kan antas bli mindre betydande.

Två slag av miljökonsekvensbeskrivningar

3 a §

Kravet på framtagandet av och innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning bestäms av vilken miljöpåverkan verksamheten eller åtgärden kan antas medföra. Kan verksamheten eller åtgärden antas medföra en miljöpåverkan som inte är betydande gäller bestämmelserna i 4–4 a §§ och kan den antas medföra en betydande miljöpåverkan gäller bestämmelserna i 5–7 a §§.

Regeringen får föreskriva om vilka slags verksamheter och åtgärder som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen skall pröva om en verksamhet eller åtgärd som inte omfattas av föreskrifter meddelade med stöd av andra stycket ändå kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall meddelas senast sex veckor efter det att uppgifter enligt 4 § andra stycket givits in till länsstyrelsen, om inte länsstyrelsen beslutar annat. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas särskilt.

Regeringen får föreskriva kriterier för när en verksamhet eller åtgärd enligt tredje stycket kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Tidigt samråd och beslut om betydande miljöpåverkan

Miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter som kan antas medföra en miljöpåverkan som inte är betydande

4 §

Alla som avser att bedriva verksamhet eller vidta någon åtgärd som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken skall tidigt samråda med länsstyrelsen. De skall även samråda med enskilda som kan antas bli särskilt berörda och göra det i god tid och i behövlig omfattning innan de gör en ansökan om tillstånd och upprättar den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 1 §. Före samrådet skall den som avser att bedriva verksamheten till länsstyrelsen och enskilda som särskilt berörs lämna uppgifter om den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan.

Vad som sägs i första stycket gäller också för ärenden för vilka en miljökonsekvensbeskrivning krävs enligt 1 § andra stycket.

Efter samrådet skall länsstyrelsen besluta om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet får inte överklagas. Innan beslut fattas skall yttrande i frågan begäras in från tillsynsmyndigheten i de fall denna inte är länsstyrelsen.

Regeringen får föreskriva om vilka slags verksamheter och åtgärder som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan antas medföra en miljöpåverkan som inte är betydande skall i god tid innan ansökan om tillstånd görs samråda med länsstyrelsen. Samråd skall även i skälig omfattning och på lämpligt sätt hållas med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda.

Tidigt under samrådet skall den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden till länsstyrelsen ge in och beträffande övriga som omfattas av samrådet tillhandahålla uppgifter om den planerade verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan.

Vad som sägs i första och andra styckena gäller också för ärenden för vilka en miljökonsekvensbeskrivning krävs enligt 1 § andra stycket.

4 a §

Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som avses i 4 § skall i miljökonse-

Utökat samråd med miljökonsekvensbedömning

Miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan

5 §

Om länsstyrelsen enligt 4 § beslutar att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall ett förfarande med miljökonsekvensbedömning genomföras. Vid ett sådant förfarande skall den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden samråda med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Samrådet skall avse verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt innehåll och utformning av miljökonsekvensbeskrivningen.

Den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som enligt 3 a § kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall i god tid innan ansökan om tillstånd görs samråda med länsstyrelsen samt med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda.

Tidigt under samrådet skall den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden till länsstyrelsen ge in och beträffande övriga som omfattas av samrådet tillhandahålla uppgifter om den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan. Samrådet skall avse verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt innehåll och utformning av miljökonsekvensbeskrivningen.

7 §

En miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet enligt 3 §, däribland

1. en beskrivning av verksamheten eller åtgärden med uppgifter om lokalisering, utformning och omfattning,
2. en beskrivning av de åtgärder som planeras för att skadliga verkningar skall undvikas, minskas eller avhjälpas, t.ex. hur det skall undvikas att verksamheten eller åtgärden medverkar till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. överträds,

3. de uppgifter som krävs för att påvisa och bedöma den huvudsakliga inverkan på människors hälsa, miljön och hushållningen med mark och vatten samt andra resurser som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra,

4. en redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering varför ett visst alternativ har valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd, och

5. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–4.

I ett beslut enligt 4 § tredje stycket om att betydande miljöpåverkan kan antas får länsstyrelsen ställa krav på att även andra jämförbara sätt att nå samma syfte skall redovisas när alternativa utformningar som avses i första stycket 4 redovisas.

Länsstyrelsen får ställa krav på att även andra jämförbara sätt att nå samma syfte skall redovisas när alternativa utformningar som avses i första stycket 4 redovisas.

För verksamheter eller åtgärder som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall en miljökonsekvensbeskrivning innehålla vad som anges i första stycket, i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning.

För verksamheter eller åtgärder som kan antas påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 skall en miljökonsekvensbeskrivning alltid innehålla de uppgifter som behövs för prövningen enligt 7 kap. 28 b och 29 §§. Om miljökonsekvensbeskrivningen har upprättats enbart för en prövning enligt 7 kap. 28 b och 29 §§, behöver beskrivningen endast innehålla de uppgifter som behövs för den prövningen.

Av 22 kap. 1 § första stycket 6 framgår att en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter skall innehålla en säkerhetsrapport i de fall det finns skyldighet att upprätta en sådan enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

7 a §

På begäran av den som skall upprätta en miljökonsekvensbeskrivning enligt 7 § skall länsstyrelsen lämna besked om miljökonsekvensbeskrivningens inriktning och omfattning. Beskedet hindrar inte länsstyrelsen att senare kräva kompletterande redovisning.

Godkännande och beaktande av miljökonsekvensbeskrivningen**Beaktande av miljökonsekvensbeskrivningen**

9 §

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning skall *genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i detta kapitel. Ett sådant ställningstagande får inte överklagas särskilt utan endast i samband med att avgörandet i målet eller ärendet överklagas.*

Vid prövningen av ansökan skall myndigheten beakta innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden enligt 4–6 och 8 §§.

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning skall vid prövningen beakta innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden enligt 4, 5–6 och 8 §§.

10 §

En miljökonsekvensbeskrivning samt förfarandet *med miljökonsekvensbedömning* skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning.

En miljökonsekvensbeskrivning samt förfarandet *vid framtagandet av en sådan* skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning.

9 kap. Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

6 §

Regeringen får föreskriva att det skall vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts

1. anlägga eller driva vissa slag av fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet,

2. släppa ut avloppsvatten i mark, vattenområde eller grundvatten,

3. släppa ut eller lägga upp fast avfall eller andra fasta ämnen, om detta kan leda till att mark, vattenområde eller grundvatten kan förorenas, eller

4. bedriva sådan miljöfarlig verksamhet som avses i 1–3, om den ändras med avseende på tillverkningsprocess, reningsförfarande eller på något annat sätt.

Även om tillståndsplikt enligt första stycket inte har föreskrivits får tillsynsmyndigheten i enskilda fall förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd, om verksamheten medför risk för betydande föroreningar eller andra betydande olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Den som bedriver eller avser att bedriva miljöfarlig verksamhet får ansöka om tillstånd till verksamheten enligt denna balk även om det inte krävs tillstånd.

Regeringen får föreskriva att det skall vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts

1. anlägga eller driva vissa slag av fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet,

2. släppa ut avloppsvatten i mark, vattenområde eller grundvatten,

3. släppa ut eller lägga upp fast avfall eller andra fasta ämnen, om detta kan leda till att mark, vattenområde eller grundvatten kan förorenas, eller

4. bedriva sådan miljöfarlig verksamhet som avses i 1–3, om den ändras med avseende på tillverkningsprocess, *produktionsvolym*, reningsförfarande eller på något annat sätt.

11 kap. Vattenverksamhet***Tillståndsplikt för vattenverksamhet******Tillstånds- och anmälningsplikt för vattenverksamhet***

9 §

För vattenverksamhet krävs det tillstånd enligt denna balk, *om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel*. Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte skall prövas av miljödomstolen

För vattenverksamhet krävs det tillstånd enligt denna balk. *Tillstånd krävs dock inte om en verksamhet omfattas av anmälningsplikt enligt vad som föreskrivits med stöd av 1 a § första stycket eller om något annat följer av övriga bestämmelser i detta kapitel*. Ansökan om tillstånd till vattenverk-

Nuvarande lydelse

enligt 7 kap. 19 och 20 §§ lagen (1988:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Den som vill bedriva vattenverksamhet får ansöka om tillstånd även om det inte krävs tillstånd för verksamheten.

Bestämmelser om skyldighet att begära prövning innan en anläggning för bortledning av grundvatten tas ur bruk finns i 22 §.

Oavsett vad som följer av 11-15, 19 och 2 §§, kan det för en viss verksamhet eller åtgärd krävas tillstånd enligt kap. 28 a §.

Föreslagen lydelse

samhet prövas av miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte skall prövas av miljödomstolen enligt 7 kap. 19 och 20 §§ lagen (1988:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

11 a §

Regeringen får föreskriva att vissa slag av vattenverksamheter inte får bedrivas innan anmälan har gjorts till länsstyrelsen.

Även om en vattenverksamhet är anmälningspliktig enligt vad som har föreskrivits med stöd av första stycket, krävs tillstånd om det med anledning av en anmälan framställs sådant yrkande om särskild tvångsrätt som avses i 28 kap. 10 §. Detsamma gäller om det framställs sådant yrkande om ersättning som avses i 31 kap. 16 § eller sådant yrkande om inlösen som avses i 31 kap. 17 §. Länsstyrelsen får också i enskilda fall besluta att tillstånd krävs för en verksamhet om den kan medföra betydande påverkan på allmänna intressen.

12 §

Tillstånd enligt denna balk behövs inte, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Tillstånd eller anmälan enligt denna balk behövs inte, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Av 13 § följer att första stycket inte gäller markavvattning eller, i den utsträckning regeringen föreskriver det, andra åtgärder för avvattning av mark.

17 kap. Regeringens tillåtlighetsprövning

1 §

Regeringen skall pröva tillåtligheten av nya verksamheter av följande slag:

1. järn- och stålverk, metallverk och ferrolegeringsverk,

2. massfabriker och pappersbruk,

3. fabriker för raffinering av råolja eller för tung petrokemisk produktion,

4. fabriker för framställning av baskemikalier eller gödselmedel,

5. cementfabriker,

6. anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle,

7. förbränningsanläggningar, om anläggningen har en tillförd effekt om minst 200 megawatt,

8. gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio megawatt,

9. anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normal kubikmeter naturgas,

10. anläggningar för behandling av farligt avfall, om huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat i anläggningen kommer från andra inrättningar och mer än 10 000 ton farligt avfall årligen förbränns eller på annat sätt återvinns eller bortskaffas vid anläggningen,

11. anläggningar för att utvinna ämnen eller material inom de områden som anges i 4 kap. 5 §,

Regeringen skall pröva tillåtligheten av nya verksamheter av följande slag:

1. motorvägar och motortrafikleder samt andra vägar med minst fyra körfält och en sträckning av minst tio kilometer,

2. järnvägar avsedda för fjärtrafik och anläggande av nytt spår på en sträcka av minst fem kilometer för befintliga järnvägar för fjärtrafik,

3. allmänna farleder.

12. vattenkraftverk som är avsedda för en installerad generator-effekt av minst 20 megawatt,

13. vattenregleringar varigenom skall utnyttjas ett vattenmagasin av minst 100 miljoner kubikmeter under året eller tio miljoner kubikmeter under veckan,

14. vattenöverledningar eller andra vattenbortledningar från vattendrag eller sjöar med en normal oreglerad lågvattenföring av minst tio kubikmeter i sekunden i bortledningspunkten respektive utloppet, om därigenom en sådan mängd vatten tas i anspråk att vattenföringen understiger fyra femtedelar av den normala oreglerade lågvattenföringen,

15. grundvattentäkter för tillgodörande av en större vattenmängd än 10 000 kubikmeter om dygnet, om inte minst nio tiondelar av det uttagna vattnet återförs till grundvattenmagasinet,

16. andra vattenregleringar, vattenöverledningar och vattenbortledningar än som har angetts förut, om verksamheten avser någon av sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaran, Storsjön i Jämtland eller Siljan och företaget kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag,

17. byggande av plattformar som är avsedda att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden samt annan än helt tillfällig ankring eller förtöjning av sådana plattformar för reparation, ombyggnad eller av någon annan anledning,

18. motorvägar och motortrafikleder samt andra vägar med minst fyra körfält och en sträckning av minst tio kilometer,

19. järnvägar avsedda för fjärrtrafik och anläggande av nytt spår på en sträcka av minst fem kilo-

meter för befintliga järnvägar för fjärrtrafik,

20. allmänna farleder,

21. flygplatser med en banlängd av minst 2 100 meter.

6 §

Regeringen får tillåta en verksamhet som avses i 1 § 1–11 och 17 endast om kommunfullmäktige har tillstyrkt detta.

Samma förutsättning för regeringens tillåtlighet gäller också i fråga om verksamheter som avses i 3 § första stycket 1 eller 4 §, om de avser annat än vattenverksamhet eller trafikanläggningar.

Trots vad som sägs i första stycket får regeringen tillåta en verksamhet som sägs i 1 § 6, om det är fråga om mellanlagring eller slutlig förvaring av kärnämne eller kärnavfall, eller verksamhet som sägs i 1 § 7, 8, 9 eller 10, om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheten kommer till stånd. Detta gäller dock inte om en annan plats bedöms vara lämpligare för verksamheten eller om en lämplig plats har anvisats för verksamheten inom en annan kommun som kan antas godta en placering där.

Regeringen får tillåta en verksamhet som avses i 3 § första stycket 1 eller 4 § endast om kommunfullmäktige har tillstyrkt detta, om verksamheten avser annat än vattenverksamhet eller trafikanläggningar.

19 kap. Förvaltningsmyndigheternas och kommunernas prövning

2 §

Om en förvaltningsmyndighet eller kommun finner att en verksamhet eller åtgärd endast kan tillåtas enligt 2 kap. 9 § första stycket eller 10 § eller enligt 7 kap. 29 §, skall förvaltningsmyndigheten eller kommunen med eget yttrande överlämna frågan till regeringens avgörande. Detsamma gäller om regeringen skall pröva

Om en förvaltningsmyndighet eller kommun finner att en verksamhet eller åtgärd endast kan tillåtas enligt 2 kap. 9 § första stycket eller 10 § eller enligt 7 kap. 29 §, skall förvaltningsmyndigheten eller kommunen med eget yttrande överlämna frågan till regeringens avgörande. Detsamma gäller om regeringen har förbehål-

tillåtligheten enligt 17 kap. 1 § eller om regeringen har förbehållit sig prövningen av tillåtligheten enligt 17 kap. 3 §.

Att det finns en skyldighet att underrätta regeringen om verksamhet enligt 17 kap. 3 § framgår av 17 kap. 5 §.

lit sig prövningen av tillåtligheten enligt 17 kap. 3 §.

3 §

Vad som sägs i 21 kap. 3 § om handläggningen vid miljödomstol gäller även för en länsstyrelse om ärendet annars skulle ha prövats av en kommun.

Första stycket får också tillämpas om länsstyrelsens ärende avser en vattenverksamhet för vilken anmälningsplikt föreskrivits med stöd av 11 kap. 11 a § första stycket.

5 §

I ärenden som prövas av länsstyrelser eller kommunala nämnder skall tillämpas bestämmelserna i

1. 22 kap. 1 § första stycket om ansökans form och innehåll,

2. 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,

2 a. 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5 och 8 §§,

3. 22 kap. 3 § om kungörelses innehåll,

4. 22 kap. 6 § om talerätt,

5. 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,

6. 22 kap. 12 § om sakkunniga,

7. 22 kap. 13 § om undersökning på platsen,

8. 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11 samt andra stycket sista meningen och tredje stycket om tillståndsdoms innehåll,

9. 22 kap. 26 § om särskild dom,

10. 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första meningen om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,

11. 22 kap. 28 § första stycket

I ärenden som prövas av länsstyrelser eller kommunala nämnder skall tillämpas bestämmelserna i

1. 22 kap. 1 § första stycket om ansökans form och innehåll,

2. 22 kap. 2 § om en ansökans ingivande och brister i den,

2 a. 22 kap. 2 a § om prövningar som avses i 24 kap. 3, 5 och 8 §§,

2 b. 22 kap. 2 b § om synpunkter på kompletteringar av ansökningshandlingar,

3. 22 kap. 3 § om kungörelses innehåll,

4. 22 kap. 6 § om talerätt,

5. 22 kap. 9 § om rätt att företräda fastighet,

6. 22 kap. 12 § om sakkunniga,

7. 22 kap. 13 § om undersökning på platsen,

8. 22 kap. 25 § första stycket 1–3 och 5–11 samt andra stycket sista meningen och tredje stycket om tillståndsdoms innehåll,

9. 22 kap. 26 § om särskild dom,

10. 22 kap. 27 § första stycket, andra stycket andra meningen samt tredje stycket första mening-

första meningen om verkställighetsförordnande, och

12. 23 kap. 3 § när det gäller särskild överklagan i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

I ärenden som rör deponering eller förbränning av avfall skall också de bestämmelser som anges i 22 kap. 25 a respektive 25 b § om en tillståndsdoms innehåll tillämpas.

en om uppskjutna frågor och provisoriska föreskrifter,

11. 22 kap. 28 § första stycket första meningen om verkställighetsförordnande, och

12. 23 kap. 3 § när det gäller särskild överklagan i frågor om sakkunniga som avses i 22 kap. 12 §.

21 kap. Mål i miljödomstol

7 §

Om miljödomstolen finner att en verksamhet eller åtgärd endast kan tillåtas enligt 2 kap. 9 § första stycket eller 10 § eller enligt 7 kap. 29 §, skall miljödomstolen med eget yttrande överlämna frågan till regeringens avgörande. Detsamma gäller om regeringen skall pröva tillåtligheten enligt 17 kap. 1 § eller om regeringen har förbehållit sig prövningen av tillåtligheten enligt 17 kap. 3 §.

Om miljödomstolen finner att ett mål hos domstolen rör även ett annat allmänt intresse av synnerlig vikt än sådant som avses i 1 kap. 1 §, skall domstolen med eget yttrande överlämna målet till regeringen. Detsamma gäller, om Naturvårdsverket begär att målet av sådan anledning skall överlämnas till regeringen. Är det fråga om en statlig myndighets beslut som rör Försvarmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk eller Försvarets radioanstalt skall domstolen alltid med eget yttrande överlämna ärendet till regeringens avgörande.

Om miljödomstolen finner att en verksamhet eller åtgärd endast kan tillåtas enligt 2 kap. 9 § första stycket eller 10 § eller enligt 7 kap. 29 §, skall miljödomstolen med eget yttrande överlämna frågan till regeringens avgörande. Detsamma gäller om regeringen har förbehållit sig prövningen av tillåtligheten enligt 17 kap. 3 §.

22 kap. Mål i miljödomstol

1 §

En ansökan i ett ansökningsmål skall vara skriftlig. Den skall innehålla

1. ritningar och tekniska beskrivningar med uppgifter om förhållandena på platsen, produktionsmängd eller annan liknande uppgift samt an-

En ansökan i ett ansökningsmål skall vara skriftlig. Den skall innehålla

1. ritningar och tekniska beskrivningar med uppgifter om förhållandena på platsen, produktionsmängd eller annan liknande uppgift samt an-

vändningen av råvaror, andra insatsvaror och ämnen liksom energianvändning,

2. uppgifter om utsläppskällor, art och mängd av förutsebara utsläpp samt förslag till de åtgärder som kan behövas för att förebygga uppkomsten av avfall,

3. en miljökonsekvensbeskrivning när det krävs enligt 6 kap. och uppgift om det samråd som skett enligt 6 kap. 4–6 §§,

4. förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått samt de övriga uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. iakttas,

5. förslag till övervakning och kontroll av verksamheten,

6. i fråga om tillstånd att anlägga, driva eller ändra en verksamhet, en säkerhetsrapport i de fall det finns skyldighet att upprätta en sådan enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, och

7. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–6.

I mål om vattenverksamhet skall ansökan dessutom innehålla följande

1. uppgift om det finns fastigheter som berörs av vattenverksamheten eller ej och i förekommande fall namn och adress på ägarna och berörda innehavare av särskild rätt till fastigheterna, och

2. uppgifter om de ersättningsbelopp som sökanden erbjuder varje sakägare, om det inte på grund av verksamhetens omfattning bör anstå med sådana uppgifter.

Ytterligare bestämmelser om vad en ansökan i vissa fall skall innehålla i mål om vattenverksamhet finns i 7 kap. 4 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

vändningen av råvaror, andra insatsvaror och ämnen liksom energianvändning,

2. uppgifter om utsläppskällor, art och mängd av förutsebara utsläpp samt förslag till de åtgärder som kan behövas för att förebygga uppkomsten av avfall,

3. en miljökonsekvensbeskrivning när det krävs enligt 6 kap. och uppgift om det samråd som skett enligt 6 kap. 4, 5 och 6 §§,

4. förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått samt de övriga uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. och övriga tillämpliga hänsynsregler iakttas,

5. förslag till övervakning och kontroll av verksamheten,

6. i fråga om tillstånd att anlägga, driva eller ändra en verksamhet, en säkerhetsrapport i de fall det finns skyldighet att upprätta en sådan enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, och

7. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–6.

2 b §

Miljödomstolen får för verksamheter som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bereda de statliga myndigheter, kommuner och organisationer som kan antas bli berörda tillfälle att lämna synpunkter på om ansökningshandlingarna är fullständiga eller om det fordras komplette-

ringar från sökanden. Naturvårdsverket, länsstyrelsen och den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälso-skyddsområdet samt, såvitt avser vattenverksamhet, Kammarkollegiet skall alltid beredas tillfälle att lämna sådana synpunkter.

Vad som sägs i första stycket första meningen får tillämpas även för verksamheter som kan antas medföra en miljöpåverkan som inte är betydande.

26 §

På yrkande av sökanden får miljödomstolen i särskild dom avgöra frågan om verksamhetens tillåtlighet om frågan inte enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 § skall prövas av regeringen.

På yrkande av sökanden får miljödomstolen i särskild dom avgöra frågan om verksamhetens tillåtlighet om frågan inte enligt 17 kap. 3 eller 4 § skall prövas av regeringen.

Om domstolen funnit att verksamheten är tillätlig och om verksamhetens snara genomförande är angeläget, får domstolen i särskild dom meddela tillstånd till de arbeten som behöver utföras. Att huvudförhandling inte behöver hållas framgår av 16 § andra stycket.

Meddelas särskild dom, får miljödomstolen förordna att målet i övrigt skall vila till dess domen fått laga kraft.

24 kap. Tillstånds giltighet, omprövning m.m.

5 §

I fråga om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet får tillståndsmyndigheten ompröva tillstånd såvitt avser bestämmelse om tillåten produktionsmängd eller annan liknande bestämmelse om verksamhetens omfattning, samt ändra eller upphäva villkor eller andra bestämmelser eller meddela nya sådana

1. när, från det tillståndsbeslutet vann laga kraft, förflutit tio år eller den kortare tid som, på grund av vad som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer,

2. om verksamheten med någon betydelse medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds,

3. om den som har sökt tillståndet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet eller villkoren,

4. när tillståndet eller villkor som gäller för verksamheten inte har följts,

5. om det genom verksamheten uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts,

6. om förhållandena i omgivningen har ändrats väsentligt,

7. om en från hälso- eller miljösynpunkt väsentlig förbättring kan uppnås med användning av någon ny process- eller reningsteknik,

8. om användandet av någon ny teknik för mätning eller uppskattning av förorening eller annan störning skulle medföra väsentligt bättre förutsättningar för att kontrollera verksamheten,

9. om verksamheten helt eller till väsentlig del är förlagd inom ett område där förbud råder enligt föreskrift eller beslut med stöd av 9 kap. 4 §,

10. för att förbättra en anläggnings säkerhet, eller

11. om det visar sig att anordningar som har vidtagits eller villkor som har meddelats till skydd för fisket med stöd av 11 kap. 8 § eller enligt 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet är mindre ändamålsenliga.

Täkttillstånd får när tio år förflutit från det att tillståndet vann laga kraft upphävas helt eller delvis eller förenas med ändrade villkor. Visar sig tillståndsvillkoren vara otillräckliga för att motverka negativ påverkan på naturmiljön får villkoren ändras redan före utgången av den i första meningen angivna tiden.

Vid prövning av en ansökan om tillstånd till ändring av en miljöfarlig verksamhet får tillståndsmyndigheten också ompröva villkoren för de delar av verksamheten som har ett tekniskt eller miljömässigt samband med ändringen.

Villkor som bestämts efter en sådan prövning som avses i andra stycket får omprövas samtidigt med villkoren för tillståndet till verksamheten som helhet.

I fall som avses i första stycket 5 får tillståndsmyndigheten också besluta om andra åtgärder som behövs för att förebygga eller minska olägenheter för framtiden.

Tillståndsmyndigheten får inte med stöd av denna paragraf meddela så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras.

7 §

Ansökan om prövning som avses i 3–6 §§ får göras hos miljödomstol av Naturvårdsverket, Kammarkollegiet och länsstyrelsen. Skall frågan prövas av någon annan myndighet än domstol eller av kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning.

Ansökan om prövning som avses i 3–6 §§ får göras hos miljödomstol av Naturvårdsverket, Kammarkollegiet och länsstyrelsen. *I de fall som avses i 5 § andra stycket får myndigheten dock framställa yrkande om omprövning av villkor utan särskild ansökan.* Skall frågan prövas av någon annan myndighet än domstol eller av kommun, får den tas upp utan någon särskild framställning.

En ansökan om sådan prövning som avses i första stycket får även göras av en kommun i den utsträckning kommunen har övertagit tillsynen

med stöd av 26 kap. 3 § fjärde stycket. Har tillståndet meddelats av länsstyrelsen, görs ansökan hos länsstyrelsen.

26 kap. Tillsyn

1 §

Tillsynen skall säkerställa syftet med denna balk och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.

Tillsynsmyndigheten skall för detta ändamål i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. *I fråga om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet som omfattas av tillstånd skall tillsynsmyndigheten även fortlöpande bedöma om villkoren är tillräckliga.*

Tillsynsmyndigheten skall för detta ändamål i nödvändig utsträckning kontrollera efterlevnaden av miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken samt vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. *För miljöfarlig verksamhet som omfattas av krav på miljörapport skall tillsynsmyndigheten i samband med verksamhetsutövarens rapportering enligt 20 § andra stycket bedöma om villkoren är tillräckliga. För vattenverksamhet som omfattas av tillstånd skall tillsynsmyndigheten fortlöpande göra denna bedömning.*

Tillsynsmyndigheten skall dessutom, genom rådgivning, information och liknande verksamhet, skapa förutsättningar för att balkens ändamål skall kunna tillgodoses.

20 §

Om en miljöfarlig verksamhet omfattas av tillståndsplikt enligt vad som föreskrivs med stöd av 9 kap. 6 § första stycket skall den som utövar verksamheten varje år lämna en miljörapport till den tillsynsmyndighet som utövar tillsynen över verksamheten. Detta gäller också den som förelagts att ansöka om tillstånd enligt 9 kap. 6 § andra stycket. I miljörapporten skall redovisas de åtgärder som har vidtagits för att uppfylla villkoren i ett tillståndsbeslut och resultaten av dessa åtgärder.

Fem år efter att en dom eller ett beslut som avser tillstånd till verksamheten i dess helhet har vunnit laga kraft, och därefter vart femte år, skall verksamhetsutövaren redovisa sin bedömning av om villkoren är tillräckliga för att uppfylla kraven enligt denna balk. Redovisningen skall tas in i den

miljörapport som skall lämnas efter utgången av det året.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får föreskriva att en miljörapport skall innehålla en redovisning av verksamhetens miljöpåverkan även i annat avseende än vad som omfattas av villkoren i ett tillståndsbeslut. Även redovisning av andra uppgifter som är relaterade till balkens tillämpningsområde och mål får föreskrivas.

Även om en verksamhet inte är tillståndspliktig, får en föreskrift om skyldighet att lämna en miljörapport meddelas.

21 a §

Regeringen får föreskriva att den som innehar tillstånd till täkt enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken skall lämna uppgift till länsstyrelsen om vem som är exploatör av tälkten.

När uppgift saknas om vem som är exploatör av en täkt för vilken tillstånd getts, skall vid tillämpningen av denna paragraf eller föreskrifter som meddelats med stöd av paragrafen tillståndshavaren anses som exploatör av tälkten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.
 2. Äldre bestämmelser tillämpas fortfarande i mål och ärenden som inlett före ikraftträdandet.
 3. För miljöfarliga verksamheter vars tillstånd till verksamheten i dess helhet har meddelats med stöd av miljöskyddslagen (1969:387) skall den första redovisningen enligt 26 kap. 20 § andra stycket tas in i den miljörapport som skall lämnas efter utgången av år 2005. Om en dom eller ett beslut som avser tillstånd till en verksamhet i dess helhet har meddelats med stöd av miljöbalken och vunnit laga kraft år 1999, skall den första redovisningen enligt 26 kap. 20 § andra stycket tas in i den miljörapport som skall lämnas efter utgången av år 2005.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2004/05:129
Bilaga 3

Justitieombudsmannen, Svea hovrätt (Miljööverdomstolen), Stockholms tingsrätt (miljödomstolen), Växjö tingsrätt (miljödomstolen), Vänersborgs tingsrätt (miljödomstolen), Östersunds tingsrätt (miljödomstolen), Umeå tingsrätt (miljödomstolen), Domstolsverket, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Försvarsmakten, Statens räddningsverk, Generalläkaren, Socialstyrelsen, Läkemedelsverket, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionen, Fortifikationsverket, Kammarkollegiet, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Stockholms universitet, Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Luleå tekniska universitet, Statens jordbruksverk, Livsmedelsverket, Fiskeriverket, Sveriges lantbruksuniversitet, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Kemi-kalieinspektionen, Statens strålskyddsinstitut, Statens kärnkraftinspektion, Statens geotekniska institut, Boverket, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Lantmäteriverket, Statens va-nämnd, Banverket, Vägverket, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Arbetsmiljöverket, Sveriges geologiska undersökning, Bergsstaten, Skogsstyrelsen, Glesbygdsverket, Verket för näringslivsutveckling, Statens energimyndighet, Jernkontoret, PBL-kommittén, Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Svenska Kommunförbundet, Borås kommun, Gagnefs kommun, Göteborgs kommun, Linköpings kommun, Luleå kommun, Stockholms kommun, Sundsvalls kommun, Tranås kommun, Upplands-Bro kommun, Västerviks kommun, Värmdö kommun, Kungliga Skogs- och lantbruksakademien, Advokatfirman Åberg & Co AB, Alrutz' Advokatbyrå AB, Bohuskustens vattenvårdsförbund, Dammsäkerhetsrådet, Föreningen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige, Företagarna, Företagarförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Ljusnan-Voxnans vattenvårdsförbund, Mannheimer Swartling Advokatbyrå, Miljöförbundet Jordens vänner, Näringslivets Regelnämnd, Plast- & Kemiföretagen, Skogsindustrierna, Svensk Energi, Svensk Handel, Svensk Kärnbränslehantering AB, Svensk Ytbehandlingsförening, Affärsverket svenska kraftnät, Svenska Naturskyddsföreningen, Svenska Renhållningsverksföreningen, Svenska Torvproducentföreningen, Föreningen Svenskt Näringsliv, Svenskt Vatten, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Bergmaterialindustri, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, Sveriges Fiskares Riksförbund, Sveriges Fiskevattenägareförbund, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Sveriges Stenindustriförbund, Teknikföretagen, Vattenregleringsföretagen, Vindkraftsleverantörerna i Sverige ek. för., Vindkraftens Investering och Projektörer ek. för., Svensk Vindkraftförening, Världsnaturfonden i Sverige, Oskarshamns kommun, Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, Kärnkraftskommunernas samarbetsorgan, Sveriges Jordägareförbund, Statens råd för kärnavfallsfrågor, Ekologgruppen i Landskrona AB, Förbundet Sveriges Hamnar, en privatperson.

Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om miljöbalken

dels att 12 kap. 1–5 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 4 kap. 3 och 4 §§, 6 kap. 4, 5, 7, 9 och 10 §§, 9 kap. 6 §, 11 kap. 8, 9 och 12 §§, 16 kap. 2 §, 17 kap. 1 och 6 §§, 19 kap. 3 §, 22 kap. 1 § samt 24 kap. 3 och 5 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i balken skall införas sex nya paragrafer, 6 kap. 4 a §, 9 kap. 6 a §, 11 kap. 9 a och 9 b §§, 17 kap. 4 a § samt 26 kap. 21 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde samt på Öland får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1–11 och 17 inte komma till stånd.

Inom kustområdena och skärgårdarna i Bohuslän från gränsen mot Norge till Brofjorden, i Småland och Östergötland från Simpevarp till Arkösund och i Ångermanland från Storfjärden vid Ångermanälvens mynning till Skagsudde samt på Öland får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 och 4 a § 1–11 inte komma till stånd.

4 §

Inom kustområdena och skärgårdarna från Brofjorden till Simpevarp och från Arkösund till Forsmark, utmed Gotlands kust, på Östergarn och Storsudret på Gotland samt på Fårö får fritidsbebyggelse komma till stånd endast i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Om det finns särskilda skäl får dock annan fritidsbebyggelse komma till stånd, företrädesvis sådan som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov eller avser enkla fritidshus i närheten av de stora tätortsregionerna.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1–7 och 10–11 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som *skall prövas enligt angivna lagrum*.

Inom områden som avses i första stycket får anläggningar som avses i 17 kap. 1 § 1 samt 4 a § 1–6, 9 och 10 komma till stånd endast på platser där det redan finns anläggningar som *omfattas av bestämmelserna i 17 kap. 1 och 4 a §§*.

6 kap.

4 §

Alla som avser att bedriva verksamhet eller vidta *någon* åtgärd som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken skall *tidigt* samråda med länsstyrelsen. *De skall även samråda med* enskilda som kan antas bli särskilt berörda *och göra det* i god tid och i behövlig omfattning innan *de* gör en ansökan om tillstånd och *upprättar* den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 1 §. Före samrådet skall den som avser att bedriva verksamheten till länsstyrelsen och enskilda som särskilt berörs lämna uppgifter om den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan.

Vad som sägs i *första stycket* gäller också *för* ärenden för vilka en miljökonsekvensbeskrivning krävs enligt 1 § andra stycket.

Efter samrådet skall länsstyrelsen besluta om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet får inte överklagas. Innan beslut fattas skall yttrande i frågan begäras in från tillsynsmyndigheten i de fall denna inte är länsstyrelsen.

Regeringen får föreskriva om vilka slags verksamheter och åtgärder som alltid kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Den som avser att bedriva *en* verksamhet eller vidta *en* åtgärd som kräver tillstånd eller beslut om tillåtlighet enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken skall samråda med länsstyrelsen, *tillsynsmyndigheten och de* enskilda som kan antas bli särskilt berörda. *Om en verksamhet eller åtgärd till följd av föreskrifter som meddelats med stöd av 4 a § eller till följd av länsstyrelsens beslut enligt 5 § andra stycket skall antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall samråd ske även med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda.*

Samrådet skall genomföras i god tid och i behövlig omfattning innan en ansökan om tillstånd görs och den miljökonsekvensbeskrivning som krävs enligt 1 § upprättas. Samrådet skall avse verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning.

Före samrådet skall den som avser att bedriva verksamheten *eller vidta åtgärden* lämna uppgifter om den planerade verksamhetens *eller åtgärdens* lokalisering, omfattning och utformning samt dess förutsedda miljöpåverkan. *Uppgifterna skall lämnas till länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de* enskilda som särskilt berörs.

Vad som sägs i *första-tredje styckena* gäller också ärenden för vilka en miljökonsekvensbeskrivning krävs enligt 1 § andra stycket.

4 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa slags verksamheter och åtgärder skall antas medföra en betydande miljöpåverkan.

5 §

Om länsstyrelsen enligt 4 § beslutar att verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall ett förfarande med miljökonsekvensbedömning genomföras. Vid ett sådant förfarande skall den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden samråda med övriga statliga myndigheter, de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda. Samrådet skall avse verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan samt innehåll och utformning av miljökonsekvensbeskrivningen.

Länsstyrelsen skall under samrådet enligt 4 § verka för att miljökonsekvensbeskrivningen får den inriktning och omfattning som behövs för tillståndsprövningen.

Om en verksamhet eller åtgärd inte omfattas av föreskrifter som meddelats med stöd av 4 a §, skall länsstyrelsen under samrådet pröva om verksamheten eller åtgärden skall antas medföra en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen skall besluta i frågan efter att den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden gett tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda möjlighet att yttra sig. Beslutet får inte överklagas särskilt.

7 §¹

En miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet enligt 3 §, däribland

1. en beskrivning av verksamheten eller åtgärden med uppgifter om lokalisering, utformning och omfattning,

2. en beskrivning av de åtgärder som planeras för att skadliga verkningar skall undvikas, minskas eller avhjälpas, t.ex. hur det skall undvikas att verksamheten eller åtgärden medverkar till att en mil-

jökonsekvensbeskrivningen skall, i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning, innehålla de uppgifter som behövs för att uppfylla syftet enligt 3 §.

Om verksamheten eller åtgärden till följd av föreskrifter som meddelats med stöd av 4 a § eller till följd av länsstyrelsens beslut enligt 5 § andra stycket skall antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall miljökonsekvensbeskrivningen alltid innehålla

1. en beskrivning av verksamheten eller åtgärden med uppgifter

¹ Senaste lydelse 2002:175.

jökvalitetsnorm enligt 5 kap. överträds,

3. de uppgifter som krävs för att påvisa och bedöma den huvudsakliga inverkan på människors hälsa, miljön och hushållningen med mark och vatten samt andra resurser som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra,

4. en redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering varför ett visst alternativ har valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd, och

5. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–4.

I ett beslut enligt 4 § tredje stycket om att betydande miljöpåverkan kan antas får länsstyrelsen ställa krav på att även andra jämförbara sätt att nå samma syfte skall redovisas när alternativa utformningar som avses i första stycket 4 redovisas.

För verksamheter eller åtgärder som inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan skall en miljökonsekvensbeskrivning innehålla vad som anges i första stycket, i den utsträckning det behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning.

För verksamheter eller åtgärder som kan antas påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 skall en miljökonsekvensbeskrivning alltid innehålla de uppgifter som behövs för prövningen enligt 7 kap. 28 b och 29 §§. Om miljökonsekvensbeskrivningen har upprättats enbart för en prövning enligt 7 kap. 28 b och 29 §§, behöver beskrivningen endast innehålla de uppgifter som behövs för den prövningen.

Av 22 kap. 1 § första stycket 6 framgår att en ansökan om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter skall inne-

om lokalisering, utformning och omfattning,

2. en beskrivning av de åtgärder som planeras för att skadliga verkningar skall undvikas, minskas eller avhjälpas, t.ex. hur det skall undvikas att verksamheten eller åtgärden medverkar till att en miljövalitetsnorm enligt 5 kap. överträds,

3. de uppgifter som krävs för att påvisa och bedöma den huvudsakliga inverkan på människors hälsa, miljön och hushållningen med mark och vatten samt andra resurser som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra,

4. en redovisning av alternativa platser, om sådana är möjliga, samt alternativa utformningar tillsammans med dels en motivering varför ett visst alternativ har valts, dels en beskrivning av konsekvenserna av att verksamheten eller åtgärden inte kommer till stånd, och

5. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–4.

När en miljökonsekvensbeskrivning skall redovisa alternativa utformningar enligt andra stycket 4 får länsstyrelsen, inom ramen för samrådsförfarandet, ställa krav på att även andra jämförbara sätt att nå samma syfte skall redovisas.

hålla en säkerhetsrapport i de fall det finns skyldighet att upprätta en sådan enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

9 §²

Den myndighet som skall pröva en ansökan i ett mål eller ett ärende där det krävs en miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd skall genom ett särskilt beslut eller i samband med avgörandet av målet eller ärendet ta ställning till om miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i detta kapitel. Ett sådant ställningstagande får inte överklagas särskilt utan endast i samband med att avgörandet i målet eller ärendet överklagas.

Vid prövningen av ansökan skall myndigheten beakta innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden enligt 4–6 och 8 §§.

Vid prövningen av ansökan skall myndigheten beakta innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden enligt 4, 6 och 8 §§.

10 §³

En miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd samt förfarandet *med en miljökonsekvensbedömning* skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen.

En miljökonsekvensbeskrivning för en verksamhet eller åtgärd samt förfarandet *när miljökonsekvensbeskrivningen tas fram* skall bekostas av den som gjort en ansökan som avses i 1 § eller i annat fall är skyldig att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen.

9 kap.6 §⁴

Regeringen får föreskriva att det skall vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts

1. anlägga eller driva vissa slag av fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet,
2. släppa ut avloppsvatten i mark, vattenområde eller grundvatten,
3. släppa ut eller lägga upp fast avfall eller andra fasta ämnen, om detta kan leda till att mark, vattenområde eller grundvatten kan förorenas, eller
4. bedriva sådan miljöfarlig verksamhet som avses i 1–3, om den ändras med avseende på tillverkningsprocess, reningsförfarande eller på något annat sätt.

² Senaste lydelse 2004:606.

³ Senaste lydelse 2004:606.

⁴ Senaste lydelse 2002:175.

Även om tillståndsplikt enligt första stycket inte har föreskrivits får tillsynsmyndigheten i enskilda fall förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd, om verksamheten medför risk för betydande föroreningar eller andra betydande olägenheter för människors hälsa eller miljön.

Den som bedriver eller avser att bedriva miljöfarlig verksamhet får ansöka om tillstånd till verksamheten enligt denna balk även om det inte krävs tillstånd.

En anmälningspliktig verksamhet får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

6 a §

Vid prövningen av en ansökan om tillstånd till täkt skall behovet av det material som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som täkten kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt om det kan befaras att den kommer att försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller kräver hänsyn av någon annan anledning.

Vid prövning av en ansökan om tillstånd till täkt av matjord skall behovet av bruksbar jordbruksmark beaktas.

Tillstånd till täkt får lämnas endast om det ställs säkerhet för de villkor som skall gälla för tillståndet. Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen befria den sökande från kravet på säkerhet.

11 kap.

8 §

Den som vill bedriva en vattenverksamhet som kan skada fisket är skyldig att utan ersättning vidta och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskets bestånd, släppa fram vatten för ändamålet samt iakta de villkor i övrigt som

Den som vill bedriva en vattenverksamhet som kan skada fisket är skyldig att utan ersättning vidta och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskets bestånd, släppa fram vatten för ändamålet samt iakta de villkor eller före-

Nuvarande lydelse

på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande vattenområde. Om nyttan av en ifrågasatt anordning eller ett villkor inte skäligen kan anses motsvara den kostnad som verksamhetsutövaren därigenom skulle förorsakas, kan verksamhetsutövaren befrias från en sådan skyldighet.

Vad som i denna paragraf sägs om fisk skall gälla även vattenlevande blötdjur och vattenlevande kräftdjur.

Bestämmelser om särskilda fiskeavgifter som får bestämmas i stället för att det meddelas villkor enligt första stycket finns i 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Föreslagen lydelse

lägganden i övrigt som på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller i angränsande vattenområde. Om nyttan av en ifrågasatt anordning eller ett villkor *eller ett föreläggande* inte skäligen kan anses motsvara den kostnad som verksamhetsutövaren därigenom skulle förorsakas, kan verksamhetsutövaren befrias från en sådan skyldighet.

Bestämmelser om särskilda fiskeavgifter som får bestämmas i stället för att det meddelas villkor *eller förelägganden* enligt första stycket finns i 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

9 §⁵

För vattenverksamhet krävs det tillstånd enligt denna balk, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel. *Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte skall prövas av miljödomstolen enligt 7 kap. 19 och 20 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.*

Den som vill bedriva vattenverksamhet får ansöka om tillstånd även om det inte krävs tillstånd för verksamheten.

Bestämmelser om skyldighet att begära prövning innan en anläggning för bortledande av grundvatten tas ur bruk finns i 22 §.

Oavsett vad som följer av 11–15, 19 och 23 §§, kan det för en viss verksamhet eller åtgärd krävas tillstånd enligt 7 kap. 28 a §.

För vattenverksamhet krävs det tillstånd enligt denna balk, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

⁵ Senaste lydelse 2002:175.

9 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om att det för vissa vattenverksamheter i stället för tillstånd skall krävas att verksamheterna har anmälts innan de påbörjas.

Även om anmälningsplikt har föreskrivits får tillsynsmyndigheten, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, i det enskilda fallet förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd.

9 b §

Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte skall prövas av miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Anmälan om vattenverksamhet skall, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, göras till generalläkaren, länsstyrelsen eller kommunen.

En anmälningspliktig vattenverksamhet får påbörjas tidigast åtta veckor efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten bestämmer något annat.

12 §

Tillstånd enligt denna balk behövs inte, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Av 13 § följer att första stycket inte gäller markavvattning eller, i den utsträckning regeringen föreskriver det, andra åtgärder för avvattning av mark.

Tillstånd enligt denna balk *eller anmälan* behövs inte, om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

16 kap.2 §⁶

Tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken, får lämnas för begränsad tid. Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om sådan tidsbegränsning.

Tillstånd, godkännande eller dispens enligt balken eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken, får förenas med villkor.

Vid ändring av en miljöfarlig verksamhet får tillståndet begränsas till att enbart avse ändringen. I ett sådant fall får villkor meddelas även för de delar av verksamheten som har ett miljömässigt samband med ändringen.

För verksamhet som omfattas av tillståndsplikt enligt lagen (2004:656) om utsläpp av koldioxid får dock inte beslutas villkor om begränsning av koldioxidutsläpp eller villkor som genom att reglera använd mängd fossilt bränsle syftar till en begränsning av koldioxidutsläpp.

Bestämmelser om vilka mål som är ansökningsmål finns i 21 kap. 1 § och bestämmelser om vad en ansökan i ett ansökningsmål skall innehålla finns i 22 kap. 1 §. Regeringen får meddela föreskrifter om vad en ansökan i ett ärende skall innehålla.

17 kap.

1 §

Regeringen skall pröva tillåtligheten av nya verksamheter av följande slag:

1. järn- och stålverk, metallverk och ferrolegeringsverk,

2. massafabriker och pappersbruk,

3. fabriker för raffinering av råolja eller för tung petrokemisk produktion,

4. fabriker för framställning av baskemikalier eller gödselmedel,

5. cementfabriker,

6. anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt

Regeringen skall pröva tillåtligheten av nya verksamheter av följande slag:

1. anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet samt anläggningar för att bryta uranhaltigt material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle,

2. motorvägar och motortrafikleder samt andra vägar med minst fyra körfält och en sträckning av minst tio kilometer,

3. järnvägar avsedda för fjärrtrafik och anläggande av nytt spår på en sträcka av minst fem kilometer

⁶ Senaste lydelse 2004:667.

material eller andra ämnen som kan användas för framställning av kärnbränsle,

7. förbränningsanläggningar, om anläggningen har en tillförd effekt om minst 200 megawatt,

8. gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio megawatt,

9. anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normalkubikmeter naturgas,

10. anläggningar för behandling av farligt avfall, om huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat i anläggningen kommer från andra inrättningar och mer än 10 000 ton farligt avfall årligen förbränns eller på annat sätt återvinns eller bortskaffas vid anläggningen,

11. anläggningar för att utvinna ämnen eller material inom de områden som anges i 4 kap. 5 §,

12. vattenkraftverk som är avsedda för en installerad generator-effekt av minst 20 megawatt,

13. vattenregleringar varigenom skall utnyttjas ett vattenmagasin av minst 100 miljoner kubikmeter under året eller tio miljoner kubikmeter under veckan,

14. vattenöverledningar eller andra vattenbortledningar från vattendrag eller sjöar med en normal oreglerad lågvattenföring av minst tio kubikmeter i sekunden i bortledningspunkten respektive utloppet, om därigenom en sådan mängd vatten tas i anspråk att vattenföringen understiger fyra femtedelar av den normala oreglerade lågvattenföringen,

15. grundvattentäkter för tillgodörande av en större vattenmängd än 10 000 kubikmeter om dygnet, om inte minst nio tiondelar av det uttagna vattnet återförs till grundvattenmagasinet,

för befintliga järnvägar för fjärtrafik, och

4. allmänna farleder.

16. andra vattenregleringar, vattenöverledningar och vattenbortledningar än som har angetts förut, om verksamheten avser någon av sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmarén, Storsjön i Jämtland eller Siljan och företaget kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag,

17. byggande av plattformar som är avsedda att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden samt annan än helt tillfällig ankring eller förtöjning av sådana plattformar för reparation, ombyggnad eller av någon annan anledning,

18. motorvägar och motortrafikleder samt andra vägar med minst fyra körfält och en sträckning av minst tio kilometer,

19. järnvägar avsedda för fjärrtrafik och anläggande av nytt spår på en sträcka av minst fem kilometer för befintliga järnvägar för fjärrtrafik,

20. allmänna farleder,

21. flygplatser med en banlängd av minst 2 100 meter.

4 a §

På kommunfullmäktiges begäran skall regeringen förbehålla sig tillåtlighetsprövningen av en ny verksamhet av något av följande slag, om ett sådant förbehåll är möjligt enligt 3 § och det inte finns särskilda skäl för att avstå från prövningen:

1. järn-, stål- och andra metallverk samt ferrolegeringsverk,

2. massafabriker och pappersbruk,

3. fabriker för raffinering av råolja eller för tung petrokemisk produktion,

4. fabriker för framställning av baskemikalier eller gödselmedel,

5. cementfabriker,
6. förbränningsanläggningar som har en tillförd effekt om minst 200 megawatt,
7. gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio megawatt,
8. anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normalkubikmeter naturgas,
9. anläggningar för behandling av farligt avfall där huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat kommer från andra inrättningar, och där mer än 10 000 ton farligt avfall årligen förbränns eller på annat sätt återvinns eller bortskaffas,
10. anläggningar för att utvinna ämnen eller material inom de områden som anges i 4 kap. 5 §,
11. byggande av plattformar som är avsedda att användas vid utvinning av olja eller gas inom havsområden samt annan än helt tillfällig ankring eller förtöjning av sådana plattformar för reparation, ombyggnad eller av någon annan anledning,
12. vattenkraftverk som är avsedda för en installerad generator-effekt av minst 20 megawatt,
13. vattenregleringar varigenom ett vattenmagasin av minst 100 miljoner kubikmeter under året eller tio miljoner kubikmeter under veckan skall utnyttjas,
14. vattenöverledningar eller andra vattenbortledningar från vattendrag eller sjöar med en normal oreglerad lågvattenföring av minst tio kubikmeter i sekunden i bortledningspunkten respektive utloppet, om därigenom en sådan mängd vatten tas i anspråk att vattenföringen understiger fyra femtedelar av den normala oreglerade lågvattenföringen,

15. grundvattentäkter för tillgodogörande av en större vattenmängd än 10 000 kubikmeter om dygnet, om inte minst nio tiondelar av det uttagna vattnet återförs till grundvattenmagasinet,

16. andra vattenregleringar, vattenöverledningar och vattenbortledningar än som har angetts förut, om verksamheten avser någon av sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaran, Storsjön i Jämtland eller Siljan och företaget kan antas få betydande omfattning eller bli av ingripande slag, och

17. flygplatser med en banlängd av minst 2 100 meter.

6 §

Regeringen får tillåta en verksamhet som avses i 1 § 1–11 och 17 endast om kommunfullmäktige har tillstyrkt detta.

Samma förutsättning för regeringens tillåtlighet gäller också i fråga om verksamheter som avses i 3 § första stycket 1 eller 4 §, om de avser annat än vattenverksamhet eller trafikanläggningar.

Trots vad som sägs i första stycket får regeringen tillåta en verksamhet som sägs i 1 § 6, om det är fråga om mellanlagring eller slutlig förvaring av kärnämne eller kärnavfall, eller verksamhet som sägs i 1 § 7, 8, 9 eller 10, om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheten kommer till stånd. Detta gäller dock inte om en annan plats bedöms vara lämpligare för verksamheten eller om en lämplig plats har anvisats för verksamheten inom en annan kommun som kan antas godta en placering där.

Regeringen får tillåta en verksamhet som avses i 1 § 1, endast om kommunfullmäktige har tillstyrkt detta.

Om det från nationell synpunkt är synnerligen angeläget att verksamheterna kommer till stånd får regeringen, trots vad som sägs i första och andra styckena, tillåta

1. verksamheter som sägs i 1 § 1, om det är fråga om mellanlagring eller slutlig förvaring av kärnämne eller kärnavfall,

2. förbränningsanläggningar som har en tillförd effekt om minst 200 megawatt,

3. gruppstationer för vindkraft med tre eller flera vindkraftsaggregat med en sammanlagd uteffekt av minst tio megawatt,

4. anläggningar för lagring av minst 50 miljoner normalkubikmeter naturgas,

5. anläggningar för behandling av farligt avfall där huvuddelen av det avfall som avses bli behandlat kommer från andra inrättningar,

och där mer än 10 000 ton farligt avfall årligen förbränns eller på annat sätt återvinns eller bortskaffas.

Tredje stycket gäller dock inte om en annan plats bedöms vara lämpligare för verksamheten eller om en lämplig plats har anvisats för verksamheten inom en annan kommun som kan antas godta en placering där.

19 kap.

3 §

Vad som sägs i 21 kap. 3 § om handläggningen vid miljödomstol gäller även för en länsstyrelse om ärendet annars skulle ha prövats av en kommun.

Vad som sägs i 21 kap. 3 § om handläggningen vid miljödomstol gäller även för

1. en länsstyrelse, om ärendet annars skulle ha prövats av en kommun, och

2. en länsstyrelse som handlägger ett anmälningsärende enligt 11 kap. 9 a § första stycket, om ärendet annars skulle ha prövats av en kommun.

22 kap.

1 §⁷

En ansökan i ett ansökningsmål skall vara skriftlig. Den skall innehålla

1. ritningar och tekniska beskrivningar med uppgifter om förhållandena på platsen, produktionsmängd eller annan liknande uppgift samt användningen av råvaror, andra insatsvaror och ämnen liksom energianvändning,

2. uppgifter om utsläppskällor, art och mängd av förutsebara utsläpp samt förslag till de åtgärder som kan behövas för att förebygga uppkomsten av avfall,

3. en miljökonsekvensbeskrivning när det krävs enligt 6 kap. och uppgift om det samråd som skett enligt 6 kap. 4–6 §§,

3. en miljökonsekvensbeskrivning när det krävs enligt 6 kap. och uppgift om det samråd som skett enligt 6 kap. 4 och 6 §§,

4. förslag till skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått samt de övriga uppgifter som behövs för att bedöma hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. iakttas,

5. förslag till övervakning och kontroll av verksamheten,

6. i fråga om tillstånd att anlägga, driva eller ändra en verksamhet, en säkerhetsrapport i de fall det finns skyldighet att upprätta en sådan enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, och

⁷ Senaste lydelse 2002:175.

7. en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i 1–6.

I mål om vattenverksamhet skall ansökan dessutom innehålla följande
I mål om vattenverksamhet skall ansökan dessutom innehålla

1. uppgift om det finns fastigheter som berörs av vattenverksamheten eller ej och i förekommande fall namn och adress på ägarna och berörda innehavare av särskild rätt till fastigheterna, och

2. uppgifter om de ersättningsbelopp som sökanden erbjuder varje sakägare, om det inte på grund av verksamhetens omfattning bör anstå med sådana uppgifter.

Ytterligare bestämmelser om vad en ansökan i vissa fall skall innehålla i mål om vattenverksamhet finns i 7 kap. 4 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

24 kap.

3 §

Tillståndsmyndigheten får helt eller delvis återkalla tillstånd, dispens eller godkännande som meddelats enligt balken, eller enligt föreskrifter med stöd av balken, och förbjuda fortsatt verksamhet

1. om den som har sökt tillståndet, dispensen eller godkännandet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet, dispensen, godkännandet eller villkoren,

2. när tillståndet, dispensen, godkännandet eller villkor som gäller för verksamheten eller åtgärden inte har följts och avvikelsen inte är av ringa betydelse,

3. om det till följd av verksamheten eller åtgärden har uppkommit någon olägenhet av väsentlig betydelse som inte förutsågs när verksamheten eller åtgärden tilläts,

4. om det till följd av verksamheten eller åtgärden har uppkommit sådana förhållanden som enligt 2 kap. 9 § innebär att verksamheten inte får bedrivas,

5. om verksamheten slutligt har upphört,

6. om ett nytt tillstånd ersätter ett tidigare tillstånd,

7. om det behövs för att uppfylla Sveriges förpliktelser till följd av EU-medlemskapet,

8. om underhållet av en vattenanläggning allvarligt har försumrats, eller

9. om tillstånd att inverka på vattenförhållandena inte har utnyttjats under en längre tid och det kan antas att tillståndet inte heller kommer att utnyttjas.

Miljödomstolen får om tillståndet avser verksamhet vid en vattenanläggning eller i fall som avses i första stycket 8 eller 9 återkalla rätten att bibehålla en vattenanläggning.

Tillstånd till täkt får upphävas helt eller delvis när tio år förflutit från det att tillståndet vann laga kraft.

5 §

I fråga om miljöfarlig verksamhet eller vattenverksamhet får tillståndsmyndigheten ompröva tillstånd såvitt avser bestämmelse om tillåten produktionsmängd eller annan liknande bestämmelse om verksamhetens omfattning, samt ändra eller upphäva villkor eller andra bestämmelser eller meddela nya sådana

1. när, från det tillståndsbeslutet vann laga kraft, förflutit tio år eller den kortare tid som, på grund av vad som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer,

2. om verksamheten med någon betydelse medverkar till att en miljö-kvalitetsnorm överträds,

3. om den som har sökt tillståndet har vilselett tillståndsmyndigheten genom att lämna oriktiga uppgifter eller underlåta att lämna uppgifter av betydelse för tillståndet eller villkoren,

4. när tillståndet eller villkor som gäller för verksamheten inte har följts,

5. om det genom verksamheten uppkommit en olägenhet av någon betydelse som inte förutsågs när verksamheten tilläts,

6. om förhållandena i omgivningen har ändrats väsentligt,

7. om en från hälso- eller miljösynpunkt väsentlig förbättring kan uppnås med användning av någon ny process- eller reningsteknik,

8. om användandet av någon ny teknik för mätning eller uppskattning av förorening eller annan störning skulle medföra väsentligt bättre förutsättningar för att kontrollera verksamheten,

9. om verksamheten helt eller till väsentlig del är förlagd inom ett område där förbud råder enligt föreskrift eller beslut med stöd av 9 kap. 4 §,

10. för att förbättra en anläggnings säkerhet, eller

11. om det visar sig att anordningar som har vidtagits eller villkor som har meddelats till skydd för fisket med stöd av 11 kap. 8 § eller enligt 6 kap. 5 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet är mindre ändamålsenliga.

Täkttillstånd får när tio år förflutit från det att tillståndet vann laga kraft upphävas helt eller delvis eller förenas med ändrade villkor. Visar sig tillståndsvillkoren vara otillräckliga för att motverka negativ påverkan på naturmiljön får villkoren ändras redan före utgången av den i första meningen angivna tiden.

Tillstånd som har begränsats till att enbart avse en ändring av en miljöfarlig verksamhet får trots bestämmelserna i första stycket omprövas i samband med att ett tillstånd som omfattar hela verksamheten omprövas.

I fall som avses i första stycket 5 får tillståndsmyndigheten också besluta om andra åtgärder som behövs för att förebygga eller minska olägenheter för framtiden.

Tillståndsmyndigheten får inte med stöd av denna paragraf meddela så ingripande villkor eller andra bestämmelser att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras.

26 kap.

21 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om att den som har tillstånd till täkt enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken skall lämna uppgift till länsstyrelsen om vem som är exploatör av tåkten.

När uppgift saknas om vem som är exploatör av en täkt för vilken tillstånd getts, skall vid tillämpningen av denna paragraf eller föreskrifter som meddelats med stöd av paragrafen tillståndshavaren anses som exploatör av tåkten.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 a § luftfartslagen (1957:297) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 a §⁸

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i en ansökan om tillstånd.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att ansöka om tillstånd samråda enligt 6 kap. 4 § *första stycket* miljöbalken med Luftfartsstyrelsen, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § *tredje stycket*, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Innan ansökan om tillstånd prövas skall miljökonsekvensbeskrivningen godkännas av länsstyrelsen. Beslutet får inte överklagas.

Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen samt resultatet av samråd och yttranden skall beaktas vid tillståndsprövningen.

När det förutom detta kapitel krävs tillstånd till flygplatsen enligt miljöbalken gäller inte andra–femte styckena. Då skall i stället 6 kap. 3, 7, 9, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att ansöka om tillstånd samråda enligt 6 kap. 4 § *första–tredje styckena* miljöbalken med Luftfartsstyrelsen, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § *första–tredje styckena*, 5 § *andra stycket*, 6–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

⁸ Senaste lydelse 2004:1093.

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.

Prop. 2004/05:129
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §⁹

I stället för bestämmelserna i 17 kap. 1 § miljöbalken gäller vid tillämpning av denna lag i fråga om vattenverksamhet som där avses bestämmelserna i 17 kap. 3 § miljöbalken.

Bestämmelserna i 6 kap. 4–5 §§ miljöbalken skall inte gälla i fråga om vattenverksamhet enligt denna lag.

Bestämmelserna i 6 kap. 4–5 §§ och 17 kap. 4 a § miljöbalken skall inte gälla i fråga om vattenverksamhet enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

⁹ Senaste lydelse 1998:864.

Härigenom föreskrivs att 3 b § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 b §¹⁰

Vid prövning av tillstånd till sådan täkt på kontinentalsockeln *som avses i 12 kap. 1 § första stycket miljöbalken* skall behovet av *material* som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som *täkten* kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt *som* kan befaras försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller *i övrigt hänsynskrävande*.

Vid prövning av tillstånd till täkt på kontinentalsockeln *av berg, sten, grus, sand, lera, jord eller andra jordarter* skall behovet av *det material* som kan utvinnas vägas mot de skador på djur- och växtlivet och på miljön i övrigt som *täkten* kan befaras orsaka. Tillstånd får inte lämnas till en täkt *om det* kan befaras *att den kommer att* försämra livsbetingelserna för någon djur- eller växtart som är hotad, sällsynt eller *kräver hänsyn av någon annan anledning*.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹⁰ Senaste lydelse 1998:819.

Härigenom föreskrivs att 14 a, 14 b, 15 och 16 §§ väglagen (1971:948) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*14 a §¹¹

Den som planerar att bygga en väg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en vägutredning enligt 14 b § behövs innan en arbetsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en väg samråda enligt 6 kap. 4 § *första stycket* miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § *tredje stycket* miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en väg samråda enligt 6 kap. 4 § *första–tredje styckena* miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område vägbyggnadsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 5 § *andra stycket* miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

14 b §¹²

En vägutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa vägsträckningar behöver studeras. Vägutredningen skall utgöra underlag för val av vägsträckning och trafikteknisk standard. Alternativa vägsträckningar skall jämföras såväl sinsemellan som med alternativet att behålla befintlig väg. En förbättring av befintlig väg skall också studeras, om inte särskilda skäl föranleder annat.

En vägutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i vägutredningen.

¹¹ Senaste lydelse 2004:604.

¹² Senaste lydelse 2004:604.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § första–tredje styckena, 6–7 §§, 8 § första stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

15 §¹³

För byggande av väg skall upprättas en arbetsplan.

I arbetsplanen skall anges den mark som behöver tas i anspråk för väganordningar och för att genomföra vägbyggnadsprojektet. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter som i övrigt behövs för att genomföra projektet. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i arbetsplanen.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 7 § och 10–12 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 7, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

16 §¹⁴

Vid utarbetande av en arbetsplan skall samråd i fråga om vägens sträckning och vägförslagets utformning i övrigt ske med berörda fastighetsägare och myndigheter samt andra som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Samråd skall alltid ske med de miljöförmyndigheter som berörs. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att vägprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall ett utökad samråd med miljökonsekvensbedömning ske enligt 6 kap. 5–6 §§ miljöbalken, om inte ett sådant samråd har skett enligt 14 b §.

Vid utarbetande av en arbetsplan skall samråd i fråga om vägens sträckning och vägförslagets utformning i övrigt ske med berörda fastighetsägare och myndigheter samt andra som kan ha ett väsentligt intresse i saken. Samråd skall alltid ske med de miljöförmyndigheter som berörs. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att vägprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall samråd ske enligt 6 kap. 4 § första–tredje styckena miljöbalken och miljökonsekvensbedömning ske enligt 6 kap. 6 § miljöbalken, om inte samråd skett enligt 14 b §.

Förfarandet enligt första stycket får efter omständigheterna förenklas i fråga om en arbetsplan för väg, som är förutsatt i en detaljplan eller i områdesbestämmelser.

Avser arbetsplan endast ombyggnad av väg, får förfarandet enligt första stycket efter omständigheterna förenklas med iakttagande av att

¹³ Senaste lydelse 1998:832.

¹⁴ Senaste lydelse 1998:832.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 2004/05:129

Bilaga 4

ägare till en fastighet, av vilken mark skall tas i anspråk, alltid skall beredas tillfälle att yttra sig. Detta skall även tillämpas på en arbetsplan som innefattar endast ändring av planen för ett vägbyggnadsprojekt som ännu inte är färdigställt.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Härigenom föreskrivs att 1 b § lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 b §¹⁵

En miljökonsekvensbeskrivning skall ingå i ett ärende enligt denna lag.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att inleda ett ärende enligt denna lag samråda enligt 6 kap. 4 § *första stycket* med Sjöfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § *tredje stycket*, 5–8, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan beslut fattas om att inrätta, utvidga eller avlysa allmän farled eller allmän hamn. Beslut i fråga om godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen får inte överklagas.

I samband med prövningen av ett ärende enligt denna lag skall miljökonsekvensbeskrivningen och resultatet av samråd och yttranden beaktas.

Innan miljökonsekvensbeskrivningen upprättas skall den som avser att inleda ett ärende enligt denna lag samråda enligt 6 kap. 4 § *första–tredje styckena* med Sjöfartsverket, berörda länsstyrelser och enskilda.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § *första–tredje styckena*, 5 § *andra stycket*, 6–8 §§, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas. Vad som där föreskrivs om länsstyrelse skall gälla den länsstyrelse inom vars område verksamheten huvudsakligen skall bedrivas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹⁵ Senaste lydelse 2004:601.

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹⁶

Koncession får meddelas endast om det från allmän synpunkt är lämpligt att verksamheten kommer till stånd och sökanden från sådan synpunkt är lämplig att bedriva verksamheten.

Koncession får inte strida mot en detaljplan eller områdesbestämmelser. Om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas, får dock mindre avvikelser göras.

Vid koncessionsprövning skall bestämmelserna i 2–4 kap. och 5 kap. 3 § miljöbalken tillämpas.

Vid prövning av bearbetningskoncession skall därutöver tillämpas bestämmelserna i 6 kap., 12 kap. 2 § och 16 kap. 5 §, 12 § 1 och 13 § miljöbalken, bestämmelserna i 1–3 kap. och 7 kap. 21–27 och 29 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet samt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Vid prövning av bearbetningskoncession skall därutöver tillämpas bestämmelserna i 6 kap., 9 kap. 6 a § första och andra styckena och 16 kap. 5 §, 12 § 1 och 13 § miljöbalken, bestämmelserna i 1–3 kap. och 7 kap. 21–27 och 29 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet samt föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Bearbetningskoncession får meddelas endast om det görs sannolikt att fyndigheten kan tillgodogöras ekonomiskt.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹⁶ Senaste lydelse 1998:825.

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 18 § plan- och bygglagen (1987:10) skall ha följande lydelse.

*Lydelse enligt proposition
2004/05:59*

Föreslagen lydelse

5 kap.

18 §

Detaljplanen skall grundas på ett program som anger utgångspunkter och mål för planen, om det inte är onödigt.

När detaljplanen upprättas skall bestämmelserna i 6 kap. 11–18 och 22 §§ miljöbalken tillämpas, om planen kan antas medföra en sådan miljöpåverkan som avses i 6 kap. 11 § miljöbalken.

Oavsett vad som följer av andra stycket skall en miljökonsekvensbeskrivning upprättas, om detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan på grund av att planområdet får tas i anspråk för

1. industriändamål,
2. köpcentrum, parkeringsanläggning eller annat projekt för sammanhållen bebyggelse,
3. skidbacke, skidlift eller linbana med tillhörande anläggningar,
4. hamn för fritidsbåtar,
5. hotellkomplex eller fritidsby med tillhörande anläggningar, utanför sammanhållen bebyggelse,
6. permanent campingplats,
7. nöjespark, eller
8. djurpark.

Om en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas enligt tredje stycket skall bestämmelserna i 6 kap. 6 § och 7 § första stycket miljöbalken om samråd respektive miljökonsekvensbeskrivningens innehåll tillämpas. När planen har antagits skall information om detta lämnas till den myndighet som avses i 6 kap. 8 § andra stycket tredje meningen miljöbalken.

Om en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas enligt tredje stycket skall bestämmelserna i 6 kap. 6 § och 7 § första *och andra styckena* miljöbalken om samråd respektive miljökonsekvensbeskrivningens innehåll tillämpas. När planen har antagits skall information om detta lämnas till den myndighet som avses i 6 kap. 8 § andra stycket tredje meningen miljöbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1, 1 a och 2 §§ lagen (1995:1649) om byggande av järnväg skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹⁷

Den som planerar att bygga en järnväg skall genomföra en förstudie. I förstudien skall förutsättningarna för den fortsatta planeringen klarläggas. Förstudien skall även ange om en järnvägsutredning enligt 1 a § behövs innan en järnvägsplan upprättas.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en järnväg samråda enligt 6 kap. 4 § *första stycket* miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 4 § *tredje stycket* miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

Vid utarbetandet av förstudien skall den som avser att bygga en järnväg samråda enligt 6 kap. 4 § *första–tredje styckena* miljöbalken med berörda länsstyrelser, kommuner och ideella föreningar som enligt sina stadgar har till ändamål att ta till vara naturskydds- eller miljöskyddsintressen samt med den allmänhet som kan antas bli särskilt berörd.

Efter samrådet skall den länsstyrelse, inom vars område järnvägsprojektet huvudsakligen skall utföras, enligt 6 kap. 5 § *andra stycket* miljöbalken besluta om projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Beslutet skall fattas efter samråd med övriga berörda länsstyrelser. Bestämmelser om planer och planeringsunderlag finns i 6 kap. 19 och 20 §§ miljöbalken.

1 a §¹⁸

En järnvägsutredning skall genomföras när det i förstudien har klarlagts att alternativa sträckningar behöver studeras. I järnvägsutredningen skall redovisas olika utbyggnadsalternativ, som skall jämföras såväl sinsemellan som med alternativet att inte genomföra den aktuella järnvägsutbyggnaden.

En järnvägsutredning skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och de uppgifter i övrigt som behövs för att kunna utvärdera och välja alternativ. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsutredningen.

¹⁷ Senaste lydelse 2004:599.

¹⁸ Senaste lydelse 2004:599.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 5–7 §§, 8 § första stycket, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

När det gäller förfarandet för att upprätta miljökonsekvensbeskrivningen och kraven på denna samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 §, 4 § första–tredje styckena, 6–7 §§, 8 § första stycket och 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

2 §¹⁹

I järnvägsplanen skall den mark och de särskilda rättigheter anges som behöver tas i anspråk för järnvägen och för byggandet av järnvägen. Om mark behöver tas i anspråk med tillfällig nyttjanderätt, skall det av planen framgå vilken mark som avses och under vilken tid den skall nyttjas. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att järnvägsprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall miljökonsekvensbeskrivningen föregås av *ett utökat* samråd enligt 6 kap. 5–6 §§ miljöbalken, om inte ett sådant samråd har skett enligt 1 a §. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsplanen.

I järnvägsplanen skall den mark och de särskilda rättigheter anges som behöver tas i anspråk för järnvägen och för byggandet av järnvägen. Om mark behöver tas i anspråk med tillfällig nyttjanderätt, skall det av planen framgå vilken mark som avses och under vilken tid den skall nyttjas. Planen skall innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. I de fall länsstyrelsen under förstudien har beslutat att järnvägsprojektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, skall miljökonsekvensbeskrivningen föregås av samråd enligt 6 kap. 4 § första–tredje styckena och 6 § miljöbalken, om inte ett sådant samråd har skett enligt 1 a §. Miljökonsekvensbeskrivningen skall godkännas av berörda länsstyrelser innan den tas in i järnvägsplanen.

När det gäller kraven på miljökonsekvensbeskrivningen samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3, 7, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

De skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att förebygga störningar och andra olägenheter från trafiken eller anläggningen skall anges särskilt i planen. Till planen skall en genomförandebeskrivning fogas. I beskrivningen skall de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för ett samordnat och ändamålsenligt genomförande av planen redovisas.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

¹⁹ Senaste lydelse 2004:599.

Härigenom föreskrivs att 1 och 4 §§ lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²⁰

Skatt (naturgrusskatt) skall betalas till staten enligt denna lag för brutet naturgrus om utvinningen av naturgruset sker för annat ändamål än markinnehavarens husbehov och

1. sker med stöd av tillstånd som har lämnats enligt 11 kap. miljöbalken eller vattenlagen (1983:291), eller

2. kräver tillstånd enligt 12 kap. miljöbalken.

2. kräver tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken.

4 §²¹

Skattskyldig är den som exploaterar en naturgrustäkt.

Har föreskrifter om skyldighet att lämna uppgift om vem som är exploatör av täkten meddelats med stöd av 12 kap. 5 § andra stycket miljöbalken, är tillståndshavaren tillsammans med exploatören skattskyldig för tiden till dess sådan uppgift har lämnats.

Har föreskrifter om skyldighet att lämna uppgift om vem som är exploatör av täkten meddelats med stöd av 26 kap. 21 a § första stycket miljöbalken, är tillståndshavaren tillsammans med exploatören skattskyldig för tiden till dess sådan uppgift har lämnats.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

²⁰ Senaste lydelse 1998:851.

²¹ Senaste lydelse 1998:851.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken

Prop. 2004/05:129
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 27 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 §

Har länsstyrelsen enligt väglagen (1971:948) eller lagen (1995:1649) om byggande av järnväg godkänt miljökonsekvensbeskrivning för ny väg eller järnväg före miljöbalkens ikraftträdande, krävs inte regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § 18 eller 19 miljöbalken om arbetsplan för vägen eller järnvägsplan för järnvägen fastställts före den 1 januari 2001.

Har länsstyrelsen enligt väglagen (1971:948) eller lagen (1995:1649) om byggande av järnväg godkänt miljökonsekvensbeskrivning för ny väg eller järnväg före miljöbalkens ikraftträdande, krävs inte regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. 1 § 2 eller 3 miljöbalken om arbetsplan för vägen eller järnvägsplan för järnvägen fastställts före den 1 januari 2001.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 och 8 §§ lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

5 §

Miljödomstolen *eller* länsstyrelsen får, om det är lämpligare, i stället för att meddela villkor *enligt* 11 kap. 8 § miljöbalken ålägga tillståndshavaren att betala en särskild avgift för främjande av fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller inom något angränsande vattenområde. Avgiften kan fastställas som en engångsavgift eller som en årlig avgift.

Beloppet av årlig avgift beräknas så, att det av miljödomstolen *eller* länsstyrelsen fastställda avgiftsbeloppet multipliceras med det tal som anger förhållandet mellan basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för det år då avgiften skall betalas och basbeloppet för det år då avgiften fastställdes.

Miljödomstolen, länsstyrelsen *eller tillsynsmyndigheten* får, om det är lämpligare, i stället för att meddela *sådana villkor eller förelägganden som avses i* 11 kap. 8 § miljöbalken ålägga tillståndshavaren att betala en särskild avgift för främjande av fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller inom något angränsande vattenområde. Avgiften kan fastställas som en engångsavgift eller som en årlig avgift.

Beloppet av årlig avgift beräknas så, att det av miljödomstolen, länsstyrelsen *eller tillsynsmyndigheten* fastställda avgiftsbeloppet multipliceras med det tal som anger förhållandet mellan basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för det år då avgiften skall betalas och basbeloppet för det år då avgiften fastställdes.

8 §

För vattenkraftverk och vattenregleringar är avgiften för varje avgiftsenhet, om verksamheten tillhör

- klass 1: 0,05 promille av basbeloppet,
- klass 2: 0,1 promille av basbeloppet,
- klass 3: 0,15 promille av basbeloppet,
- klass 4: 0,2 promille av basbeloppet.

För vattenöverledningar och vattentäkter är avgiften för varje avgiftsenhet, om verksamheten tillhör

- klass 1: 1 procent av basbeloppet,
- klass 2: 5 procent av basbeloppet,
- klass 3: 10 procent av basbeloppet,
- klass 4: 15 procent av basbeloppet.

Med basbeloppet avses det basbelopp som har bestämts enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för det år som avgiften avser.

Vid inplacering i avgiftsklass skall hänsyn tas till

– den omfattning i vilken fisk och fiske förekommer i det vattenområde som berörs av vattenverksamheten eller anläggningar för denna,

– den utsträckning i vilken vattenförhållandena och fisket påverkas av vattenverksamheten eller anläggningar för denna, och

– omfattningen av de förpliktelser som verksamhetsutövaren har ålagts enligt 5 § eller i villkor enligt 11 kap. 8 § miljöbalken.

– omfattningen av de förpliktelser som verksamhetsutövaren har ålagts enligt 5 § eller i villkor *eller förelägganden* enligt 11 kap. 8 § miljöbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2005.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2005-03-03

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, justitierådet Torgny Håstad och regeringsrådet Göran Schäder.

En effektivare miljöprövning

Enligt en lagrådsremiss den 10 februari 2005 (Miljö - och samhällsbyggnadsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i luftfartslagen (1957:297),
3. lag om ändring i lagen (1962:627) om vissa åtgärder för utnyttjande av vattenkraft vid krig m.m.,
4. lag om ändring i lagen (1966:314) om kontinentalsockeln,
5. lag om ändring i väglagen (1971:948),
6. lag om ändring i lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn,
7. lag om ändring i lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter,
8. lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10),
9. lag om ändring i lagen (1995:1649) om byggande av järnväg,
10. lag om ändring i lagen (1995:1667) om skatt på naturgrus,
11. lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken och
12. lag om ändring i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Monica Daoson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

12 kap. 1–5 §§

Dessa paragrafer föreslås upphöra att gälla. I konsekvens härmed bör dels rubriken till 12 kap. ändras så att ordet ”Täkter” utgår, dels rubriken ”Täkter” närmast före 1 § utgå.

16 kap. 2 §

Med två nya bestämmelser, som föreslås bilda ett nytt tredje stycke, avses att underlätta för verksamhetsutövare att genomföra angelägna och brådskande ändringar eller utökningar av en miljöfarlig verksamhet. Till bakgrunden hör att det under beaktande av uttalanden i förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45 del 1 s. 334 och del 2 s. 112) har utvecklats en praxis, enligt vilken utrymmet är litet för att vid ansökan om tillstånd till ändring av en miljöfarlig verksamhet begränsa tillståndsprövningen till att enbart gälla själva ändringen. I sådana fall görs därför i

tillämpningen i princip alltid en samlad prövning av hela verksamheten, varvid tidigare meddelat tillstånd vid bifall till ansökan ersätts av ett nytt sådant. Den restriktiva hållningen i fråga om begränsning av prövningens omfattning har enligt remissen visat sig alltför långtgående. Förfarandet i samband med ändring av tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet anses därför kunna förenklas genom att det i miljöbalken ges uttryckligt stöd för möjligheten att i ändringsfall begränsa prövningen i tillståndsfrågan till att enbart avse ändringen och de andra delar av verksamheten som har ett miljömässigt samband med ändringen.

De nu föreslagna bestämmelserna avses införda under rubriken Tillstånd, godkännande och dispens bland 16 kapitlets allmänna regler om prövningen av mål och ärenden enligt balken. I den ena bestämmelsen föreskrivs att tillstånd till ändring av en miljöfarlig verksamhet får begränsas till att enbart avse ändringen. Den andra bestämmelsen ger stöd för att, i fall där sådan begränsning sker av tillståndet, villkor meddelas även för de delar av verksamheten som har ett miljömässigt samband med ändringen.

Den senare, villkorsbestämmelsen, synes Lagrådet kunna ge upphov till problem när det gäller att begränsa prövningens omfattning vid ändringar i verksamheten. Svårigheter lär i praktiken ofta kunna uppstå att bestämma vad som utgör delar av verksamheten som inte ändras men som ändå har ett miljömässigt samband med ändringen. Med hänsyn till att nya eller ändrade villkor för de ifrågavarande verksamheterna kan vara mycket ingripande skulle det, som ett alternativ i den mån Lagrådets synpunkter i det följande inte vinner gehör, kunna övervägas att kvalificera sambandsrekvisitet tydligare än med förslaget tämligen diffusa uttryck ”miljömässigt samband”.

Genom villkorsbestämmelsen introduceras i lagtext för ansökningsmål en form av omprövning av tidigare villkor. Meddelade tillstånd kan annars – av rättssäkerhetshänsyn – förenas med nya eller ändrade villkor bara med stöd av särskilda bestämmelser i balken, däribland omprövningsreglerna i 24 kap. (se 24 kap. 1 §). Förslaget inbjuder i denna del till oklarhet om förhållandet till befintlig omprövningsreglering. Det kan i sammanhanget noteras att miljöbalkskommitténs förslag om s.k. påbyggnadstillstånd systematiskt och lagtekniskt gick ut på att omprövningsbestämmelserna i 24 kap. 5 § skulle kompletteras. Detta innebar en betydelsefull skillnad gentemot lagrådsremissens förslag såtillvida, att därigenom fångades upp bestämmelsen i fjärde stycket av sistnämnda paragraf som avser förbud för tillståndsmyndigheten att meddela villkor som är så ingripande att verksamheten inte längre kan bedrivas eller att den avsevärt försvåras.

Enligt Lagrådets mening är den nu föreslagna regleringen inte tillfredsställande utformad utan behöver övervägas ytterligare under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet. Därvid bör särskilt den rättssäkerhetsaspekt som ligger bakom 24 kap. 5 § fjärde stycket beaktas bättre än med föreliggande förslag. Det torde saknas skäl att i det hänseendet ställa anspråken lägre än vad balken gör vid omprövningsförfarandet. Ett kompletterande förbud mot alltför ingripande villkor bör således ses som ett minimum med hänsyn till regleringen i 24 kap. 5 §. I formellt hänseende synes frågan om en villkorsreglering bör placeras i 16 kap. vara förtjänt av uppmärksamhet bl.a. under iakttagande av att inte något

där upptaget lagrum nämns i rättskraftsregleringen i 24 kap. 1 § bland dem som möjliggör att ett meddelat tillstånd kan förenas med nya eller ändrade villkor. Prop. 2004/05:129
Bilaga 5

Avslutningsvis skall framhållas att de erinringar som Lagrådet här för fram har bäring också på rådande praxis att genomgående företa en fullständig tillståndsprövning i ändringsfallen. Inom ramen för en sådan tillämpning synes ju den restriktion beträffande villkor som gäller vid egentlig omprövning inte bli iakttagen. Av detta följer att det under alla förhållanden ter sig behövt att genomföra en lagreglering.

Övriga lagförslag

Förslagen lämnas utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 2005

Närvarande: Statsråden Sahlin, ordförande, Pagrotsky, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, M. Johansson, Hallengren, Björklund, Holmberg, Österberg, Orback, Baylan.

Föredragande: Sommestad

Regeringen beslutar proposition En effektivare miljöprovning.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i miljöbalken	6 kap. 4 a §, 11 kap. 9 a och 9 b §§, 16 kap. 2 §, 26 kap. 21 a §	
